

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΠΤΥΧΟΥ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ – ΑΝΕΡΓΙΑ – ΜΙΣΘΟΙ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2000-2017.**

ΦΑΝΗ ΣΑΡ. ΓΚΑΤΣΗ

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ**

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΙΟΣ, 2018

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
*Διοίκηση Επιχειρήσεων***

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Η Πολιτική Οικονομία του Τρίπτυχου Μετανάστευση –
Ανεργία – Μισθοί στην Ελλάδα την περίοδο 2000-2017.**

Φανή Σαρ. Γκάτση

**Επιβλέπων Καθηγητής
Κωνσταντίνος Ελευθερίου**

Μάιος 2018

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Διοίκηση Επιχειρήσεων**

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Η Πολιτική Οικονομία του Τρίπτυχου Μετανάστευση –
Ανεργία – Μισθοί στην Ελλάδα την περίοδο 2000-2017.**

Φανή Σαρ. Γκάτση

**Επιβλέπων Καθηγητής
Κωνσταντίνος Ελευθερίου**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων από τη Σχολή Οικονομικών επιστημών και Διοίκησης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Μάιος 2018

Περίληψη

Κάνοντας μια πρώτη κατηγοριοποίηση των μεταναστευτικών ροών προς τη χώρα μας θα πρέπει να διακρίνουμε τέσσερις κατηγορίες μεταναστών: 1) οι οικονομικοί μετανάστες όπου εισέρχονται στη χώρα μας με νόμιμα μέσα και με στόχο να εργαστούν εδώ, 2) οι πρόσφυγες πολέμου που εισέρχεται στη χώρα μας ζητώντας άσυλο και λόγω της νομιμότητας του αιτήματός τους, τους παρέχεται, 3) οι πρόσφυγες που διέρχονται από την χώρα μας και επιθυμούν να προωθηθούν στην υπόλοιπη Ευρώπη και 4) οι παράνομοι μετανάστες.

Την παρούσα μελέτη αφορά η πρώτη και δεύτερη κατηγορία μεταναστών και με αυτούς θα ασχοληθούμε. Οι παράνομοι μετανάστες και οι πρόσφυγες πολέμου που με λαθραία μέσα διέρχονται από την χώρα δεν μπορούν να θεωρηθούν ενεργό εργατικό δυναμικό της χώρας μας εφόσον δεν κατέχουν νομιμοποιητικά στοιχεία για παροχή εργασίας.

Ο στόχος της μελέτης αυτής είναι να αποδειχθεί ο βαθμός συσχέτισης των εξής οικονομικό-πολιτικών μεγεθών:

- *αριθμός μεταναστών – ποσοστά ανεργίας της χώρας,*
- *ποσοστά ανεργίας της χώρας – μεταβολή μισθών,*
- *μεταβολή μισθών – αριθμός μεταναστών.*

Τρεις σχέσεις όπου καθεμία θα εξετασθεί με βάση τα στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και θα αναλυθεί ώστε να προκύψει ένα όσο πιο σαφές αποτέλεσμα είναι δυνατό σχετικά με τη διαχρονική εξέλιξη τους.

Βασικό εργαλείο της μελέτης μου θα αποτελέσουν οι αρχές της Οικονομικής και συγκεκριμένα οι κανόνες της προσφοράς και ζήτησης.

Με γνώμονα τη λογική και βασιζόμενοι στα επίσημα στατιστικά στοιχεία και τις σχετικές βιβλιογραφίες θα αναλύσουμε τις παραπάνω σχέσεις και θα επιδιώξουμε να καταλήξουμε σε συμπεράσματα που ανταποκρίνονται στην ελληνική πραγματικότητα και εξηγούν την εξελικτική πορεία του τρίπτυχου ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ – ΑΝΕΡΓΙΑ - ΜΙΣΘΟΙ.

Summary

Migratory flows in Greece can be classified into the following four categories: 1) economic migrants entering our country through legal means and aiming to work here 2) refugees of war, seeking asylum and being accepted due to the legitimacy of their request, 3) refugees crossing our country who wish to be further promoted to the rest of Europe and 4) illegal immigrants.

The current study involves the first and second category of migrants, that is the economic migrants and the legal refugees. The illegal immigrants and war refugees who smuggled through the country cannot be considered as active labor force since they lack legitimization for provision of work.

The aim of this study is to demonstrate the degree of correlation between the following economic and political measures:

- *Number of immigrants - unemployment rates in the country,*
- *Unemployment rate in the country - wage change,*
- *Wage change - number of immigrants.*

Three relationships, each of which will be examined on the basis of ELSTAT statistics, and analyzed in order to produce the most precise result on their evolution over time.

The basic tool of my study will be the principles of Economic and namely the rules of supply and demand.

Based on logic, on official statistics, and related bibliographies, we will analyze the above relations, to draw conclusions that correspond to the Greek reality and interpret the evolutionary course of the triptych IMMIGRATION - UNEMPLOYMENT – WAGES.

Αφιερώνεται στο σύζυγο μου Δημήτρη,
στον Σαράντη - Μάνο και τον Στέφανο - Σταύρο.

Περιεχόμενα

1	ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	1
1.1	Εισαγωγική θεώρηση μετανάστευση.....	1
1.2	Η Ιστορική Εξέλιξη της Μετανάστευσης από και προς την Ελλάδα.....	3
2	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ - ΑΝΕΡΓΙΑ - ΜΙΣΘΟΙ. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	5
2.1	Μετανάστευση.....	5
2.1.1	Ορισμός της Μετανάστευσης	5
2.1.2	Αίτια Μετανάστευσης	6
2.1.3	Το Νομοθετικό Πλαίσιο της Ελλάδας για την Εισερχόμενη Μετανάστευση.....	7
2.1.4	Στατιστική Παρουσίαση των Δεδομένων και Ανάλυση τους.....	15
2.2	Ανεργία.....	23
2.2.1	Κατηγοριοποίηση του Ανθρώπινου Δυναμικού της Χώρας με Βάση την Εργασιακή του Κατάσταση.....	24
2.2.2	Είδη Ανεργίας.....	27
2.2.3	Θεωρητικές Ερμηνείες της Ανεργίας.....	28
2.2.3.1	Η Νεοκλασική Θεωρία.....	28
2.2.3.2	Η Κεϋνσιανή Θεωρία της Απασχόλησης.....	32
2.2.4	Αίτια Ανεργίας.....	34
2.2.5	Ποσοστά Ανεργίας στην Ελλάδα.....	42
2.3	Οι Μισθοί βάσει Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. στην Ελλάδα την Περίοδο 2000-2016.....	43
3	ΠΟΣΟ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ Η ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑ;	50
3.1	Η Θεωρητική Πρόβλεψη και τα Εμπειρικά Ευρήματα της Διεθνούς Βιβλιογραφίας σχετικά με την Επίδραση της Μετανάστευσης στην Εγχώρια Ανεργία.....	50
3.1.1	Η Θεωρητική Πρόβλεψη της Διεθνούς Βιβλιογραφίας Σχετικά με την Επίδραση της Μετανάστευσης στην Ανεργία.....	50
3.1.2	Εμπειρικά Ευρήματα της Διεθνούς Βιβλιογραφίας σχετικά με την Επίδραση της Μετανάστευσης στην Ανεργία.....	52
3.2	Επικαλύψεις μεταξύ Εργασίας – Ανεργίας – Μη Οικονομικά Ενεργό Εργατικό Δυναμικό.....	53
3.3	Συσχέτιση Μετανάστευσης με την Ανεργία βάσει Στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ.....	55
4	Ο ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΤΩΤΙΚΗ ΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ	60
4.1	Νόμος 4046/2012.....	60
4.2	Το Σκεπτικό πίσω από την Νομοθέτηση του 4046/2012.....	61
5.3	Η Αύξηση της Ανεργίας ως Αποτέλεσμα της Οικονομικής Ύφεσης.....	64
5	ΕΠΙΛΟΓΟΣ. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ	69
5.1	Ενεργητικές και Παθητικές Πολιτικές.....	69
5.2	Αξιολόγηση των Πολιτικών Απασχόλησης στην Ελλάδα την Παρούσα Περίοδο.....	73

Παραρτήματα	76
A Πράξη 6 της 28.2.2012(ΦΕΚΑ'38/28.2.2012)Ρύθμιση θεμάτων για την εφαρμογή της παρ.6 του άρθρου 1 του ν. 4046/2012.....	76
B Ρύθμιση θεμάτων για την εφαρμογή της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 4046/2012.....	84
Βιβλιογραφία	96

Κεφάλαιο 1

Το Μεταναστευτικό Ζήτημα στην Ελλάδα

1.1 Εισαγωγική Θεώρηση της Μετανάστευσης

Η επιλογή του τόπου διανομής και εργασίας αποτελεί για κάθε άνθρωπο δικαίωμα που δεν μπορεί να περιοριστεί βάσει των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μας. Μπορεί να γεννηθήκαμε σε κάποια χώρα και να αποκτήσαμε την υπηκοότητα της χώρας αυτής ή των γονέων μας, όμως αυτό και μόνο δεν μπορεί να ορίσει τον μετέπειτα τόπο διαμονής μας. Συνεπώς η επιλογή μας σχετικά με τη χώρα που επιθυμούμε να διαβιώσουμε είναι δικαίωμα μας και μπορεί να γίνει με τη δική μας ελεύθερη βούληση.

Από ηθικής απόψεως η παραπάνω διατύπωση φαίνεται ως η μόνη σωστή. Όμως υπάρχει και η πολιτική πλευρά του θέματος η οποία τυγχάνει και μεγαλύτερης αξίας από την ηθική.

Ας υποθέσουμε ότι μία χώρα κατάφερε να έχει μεγάλο ρυθμό ανάπτυξης, να έχει αναπτύξει τη βιομηχανική παραγωγή της και γενικά να βρίσκεται σε μία τροχιά ταχείας εξέλιξης. Αυτό από μόνο του δημιουργεί ευγενές περιβάλλον διαβίωσης και οικονομικής ευρωστίας στα μέλη αυτής της χώρας και κατ' επέκταση γίνεται πόλος έλξης για το άνεργο εργατικό δυναμικό άλλων χωρών ή και ατόμων που ναι μεν εργάζονται στη χώρα τους άλλα επιθυμούν για άλλους λόγους την μετακίνησή τους και την απασχόλησή τους στην αναπτυσσόμενη χώρα.

Σε αυτή την περίπτωση η ισορροπία ανθρώπινο δυναμικό – υποδομές χώρας (κατοικίες, εργασία, νοσοκομεία κλπ) θα κλονίζονταν! Δεν θα μπορούσε το επίπεδο παρεχόμενων ιατρικών, παραδείγματος χάριν, υπηρεσιών να είναι το ίδιο όταν σε κάθε ιατρό αντιστοιχούσαν 50 περιστατικά και όταν του αντιστοιχούσαν 100. Αντίστοιχα, θα εξελίσσονταν τα πράγματα σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες και στην πορεία και στις ιδιωτικές όταν κάθε άτομο που επιθυμούσε να ζήσει στη παρούσα χώρα να μπορούσε εύκολα να το κάνει. Έτσι θα γίνονταν αμφίβολη η μελλοντική σταθερότητα της χώρας αφού τα δεδομένα της θα μπορούσαν να αλλάζουν τόσο σπασμωδικά.

Επάνω σε αυτή τη βάση οι χώρες θέτουν περιορισμούς. Αυτή είναι η πολιτική πλευρά του θέματος η οποία όμως είναι και ηθική αφού ο σκοπός των περιορισμών που τίθενται είναι η προάσπιση των δικαιωμάτων των γηγενών, η ιστορία της χώρας, ο πολιτισμός της, η θρησκεία της κ.α. Οι χώρες θέτουν περιορισμούς στον αριθμό μεταναστών που μπορούν να αφομοιώσουν, αποδέχονται ή απορρίπτουν αιτήματα μεταναστών βάσει των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων, αποδέχονται ή απορρίπτουν αιτήματα ασύλου, προχωρούν σε απελάσεις παράνομων μεταναστών ή βοηθούν στην επανένωση οικογενειών. Όλα αυτά βασίζονται στα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών όμως βασικό μέλημα του κάθε κράτους είναι η προστασία των πολιτών του, οι οποίοι πρέπει να είναι ασφαλείς και να μην επηρεάζεται (αρνητικά) η ζωή τους από τις μεταναστευτικές ροές που παρουσιάζονται κατά περιόδους.

Καταλήγοντας θα πρέπει να αναφερθεί ότι η πολιτική που εφαρμόζει το κάθε κράτος διαφέρει από των άλλων γι' αυτό και κάποιες χώρες έχουν μικρότερο αριθμό μεταναστών σε σχέση με άλλες ακόμα και γειτονικές τους. Τέλος, η γεωγραφική θέση των χωρών αποτελεί κομβικό σημείο στη μελέτη των μεταναστευτικών ροών και κυρίως των παράνομων μεταναστευτικών ροών. Όσο αφορά τη χώρα μας, δεδομένου ότι είναι το ανατολικό άκρο της Ευρώπης και με την χαλαρή εξωτερική και εσωτερική πολιτική της έναντι άλλων ευρωπαϊκών χωρών αποτελεί την εύκολη πύλη αραβικών, ασιατικών και αφρικανικών λαών προς την Ευρώπη αλλά και τη λύση ανάγκης για τους μετανάστες που δεν μπόρεσαν να μετακινηθούν παραπάνω.

1.2 Η Ιστορική Εξέλιξη της Μετανάστευσης από και προς την Ελλάδα

Η Ελλάδα όντας χώρα με μικρό παραγωγικό υπόβαθρο και άρα περιορισμένες θέσεις εργασίας σε βάθος χρόνου και δεδομένου ότι μέχρι πριν δύο γενιές, οι πρόγονοι μας, έζησαν την κατοχή και τον πόλεμο και κατ' επέκταση τη φτώχεια, την πείνα και όλα τα άλλα δεινά του πολέμου, έχει μία δυνατή προϊστορία εξαγωγής μεταναστών. Πολλοί Έλληνες ανά περιόδους εγκατέλειπαν την πατρίδα τους και κινούνταν προς άλλες χώρες με σκοπό την εργασία αποκλειστικά.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα η Ελλάδα ήταν χώρα αποστολής μεταναστών με σκοπό την εργασία κυρίως προς τις ΗΠΑ. Αργότερα, με τη Συνθήκη της Λωζάννης έγινε και χώρα υποδοχής μικρασιατικών μεταναστών μετά τον διωγμό τους από τα παράλια της Μικράς Ασίας. Βέβαια η εξαγωγή Ελλήνων μεταναστών τα χρόνια εκείνα ήταν μεγαλύτερη της εισαγωγής μεταναστών.

Από την δεκαετία του '50 οι Έλληνες στραφήκαν σε αναζήτηση εργασίας προς την δυτική Ευρώπη και κυρίως τη Γερμανία. Η έντονη μεταναστευτική κίνηση προς τη δυτική Ευρώπη κράτησε αρκετά χρόνια και κατά περιόδους έως και τις ημέρες μας παρουσιάζει περιόδους έξαρσης και ύφεσης.

Κατά την δεκαετία του '80 όπου τα βόρεια σύνορα της Ελλάδας άνοιξαν, η χώρα έγινε πόλος έλξης Αλβανών, Πολωνών και Βούλγαρων κυρίως μεταναστών με την ιδιαιτερότητα ότι οι περισσότεροι από αυτούς δεν είχαν νομιμοποιητικά έγγραφα. Αυτή την περίοδο η ελληνική κυβέρνηση βρίσκεται μπροστά σε ένα νεοφυές πρόβλημα και δεν κατέχει την κατάλληλη πολιτική ώστε να το ρυθμίσει.

Έχουμε λοιπόν από τη μία μεριά τους εξερχόμενους Έλληνες μετανάστες που επέλεξαν την μετανάστευση για οικονομικοί λόγους και έχοντας μία επαγγελματική εξειδίκευση, τουλάχιστον οι τελευταίες γενεές, με προορισμό άλλες ευρωπαϊκές κυρίως χώρες ανώτερου βιοτικού επιπέδου και από την άλλη τους εισερχόμενους μετανάστες στην Ελλάδα, κυρίως με καταγωγή από βαλκανικές, αραβικές και ασιατικές χώρες, που όμως επί το πλείστον στερούνται επαγγελματικά προσόντα και γι' αυτό είναι διαθέσιμοι προς εργασία σε οποιαδήποτε θέση και με

αδιαπραγμάτευτους από τη μεριά τους, τους όρους απασχόλησης και αμοιβής τους πράγμα που βολεύει και τους μετανάστες που έτσι εξασφαλίζουν ένα εισόδημα αλλά και τους Έλληνες εργοδότες που εξασφαλίζουν φθηνό εργατικό δυναμικό.

Αυτοί οι μετανάστες που επιλέγουν την Ελλάδα ως χώρα προορισμού δεν αποβλέπουν στην μόνιμη εγκατάσταση τους εδώ αλλά βλέπουν τη χώρα μας ως ενδιάμεσο σταθμό χρηματικού ανεφοδιασμού από την προσωρινή απασχόληση τους εδώ και ως χώρα που μπορεί να τους εκδώσει νομιμοποιητικά έγγραφα για την μετέπειτα νόμιμη μετακίνηση τους προς την υπόλοιπη Ευρώπη. Εξαιρεση ίσως αποτελούν οι Αλβανοί μετανάστες που η ιστορία έχει δείξει ότι μεταναστεύουν στην Ελλάδα για μεγάλες χρονικές περιόδους ή και για πάντα.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι ο κύριος λόγος εισαγωγής μεταναστών στην Ελλάδα δεν είναι οικονομικής φύσεως. Λόγος για τον οποίον οι μετανάστες κινούνται προς την Ελλάδα είναι η γεωγραφική θέση της χώρας όπου είναι εύκολα προσβάσιμη από στεριά και θάλασσα. Επίσης είναι πλησίον άλλων χωρών όπου πρόσφατα είχαν πολιτικές αναταραχές (π.χ. πτώση των καθεστώτων στην ανατολική Ευρώπη) ή χωρών με πολέμους (Γιουγκοσλαβία παλιότερα ή Συρία σήμερα) και, σε συνάρτηση με την χαλαρή ελληνική πολιτική και τις πάμπολλες ΜΚΟ που προστατεύουν νόμιμους (δικαίως) και λαθραίους μετανάστες, έχει γίνει η Ελλάδα η λύση ανάγκης για την πρώτη νομιμοποίηση τους και την προσωρινή εγκατάσταση τους σε ευρωπαϊκό έδαφος.

Κεφάλαιο 2

Μετανάστευση - Ανεργία - Μισθοί. Θεωρητική και Στατιστική Διερεύνηση

2.1 Μετανάστευση

Ας δούμε αναλυτικά τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία που έχουμε για την μετανάστευση αφού πρώτα διερευνήσουμε το θεωρητικό υπόβαθρο της.

2.1.1 Ορισμός της Μετανάστευσης

Μετανάστευση ορίζεται η ατομική ή ομαδική εγκατάλειψη της γενέτειρας χώρας με σκοπό την εγκατάσταση σε άλλη. (Γιοβάνης, 1970:907)

Η Μετανάστευση (immigration), τόσο κατά τις κοινωνικές επιστήμες όσο και κατά το Διεθνές Δίκαιο, είναι η μετακίνηση ανθρώπων σε μία χώρα της οποίας δεν έχουν την ιθαγένεια, προκειμένου να εγκατασταθούν εκεί, ιδιαίτερα ως μόνιμοι κάτοικοι ή μελλοντικοί πολίτες της χώρας.

Η μετανάστευση διακρίνεται σε δύο κατηγορίες ανάλογα με την τόπο προορισμού των μεταναστών. Έτσι έχουμε την εσωτερική μετανάστευση και την εξωτερική μετανάστευση.

- 1 **Εσωτερική μετανάστευση** είναι η μετακίνηση των ατόμων εντός των ορίων της χώρας, ενώ
- 2 **εξωτερική μετανάστευση** είναι η μετακίνηση των ατόμων προς άλλες χώρες.

Η μετανάστευση μπορεί να κατηγοριοποιηθεί και ανάλογα με την χρονική διάρκεια της, σε προσωρινή ή μόνιμη και ανάλογα με τον αριθμό των ατόμων που εγκαταλείπουν τον τόπο σε ατομική ή ομαδική.

Η κατηγοριοποίηση της μετανάστευσης μπορεί να ποικίλει ανάλογα με την περίοδο που συμβαίνει. Έτσι τη δεκαετία του '90 όπου η Ελλάδα ήταν σε αναπτυξιακή περίοδο κυρίως στον κατασκευαστικό τομέα, ήταν πόλος έλξης Αλβανών κυρίως υπηκόων για την μόνιμη εγκατάσταση τους εδώ. Σήμερα όπου η Ανατολή βρίσκεται σε εμπόλεμη κατάσταση η μετακίνηση των πληθυσμών από εκεί προς την χώρα μας αλλά και την Ευρώπη γενικότερα είναι αναγκαστική και ο σκοπός είναι η επιβίωση. Έτσι καταλαβαίνουμε ότι η θεωρητική διερεύνηση του θέματος μπορεί να ποικίλει από περίοδο σε περίοδο και από ερευνητή σε ερευνητή χωρίς όμως αυτή η διάκριση να αλλάζει την ουσία του φαινομένου.

2.1.2 Αίτια Μετανάστευσης

Ανά τους αιώνες οι μεταναστευτικές ροές ατόμων εσωτερικά των χωρών αλλά κυρίως εξωτερικά αυτών, δηλαδή προς άλλες χώρες, αποσκοπούσαν σε άνοδο του βιοτικού επιπέδου των μεταναστών.

Μία πολύ γενική διατύπωση που αιτιολογεί την μετανάστευση των πληθυσμών είναι η προσπάθεια απελευθέρωσης τους από παράγοντες που καταπιέζουν την ύπαρξη τους ή ακόμα και τη θέτουν σε κίνδυνο.

Μια πολύ βασική αιτία που ωθεί τους πληθυσμούς σε μετανάστευση είναι η ανεργία και η έλλειψη χρημάτων ώστε να ικανοποιηθούν βασικότερες ανάγκες της οικογένειας και σε δεύτερη μοίρα οι πολιτικοκοινωνικές εντάσεις που εκδηλώνονται στο εσωτερικό των χωρών τους. Αυτό ακούγεται λογικό, δεδομένου ότι και οι πολιτικοκοινωνικές εντάσεις ήταν απόρροια οικονομικών δυσκολιών στο γενικότερο περιβάλλον της χώρας. Ακόμα και σήμερα εν έτη 2017, τα οικονομικά συμφέροντα

και η απληστία των δυνατών προκαλούν πολέμους που, εκ πρώτης όψεως φαίνονται κοινωνικής φύσεως όμως εκ βαθέων τα αίτια είναι οικονομικά και κυριαρχικά. Αποτέλεσμα αυτών των αναταράξεων και δεδομένης της οικονομικής και πνευματικής εξάντλησης των λαών σε βάθος χρόνου είναι αδύνατη η αντίσταση στα κυριαρχικά συμφέροντα των δυνατών με αποτέλεσμα οι αδύναμες μάζες ατόμων να τρέπονται σε φυγή. Βέβαια εδώ πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα στους πραγματικά παθόντες των καταστάσεων και στους αλλόφρονες που με το προσωπίο του μετανάστη μετακινούνται από χώρα σε χώρα με άλλους σκοπούς, πιο πονηρούς και όχι για βιοποριστικούς λόγους. Αυτή η ιδιαίτερη κατηγορία «μεταναστών» δεν αφορά την παρούσα μελέτη και δεν θα αναφερθούμε σε αυτούς.

Άλλες αιτίες που μπορεί να ωθήσουν σε μετανάστευση τους πολίτες των χωρών είναι περιβαλλοντικοί λόγοι, που μπορεί να δημιουργηθούν από τη δραστηριότητα των ίδιων των ανθρώπων (π.χ. οι περιοχές γύρω από το Τσερνομπίλ της Ουκρανίας μετά την πυρηνική καταστροφή κρίθηκαν ακατάλληλες για κατοίκηση) ή λόγω φυσικών καταστροφών π.χ. πλημμύρες ή σεισμοί που πάλι οι πληγείσες περιοχές μετατρέπονται σε άγονες και αφιλόξενες.

Επίσης, σημαντικός λόγος για την μετανάστευση των ατόμων σε άλλες περιοχές είναι οι θρησκευτικές πεποιθήσεις όπου μπορεί να μην είναι αποδεκτές σε κάποιες περιοχές και οι φανατικοί υποστηρικτές άλλων θρησκειών να κινούνται εχθρικά απέναντι στους αλλόθρησκους.

Ένας ακόμα λόγος και ίσως ο λιγότερα σημαντικός από τους προηγούμενους αλλά εξίσου πραγματικός, είναι η περιέργεια για τη ζωή σε κάποια διαφορετική περιοχή με στόχο τη συλλογή εμπειριών από τον επιλεγμένο τόπο διαμονής. Αυτή είναι μία αιτία μετανάστευσης που επηρεάζει κυρίως νεαρά άτομα που είναι στο ξεκίνημα της ενήλικης ζωής τους και επιθυμούν την ανεξαρτησία τους ή την δημιουργία ενός νέου τρόπου ζωής μακριά από τη ζωή των γονέων τους.

2.1.3 Το Νομοθετικό Πλαίσιο της Ελλάδας για την Εισερχόμενη Μετανάστευση

Ας παραθέσουμε επιγραμματικά τους σχετικούς νόμους, τα διατάγματα και τις υπουργικές αποφάσεις που έχουν εφαρμοστεί στην Ελλάδα σχετικά με την μετανάστευση από το 1929 έως σήμερα.

Α' ΝΟΜΟΙ
Νόμος 4310/1929, ΦΕΚ 287 τ.Α'/16-8-1929
<i>- Περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου, διαβατηρίων και απελάσεων και εκτοπίσεων</i>
Νόμος 1975/1991, ΦΕΚ 184 τ.Α'/4-12-1991
<i>Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις</i>
Νόμος 2910/2001, ΦΕΚ 91 τ.Α'/2-5-2001
<i>Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση κι άλλες διατάξεις</i>
Νόμος 3284/2004, Φ.Ε.Κ. 217 τ.Α'/10-11-2004
<i>Περί κυρώσεως του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας</i>
Νόμος 3304/2005, ΦΕΚ 16 τ.Α'/27-1-2005
<i>Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτων φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού</i>
Νόμος 3386/2005, ΦΕΚ 212 τ.Α'/23-8-2005
<i>Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια</i>
Νόμος 3536/2007, ΦΕΚ 42 τ.Α'/23-2-2007
<i>Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπόν ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης</i>
Νόμος 3731/2008, ΦΕΚ 263 τ.Α'/23-12-2008
<i>Άρθρα 37 ως 46 (κεφάλαιο Δ) ρυθμίσεις θεμάτων ιθαγένειας & μεταναστευτικής πολιτικής</i>
Νόμος 3838/2010, ΦΕΚ 49 τ.Α'/24-3-2010
<i>Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή</i>

ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις
Νόμος 3907/2011, ΦΕΚ 7 τ.Α'/26-1-2011
<i>Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη-μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις.</i>
Νόμος 4018/2011, ΦΕΚ 215 τ.Α'/30-9-2011
<i>Αναδιοργάνωση του συστήματος αδειοδότησης για τη διαμονή αλλοδαπών στη χώρα υπό όρους αυξημένης ασφάλειας</i>
Νόμος 4251/2014, ΦΕΚ 80 τ.Α'/01-04-2014
<i>Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις</i>
Νόμος 4332/2015, ΦΕΚ 76 τ.Α'/09-07-2015
<i>Τροποποίηση διατάξεων Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (τροποποίηση του νόμου 4251/2014 για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου & Συμβουλίου 2011/98/ΕΕ</i>
Β' ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ
Προεδρικό Διάταγμα 131, (Φ.Ε.Κ. Α' 143/13.07.2006)
<i>Προσαρμογή Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την οδηγία 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην ελληνική επικράτεια</i>
Προεδρικό Διάταγμα 150, (Φ.Ε.Κ. Α' 160/31.07.2006)
<i>Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην οδηγία 2003/109/ΕΚ της 25ης Νοεμβρίου σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες</i>
Προεδρικό Διάταγμα 106, (Φ.Ε.Κ. Α' 135/21.06.2007)
<i>Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην ελληνική επικράτεια των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους</i>
Προεδρικό Διάταγμα 101, (Φ.Ε.Κ. Α' 157/31.07.2008)
<i>Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην οδηγία 2004/114/ΕΚ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές ή την εθελοντική υπηρεσία</i>

Προεδρικό Διάταγμα 128, (Φ.Ε.Κ. Α' 190/15.09.2008)
Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην οδηγία 2005/71/ΕΚ της 12ης Οκτωβρίου 2005 σχετικά με την ειδική διαδικασία εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών για σκοπούς επιστημονικής έρευνας
Προεδρικό Διάταγμα 11, (Φ.Ε.Κ. Α' 15/16.02.2010)
Σύσταση Γενικής Γραμματείας Μεταναστευτικής Πολιτικής στο Υπουργείο Εσωτερικών
Γ' ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
Υπουργική απόφαση, αρ. 15887/05 (Φ.Ε.Κ. 1256 τ.Β'/7-9-2005)
<i>Καθορισμός πρόσθετων δικαιολογητικών για τη χορήγηση άδειας διαμονής σύμφωνα με το άρθρο 91, παράγραφος 11α του ν. 3386/05</i>
Υπουργική απόφαση, αρ. 24103/05 (Φ.Ε.Κ. 1804 τ.Β'/21-12-2005)
<i>Καθορισμός απαιτούμενων δικαιολογητικών για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3386/2005</i>
Υπουργική απόφαση, αρ. 4415/06 (Φ.Ε.Κ. 398 τ.Β'/3-4-2006)
Καθορισμός ύψους & τρόπου απόδειξης διάθεσης επαρκών πόρων, που προβλέπονται ως προϋπόθεση στις διατάξεις του ν. 3386/2005
Υπουργική απόφαση, αρ. 7921 (Φ.Ε.Κ. 687 τ.Β'/3-5-2007)
Καθορισμός δικαιολογητικών για τη χορήγηση άδειας διαμονής, σύμφωνα με το άρθρο 18, παράγραφος 4 του ν. 3536/2007
Υπουργική απόφαση, αρ. 13703 (Φ.Ε.Κ. 1135 τ.Β'/6-7-2007)
Τροποποίηση της υπ' αρ. 24103/2005 υπουργικής απόφασης «περί καθορισμού απαιτούμενων δικαιολογητικών για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3386/2005»
Υπουργική απόφαση, αρ. 13096/2007 (Φ.Ε.Κ. 1263 τ.Β'/24-7-2007)
Καθορισμός της διαδικασίας και των προϋποθέσεων υπαγωγής στις ρυθμίσεις του ν. 3386/2005 των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι διέμεναν νομίμως στην Ελλάδα για λόγους οικογενειακής επανένωσης & αναχώρησαν από τη χώρα για φοίτηση σε ΑΕΙ του εξωτερικού ή για την εκπλήρωση των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων στη χώρα τους
Υπουργική απόφαση, αρ. 16928/2007 (Φ.Ε.Κ. 1638 τ.Β'/17-8-2007)

Πιστοποίηση της γνώσης της ελληνικής γλώσσας και στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού υπηκόων τρίτων χωρών, προκειμένου να αποκτήσουν το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος
Υπουργική απόφαση, αρ. 999 (Φ.Ε.Κ. 353 τ.Β'/4-3-2008)
Τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων της υπ' αρ. 16928/2007 απόφασης
Υπουργική απόφαση, αρ. 22467/08 (Φ.Ε.Κ. 2208 τ.Β'/29-10-2008)
Καθορισμός της διαδικασίας και των προϋποθέσεων υπαγωγής στις ρυθμίσεις του ν. 3386/2005 υπηκόων τρίτων χωρών, που καταγγείλουν παράνομες πράξεις καθώς και ανηλίκων στους οποίους έχουν επιβληθεί αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα
Υπουργική απόφαση, αρ. 933 (Φ.Ε.Κ. 53 τ.Β'/19-1-2009)
Καθορισμός απαιτούμενων δικαιολογητικών για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3386/2005 όπως ισχύει
Υπουργική απόφαση, αρ. 1768 (Φ.Ε.Κ. 144 τ.Β'/30-1-2009)
Καθορισμός δικαιολογητικών για την υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος βάσει των διατάξεων της παραγράφου 7 του άρθρου 40 του ν. 3731/2008
Υπουργική απόφαση, αρ. 130181/23198 (Φ.Ε.Κ. 562 τ.Β'/30-4-2010)
Καθορισμός δικαιολογητικών που πρέπει να συνοδεύουν τη δήλωση και αίτηση εγγραφής στο δημοτολόγιο, λόγω γέννησης ή φοίτησης σε σχολείο στην Ελλάδα
Υπουργική απόφαση, αρ. 130181/39150 (Φ.Ε.Κ. 1336 τ.Β'/31-8-2010)
Τροποποίηση διατάξεων της αρ. 130181/23198/10 απόφασης (προηγ. απόφασης)
Υπουργική απόφαση, αρ. 21879/11 (Φ.Ε.Κ. 1914 τ.Β'/30-8-2011)
Καθορισμός δικαιολογητικών για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 ν. 3386/2005, όπως αντικαταστάθηκε από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 42 του ν. 3907/2011
Υπουργική απόφαση, αρ. 23443 (Φ.Ε.Κ. 2225 τ.Β'/4-10-2011)
Καθορισμός του τύπου άδειας διαμονής που χορηγείται σε υπηκόους τρίτων χωρών, συντρόφους πολίτη της Ε.Ε. ή Έλληνα, με τον οποίον διατηρούν σταθερή σχέση προσηκόντως αποδεδειγμένη

(ΠΗΓΗ: Εθνικό Τυπογραφείο)

Ο πρώτος νόμος που γράφτηκε για το μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα ήταν ο **Νόμος 4310/1929, (ΦΕΚ 287 τ.Α'/16-8-1929)** με τίτλο **«Περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου, διαβατηρίων και απελάσεων και εκτοπίσεων»** όπου στόχευε στην ρύθμιση των μεταναστευτικών ροών προς τον Ελλαδικό χώρο.

Την περίοδο αυτή και περίπου έως το 1985-1990, οι μετανάστες που επιθυμούσαν την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα ήταν ελάχιστοι. Αρχικά, είχαμε τους Μικρασιάτες όπου μετά την μικρασιατική καταστροφή εγκατέλειψαν τις εστίες τους και κινήθηκαν προς την Ελλάδα. Τυχόν άλλων εθνικοτήτων μετανάστες ήταν εντελώς αμελητέες σε αριθμό. Η πολιτική που εφαρμόστηκε την περίοδο αυτή για τον μεταναστευτικό ζήτημα λόγω του μικρού αριθμού των μεταναστών αλλά και του γενικότερου πολιτικού πλαισίου δεν απαιτούσε περαιτέρω ρυθμίσεις και περιορισμούς πέραν των βασικών κανονισμών που ορίζονταν από τον Νόμο 4310/1929.

Για 60 ολόκληρα χρόνια ο ανωτέρω νόμος ήταν επαρκής για την αντιμετώπιση των μεταναστών. Όμως από την δεκαετία του '80 και τις αρχές της δεκαετίας του '90 όπου μεγάλος αριθμός Αλβανών κυρίως μεταναστών άρχισε να εισέρχεται στην ελληνική επικράτεια, η χάραξη νέας πολιτικής ήταν επιβεβλημένη. Ο νέος **Νόμος 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις»**, ήταν αρκετά αυστηρός σχετικά με τη νομιμοποίηση των αλλοδαπών παρόλα αυτά οι ροές των μεταναστών δεν ελαττώθηκαν. Αυτός ο νόμος χαρακτήριζε τους μετανάστες εργάτες και όχι πολίτες της χώρας μας και ουσιαστικά έδινε προσωρινό χαρακτήρα στην διαμονή τους. Επίσης διαχώριζε τους νόμιμους μετανάστες από τους λαθρομετανάστες και επέβαλε ακόμα και ποινή φυλάκισης στους δεύτερους. Με προεδρικό διάταγμα επιβλήθηκε η υποχρέωση γνώσης της ελληνικής γλώσσας και η απόκτηση πιστοποιητικού γλωσσομάθειας από πιστοποιημένο κρατικό οργανισμό.

Ο νόμος αυτός παρότι ήταν πολύ αυστηρός δεν μπόρεσε να ρυθμίσει ουσιαστικά το θέμα και έτσι δημιουργήθηκε ο **Νόμος 2910/2001 «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση κι άλλες διατάξεις»** όπου ήταν πιο ελαστικός. Ουσιαστικά

αναγνωρίστηκε η συμβολή των μεταναστών στην οικονομική και κοινωνική εξέλιξη της χώρας και δόθηκε το δικαίωμα στους αλλοδαπούς για οικογενειακή επανένωση με την προϋπόθεση ότι ένα από τα μέλη της οικογένειας κατοικεί στην χώρα μας νόμιμα τουλάχιστον μία 2ετία. Επίσης οι ανήλικοι αλλοδαποί αποκτούσαν το δικαίωμα της ένταξης τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γενικά ο νόμος έθετε το ζήτημα σε πιο ορθολογική βάση και έκανε ευκολότερη τη νομιμοποίηση των ήδη υπάρχοντων αλλοδαπών στη χώρα αλλά έθετε και αυστηρότερα μέτρα εξωτερικής πολιτικής ώστε να περιοριστούν οι νέες μεταναστευτικές εισροές. Τέλος, ο νόμος αυτός έδινε το δικαίωμα στους αλλοδαπούς μετά από 10ετή νόμιμη παραμονή στη χώρα να αιτηθούν την ελληνική ιθαγένεια.

Ο ανωτέρω νόμος συμπληρώθηκε από αρκετούς μεταγενέστερους νόμους, από διατάγματα και υπουργικές αποφάσεις. Ο σημαντικότερος μετέπειτα νόμος ήταν ο υπ' αριθμόν **3386/2005 «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια»** όπου βασικό μέλημα του ήταν η νομιμοποίηση των αλλοδαπών και η κοινωνική τους ένταξη βάσει κοινοτικών κανονισμών και οδηγιών από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο νόμος αυτός περιόρισε τις γραφειοκρατικές διατυπώσεις για τη νόμιμη διαμονή και εργασία των αλλοδαπών στη χώρα μας καθιερώνοντας μία και μόνο άδεια αντί δύο που ίσχυαν έως τότε καθώς επίσης έγιναν και προσπάθειες νομιμοποίησης των παράνομων μεταναστών.

Βασικό χαρακτηριστικό του νόμου αυτού, είναι η σύσταση του «Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης», με το οποίο επιδιώκεται η ένταξη των αλλοδαπών στην ελληνική κοινωνία. Το Πρόγραμμα αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα, την πολιτισμική ιδιαιτερότητα και την ίση μεταχείριση σε κάθε πτυχή της κοινωνικής και οικονομικής ζωής των μεταναστών. Οι δράσεις που αναπτύσσονται και τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο του Ολοκληρωμένου Προγράμματος καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς (Ν.3386/2005 – ΦΕΚ Α'212):

A) Η πιστοποιημένη γνώση της ελληνικής γλώσσας.

B) Η επιτυχής παρακολούθηση εισαγωγικών μαθημάτων σχετικά με την ιστορία, τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής της ελληνικής κοινωνίας.

Γ) Η ένταξη στην αγορά εργασίας.

Δ) Η ενεργός κοινωνική συμμετοχή .

Τέλος, στο νόμο αυτό προβλέπονταν ποινικές και οικονομικές κυρώσεις προς αυτούς που παρέχουν υπηρεσίες στους παράνομους μετανάστες.

Στην συνέχεια δημιουργήθηκε ο **Νόμος 3536/2007** με τίτλο **«Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης»**, όπου η βάση του είναι η ίδρυση Εθνικής Επιτροπής για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών. Επίσης τακτοποιείται περαιτέρω το θέμα των αδειών διαμονής των αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια βάσει των κοινοτικών κανονισμών. Δίνεται το δικαίωμα στους αλλοδαπούς εξαγοράς 20% των ενσήμων που απαιτούνται για την απόκτηση της άδειας διαμονής τους καθώς επίσης και η δυνατότητα νομιμοποίησης τους όταν έχουν ανήλικα τέκνα εγγεγραμμένα σε ελληνικά σχολεία.

Το **2010** ο **Νόμος 3838** με τίτλο **«Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις»** ρυθμίζει το πλαίσιο απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας. Τα γεννημένα στην Ελλάδα παιδιά μεταναστών μετά από πενταετή παραμονή των γονέων νόμιμα εδώ μπορούν να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια. Το ίδιο μπορεί να γίνει και με τα παιδιά μεταναστών που θα παρακολουθήσουν τουλάχιστον έξι έτη του ελληνικού σχολείου και αφού κατοικούν στην Ελλάδα μόνιμα και νόμιμα. Τέλος, οι αλλοδαποί όπου διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα επί επτά συναπτά έτη και έχουν λευκό ποινικό μητρώων, γνωρίσουν ελληνικά, έχουν ενταχθεί στην οικονομική και κοινωνική ζωή και σέβονται το πολίτευμα μπορούν να αιτηθούν την πολιτογράφηση τους.

Ακολούθως έρχεται ο **Νόμος 3907/2011 «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη-μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και λοιπές διατάξεις»**, με τον οποίο νόμο ιδρύεται η υπηρεσία ασύλου που υπάγεται στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και αποστολή έχει την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ασύλου και των λοιπών μορφών

διεθνούς προστασίας των αλλοδαπών και ανιθαγενών, καθώς και τη συμβολή στο σχεδιασμό και τη διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής ασύλου (ΦΕΚ Α-7/26-1-2011).

Εν συνεχεία έρχεται ο **Νόμος 4018/2011** με τίτλο **«Αναδιοργάνωση του συστήματος αδειοδότησης για τη διαμονή αλλοδαπών στην χώρα»**, όπου εκσυγχρονίζεται η άδεια διαμονής των αλλοδαπών βάσει της τροποποίησης του κοινοτικού κανονισμού 380/2008. Θέτονται νέες διαδικασίες έκδοσης των αδειών διαμονής και οι προϋποθέσεις τους.

Τέλος, ο **Νόμος 4251/2014** με τίτλο **«Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις»** και ο **Νόμος 4332/2015 «Τροποποίηση διατάξεων Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (τροποποίηση του νόμου 4251/2014 για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου & Συμβουλίου 2011/98/ΕΕ)»**, επικαιροποιείται περαιτέρω η διαδικασία νομιμοποίησης των μεταναστών και επαναπροσδιορίζονται οι τυπικές διατυπώσεις νομιμότητας τους.

Η εξέλιξη των νομοθετημάτων είναι ενδεικτική του τρόπου εξέλιξης του μεταναστευτικού φαινομένου στην Ελλάδα, αυτό άλλωστε αποδεικνύεται και από την έκρηξη νομοθετημάτων και λοιπών αποφάσεων τα τελευταία χρόνια που ο ανατολικός κόσμος βρίσκεται σε έκρυθμη κατάσταση και μεγάλο μέρος του πληθυσμού του μεταναστεύει.

Η ένταση των μεταναστευτικών ροών ωθεί την κυβέρνηση της χώρας σε νέες ρυθμίσεις που αρμόζουν στα χαρακτηριστικά των εισερχόμενων μεταναστευτικών ρευμάτων. Στόχος των ρυθμίσεων είναι ο περιορισμός της αρνητικής επίδρασης των μεταναστών στους γηγενείς αλλά και ο έλεγχος του αριθμού τους στη χώρα ώστε να είναι δυνατή η κοινωνική συνοχή εντός της χώρας αλλά και η κοινωνική ένταξη των μεταναστών.

2.1.4 Στατιστική Παρουσίαση των Δεδομένων και Ανάλυση τους

Διερευνώντας περισσότερο το θέμα θα πρέπει να δούμε την μετανάστευση με αριθμούς. Πρέπει να δούμε τις μεταναστευτικές εισερχόμενες ροές στην Ελλάδα με βάση στατιστικά στοιχεία σε ένα βάθος χρόνου.

ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Πίνακας 1: Ελλάδα, συνολικός πληθυσμός και πληθυσμός ατόμων με ελληνική και ξένη υπηκοότητα στις απογραφές 1981, 1991, 2001, 2011 (πληθυσμός σε χιλ.)

	1981	1981	1991	1991	2001	2001	2011	2011
		% στο σύνολο		% στο σύνολο		% στο σύνολο		% στο σύνολο
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ	πληθυσμό	ΣΥΝΟΛΟ	πληθυσμό	ΣΥΝΟΛΟ	πληθυσμό	ΣΥΝΟΛΟ	πληθυσμό
ΣΥΝΟΛΟ	9739,5	100	10262,7	100	10934,1	100	10816,4	100
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	9559	98,15%	10092,6	98,34%	9794,6	89,58%	9904,3	91,57%
ΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ	180,5	1,85%	170,1	1,66%	1139,5	10,42%	912,1	8,43%
ΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ	176	1,81%	168,9	1,65%	761,5	6,96%	905,4	8,37%
ΑΔΙΕΥΚΡ/ΣΤΗ	4,5	0,05%	1,2	0,01%	378	3,46%	6,7	0,06%
	ΣΥΝΟΛΟ	% στο σύνολο με μη ελλην.	Υπηκ/τα	ΣΥΝΟΛΟ	% στο σύνολο με μη ελλην.	Υπηκ/τα	ΣΥΝΟΛΟ	% στο σύνολο με μη ελλην.
ΠΛΕΟΝ ΑΝΑΠΤ/ΝΕΣ ΧΩΡΕΣ	115,4	65,57%	76,3	45,60%	99,6	13,10%	70,9	7,80%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΩΝ ΕΕ	59,5	33,40%	35,3	21,10%	46,9	6,20%	44,7	4,90%
ΚΥΠΡΟΣ	19,3	11,70%	14,7	8,80%	17,4	2,30%	14,4	1,60%
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	7	3,90%	6,3	3,80%	8,8	1,20%	1,9	0,20%
ΗΠΑ	23,7	13,10%	13,9	8,30%	18,1	2,40%	5,8	0,60%
ΚΑΝΑΔΙΚΗ	4,1	2,50%	4,7	2,80%	6	0,80%	1,5	0,20%
ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜ. ΕΚΤΟΣ ΕΕ	1,8	1,00%	1,4	0,80%	2,4	0,30%	2,6	0,30%
ΒΑΛΚΑΝΙΑ	5,8	3,28%	26,2	15,70%	500,1	65,60%	609	66,80%
ΑΛΒΑΝΙΚΗ	3,6	2,05%	20,6	12,30%	438	57,50%	480,9	52,70%
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ	0,8	0,41%	2,4	1,40%	35,1	4,60%	75,9	8,30%

ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ	0,6	0,35%	1,9	1,10%	22	2,90%	46,5	5,10%
ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΚΗ	0,8	0,47%	1,3	0,80%	3,8	0,50%	3,7	0,40%
ΠΓΔΜ	-	-	-	-	0,7	0,10%	1,5	0,20%
ΚΡΟΑΤΙΑ	-	-	-	-	0,2	0,00%	0,2	0,00%
ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	-	-	-	-	0,3	0,00%	0,3	0,00%
ΠΡΩΗΝ ΑΝΑΤ.ΧΩΡΕΣ ΕΚΤΟΣ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	3,5	1,99%	25	15,00%	51,5	6,80%	58,6	6,40%
ΠΟΛΩΝΙΚΗ	0,5	0,30%	9,6	5,70%	12,8	1,70%	14,1	1,50%
ΟΥΓΓΡΙΚΗ	0,2	0,10%	0,3	0,20%	0,5	0,10%	0,7	0,10%
ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΚΗ	0,2	0,10%	0,7	0,40%	1	0,10%	1,6	0,20%
ΡΩΣΙΚΗ	1,5	0,80%	12,9	7,70%	17,5	2,30%	13,8	1,50%
ΑΛΛ.ΕΥΡΩΠ.ΧΩΡΕΣ ΠΡΩΗΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΕΣ	1,1	0,60%	1,5	0,90%	19,7	2,60%	28,4	3,10%
ΛΟΙΠΕΣ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΝΑΠΤΕ/ΝΕΣ ΧΩΡΕΣ	51,3	28,40%	41,4	24,80%	110,3	14,50%	166,9	18,30%
ΑΣΙΑ	42	23,30%	28,8	17,20%	91,1	12,00%	138,3	15,20%
ΑΦΡΙΚΗ	6,7	3,70%	8,7	5,20%	15,7	2,10%	25,9	2,80%
ΑΜΕΡΙΚΗ	2,2	1,20%	2	1,20%	3,2	0,40%	2,6	0,30%
ΩΚΕΑΝΙΑ	0,4	0,20%	1,9	1,10%	0,3	0,00%	0,1	0,00%

Διευκρίνιση: Οι αριθμοί είναι σε χιλιάδες

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφές 1981, 1991, 2001, 2011

Τη δεκαετία του '80 το 1,85% περίπου του πληθυσμού της Ελλάδας ήταν αλλοδαποί. Το μεγαλύτερο ποσοστό από αυτούς το κατείχαν υπήκοοι ανεπτυγμένων χωρών και στην συνέχεια ήταν υπήκοοι ασιατικών χωρών. Έπονταν οι αλβανοί υπήκοοι.

Τη δεκαετία του '90 το συνολικό ποσοστό των εχόντων μη ελληνική υπηκοότητα στην Ελλάδα (1,66% περίπου) δεν άλλαξε πολύ με μόνη αξιοσημείωτη αλλαγή, την αλλαγή της ποσοστώσεως των ανωτέρω κατηγοριών. Παρουσιάστηκε μείωση του ποσοστού των αλλογενών από τις πλέον ανεπτυγμένες χώρες κατά 19,97%, περίπου αύξηση του ποσοστού των Αλβανών υπηκόων κατά 10,25 % και αύξηση κατά 13,01% του ποσοστού των αλλογενών από τις ανατολικές χώρες της Ευρώπης εκτός Βαλκανίων σε σύγκριση με την περασμένη δεκαετία. Αυτή η εξέλιξη της μεταβολής των ποσοστώσεων ανά εθνικότητα που ξεκίνησε τη δεκαετία του '90, από εμάς σήμερα που βλέπουμε το αποτέλεσμα, μπορεί να χαρακτηριστεί ως προάγγελος της ραγδαίας αύξησης των αλλοδαπών από τις βορειοανατολικές χώρες στην Ελλάδα κατά τις δεκαετίες που ακολούθησαν.

Κατά την απογραφή του 2001 τα δεδομένα είναι ανατρεπτικά και επιβεβαιώνουν πλήρως την κατά την προηγούμενη απογραφή τάση των εθνικοτήτων που προτιμούσαν την μετεγκατάσταση τους στον ελλαδικό χώρο και εκείνους που έφευγαν από εδώ. Το ποσοστό των κατοίκων στην Ελλάδα με μη ελληνική υπηκοότητα εκτοξεύτηκε στο 10,42%! Την δεκαετία 1991-2001 παρουσιάστηκε έξαρση στην εισαγωγή μεταναστών κυρίως Αλβανών.

Το 1991 η τότε κυβέρνηση της Ελλάδος μετά από πολύμηνες διαπραγματεύσεις με την κυβέρνηση της Αλβανίας αποφάσισε να αυξήσει τις βίζες που δίνονταν σε βορειοηπειρώτες με διάρκεια ενός έτους ώστε να απασχοληθούν σε εποχιακές εργασίες στην Ελλάδα. Οι λόγοι αυτής της παροχής ήταν η ανάληψη από την Ελλάδα έργων στην Αλβανία δηλαδή η ανάπτυξη εμπορικών συναλλαγών των δύο χωρών και η εισροή στην Ελλάδα φθηνών εργατικών χεριών. Οι Αλβανοί υπήκοοι στο άκουσμα του «ανοίγματος των συνόρων» άρχισαν να συρρέουν προς την Ελλάδα μαζικά και αγνοώντας τον περιοριστικό όρο της προσωρινής παραμονής τους για εργασία. Πολύ άμεσα διαπιστώθηκε ότι το νομοθετικό πλαίσιο της χώρας μας δεν μπορούσε να ρυθμίσει αυτή τη μαζική εισαγωγή «οικονομικών» μεταναστών και αποφασίστηκε ο επαναπροσδιορισμός των όρων αυτής της συμφωνίας με τη φύλαξη των ελληνικών συνόρων και την απώθηση νέων μεταναστών. Την περίοδο

αυτή εισήλθαν στην Ελλάδα περισσότερο από 1.000.000 Αλβανοί, πολύ από τους οποίους ήταν παράνομοι και επαναπροωθήθηκαν στην Αλβανία. Κατά την απογραφή του 2001 οι νόμιμοι Αλβανοί μετανάστες ήταν 483.000.

Αντίστοιχη ήταν και η κατάσταση με τους μετανάστες από Ρουμανία και Βουλγαρία. Το 2001 οι Βούλγαροι μετανάστες στην Ελλάδα ήταν 35.100 από 2.400 που ήταν το 1991 και οι Ρουμάνοι από 1.900 που ήταν το 1991 έφτασαν τους 22.000 το 2001. Αυτή η ραγδαία αύξηση οφείλονταν στην πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων στις χώρες αυτές το 1989 που οδήγησε σε μετανάστευση τους εξαθλιωμένους λαούς προς γειτονικές χώρες με σκοπό την απασχόληση.

Στην απογραφή του 2011 οι μετανάστες στην Ελλάδα κατείχαν το 8,43% του πληθυσμού της. Οι βαλκανικοί λαοί συνεχίζουν με αμείωτο ρυθμό να εισέρχονται στην Ελλάδα. Έως το 2011 είχαν προστεθεί στους μετανάστες επιπλέον 40.000 Αλβανοί, 40.000 Βούλγαροι και 24.000 Ρουμάνοι περίπου.

Αξιοσημείωτη είναι και η αύξηση των μεταναστών από Αφρική και κυρίως από Ασία όπου από το 1981 έως το 2011 εισήλθαν στην Ελλάδα περίπου 100.000 μετανάστες από ασιατικές χώρες και κυρίως το Πακιστάν και 19.000 περίπου χιλιάδες από την Αφρική. Οι αφρικανικοί λαοί που κατά κόρον κινούνται μέσω θαλάσσης προτιμούν τα ιταλικά παράλια προς απόβαση έναντι των ελληνικών. Αντίθετα, οι ασιατικοί λαοί που κινούνται προς την Ευρώπη μέσω Τουρκίας εισέρχεται στην Ελλάδα από τα ανατολικά σύνορά της και αιτούμενοι άσυλο ή οτιδήποτε άλλο διεκδικούν άδειες παραμονής στην χώρα.

Αυτήν την 30ετία οι κάτοικοι της Ελλάδας με μη ελληνική υπηκοότητας αυξήθηκαν κατά 6,58% του συνολικού πληθυσμού της. Οι έλληνες στον ελλαδικό χώρο αυξήθηκαν κατά 345.300 άτομα ενώ οι αλλοδαποί κατά 731.400 άτομα, αριθμός σχεδόν διπλάσιων!

Βεβαία στον ανωτέρω πίνακα εμφανίζονται οι μετανάστες όπου νόμιμα διαμένουν στην Ελλάδα κατά τις περιόδους των απογραφών. Για τους παράνομους μετανάστες τα στοιχεία που έχουμε δεν μπορεί να είναι ακριβή και βασίζονται μόνο στους συλληφθέντες παράνομους μετανάστες. Επιγραμματικά να αναφέρουμε ότι η ροή παράνομων μεταναστών προς την Ελλάδα μεταβάλλεται από έτος σε έτος σε συνάρτηση πάντα με τις πολιτικοκοινωνικές ζυμώσεις των γειτνιαζόντων χωρών

όπου για λόγους επιβίωσης οι λαοί εγκαταλείπουν άρον - άρον τις εστίες τους. Η Ελλάδα όπως ήδη είπαμε είναι χώρα εύκολα προσβάσιμη και γι' αυτό υπάρχει έντονη κινητικότητα μεταναστών. Το σίγουρο είναι ότι και στην παράνομη μετανάστευση προς την Ελλάδα οι Αλβανοί υπήκοοι έχουν τα πρωτεία όπου με σταθερό ρυθμό εγκαταλείπουν την πατρίδα τους και εισέρχονται στην Ελλάδα ως οικονομικοί κυρίως μετανάστες.

Αυτό το δεδομένο ανατρέπεται από το 2011 και μετά που η Μέση Ανατολή βρίσκεται σε εμπόλεμη κατάσταση και οι υπήκοοι της εγκαταλείπουν μαζικά τις εστίες τους και έτσι το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών, κυρίως παρανόμων, προέρχεται από αυτές τις χώρες.

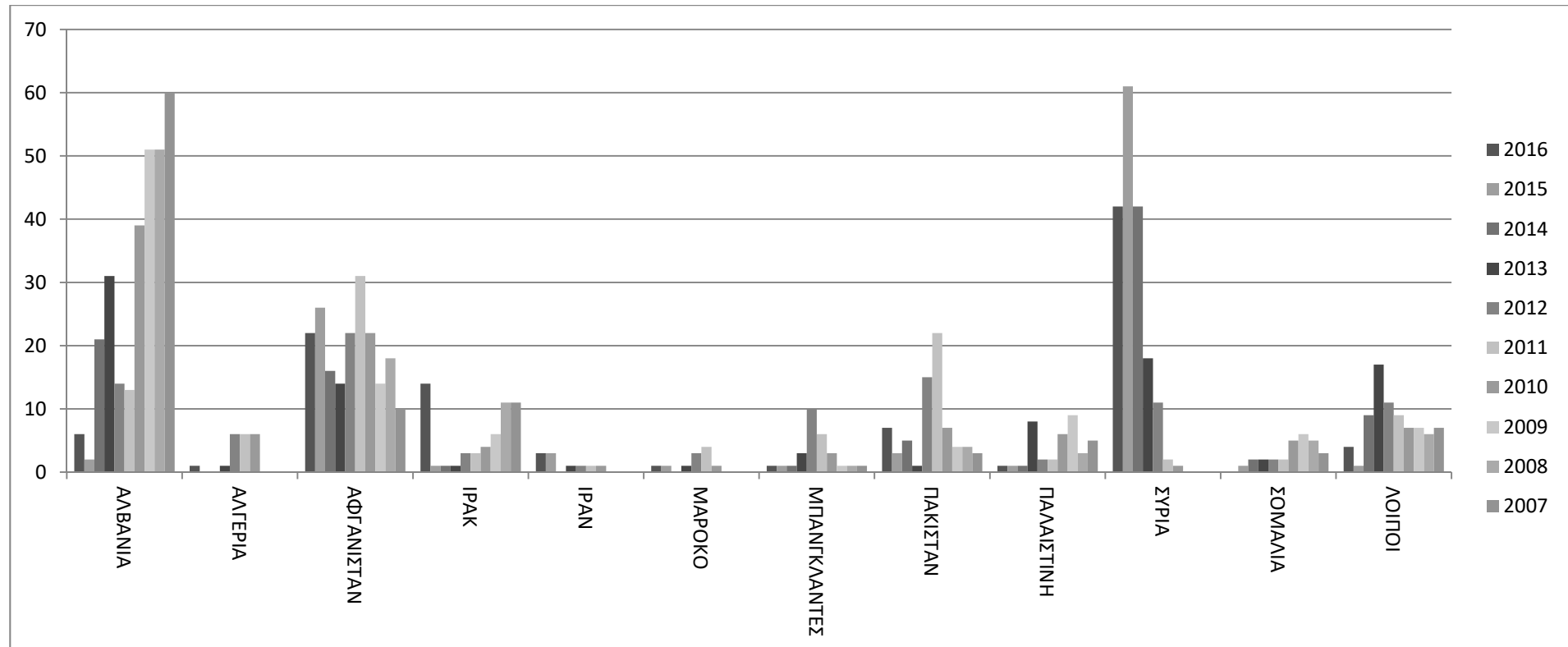
Τα στοιχεία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και της Ελληνικής Αστυνομίας που μας περιγράφει τις μεταναστευτικές ροές διαφόρων εθνικοτήτων προς την Ελλάδα για την περίοδο 2007-2016 παρατίθενται στο παρακάτω πίνακα:

**ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΣΥΛΛΗΦΘΕΝΤΕΣ ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ, ΓΙΑ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΟ & ΠΑΡΑΜΟΝΗ,
ΑΠΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΕΣ & ΛΙΜΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2016**

ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ	ΕΤΟΣ																			
	2016		2015		2014		2013		2012		2011		2010		2009		2008		2007	
		%		%		%		%		%		%		%		%		%		%
ΑΛΒΑΝΙΑ	11.333	5,53	16.910	2,06	16.751	21,37	15.389	32,73	10.606	14,08	11.733	12,7	50.175	38,8	63.563	51,3	72.454	50,8	66818	59,77
ΑΛΓΕΡΙΑ	1899	0,93	1548	0,19	185	0,24	443	0,94	4606	6,11	5.398	5,84	7336	5,67	329	0,27	224	0,16	84	0,08
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	44.260	21,61	213.267	25,92	12.901	16,46	6.412	13,64	16.584	22,01	28.528	30,88	28.299	21,88	17.828	14,39	25.577	17,93	11611	10,39
ΙΡΑΚ	28.476	13,9	9.769	1,19	1.023	1,31	700	1,49	2.212	2,94	2.863	3,1	4.968	3,84	7.662	6,18	15.940	11,18	12549	11,23
ΙΡΑΝ	6.173	3,01	23.155	2,81	245	0,31	317	0,66	692	0,92	959	1,04	1.133	0,88	507	0,41	700	0,49	515	0,46
ΜΑΡΟΚΟ	1.329	0,65	7.818	0,95	264	0,34	442	0,94	2.207	2,93	3.405	3,69	1.645	1,27	222	0,18	143	0,1	161	0,14
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	1489	0,73	4511	0,55	1164	1,49	1524	3,24	7863	10,44	5416	5,86	3264	2,52	1443	1,16	1655	1,16	721	0,64
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	13.460	6,57	27.261	3,31	3.621	4,62	3.982	8,47	11.136	14,78	19.975	21,62	8.830	6,83	4.854	3,92	5.512	3,86	2834	2,54
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ	2126	1,04	6350	0,77	622	0,79	469	1	1718	2,28	2065	2,24	7561	5,85	10763	8,69	4593	3,22	5135	4,59
ΣΥΡΙΑ	86058	42,02	499495	60,71	32520	41,49	8517	18,11	7927	10,52	1522	1,65	851	0,66	440	0,36	451	0,32	234	0,21
ΣΟΜΑΛΙΑ	552	0,27	4583	0,56	1876	2,39	1004	2,14	1765	2,35	2238	2,43	6525	5,05	7710	6,22	6713	4,71	3656	3,27
ΛΟΙΠΟΙ	7665	3,74	8144	0,99	7205	9,19	7822	16,64	8019	10,64	8268	8,95	8724	6,75	8582	6,93	8662	6,07	7471	6,68
ΣΥΝΟΛΑ	204.820	100	822811	100	78377	100	47021	100	75335	100	92370	100	129311	100	123903	100	142624	100	111789	100

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Ελληνική Αστυνομία, ίδιοι υπολογισμοί.

Η διαγραμματική απεικόνιση του ανωτέρω πίνακα ως προς τα στρογγυλοποιημένα ποσοστά επί του συνόλου των παρανόμων μεταναστών έχει ως εξής:

Διάγραμμα 1. Απεικόνιση ποσοστών παράνομων μεταναστών ανά χώρα κατά τα έτη 2007-2016.

Από τη διαγραμματική απεικόνιση είναι απόλυτα φανερή η ανά τα χρόνια σταθερή είσοδος Αλβανών υπηκόων στην Ελλάδα. Τα πρώτα χρόνια που ερευνούνται εδώ, η είσοδος τους ήταν μαζικότερη και παρουσιάζει πτωτική τάση καθώς περνούν τα χρόνια έως και τις ημέρες μας χωρίς όμως να θεωρείται η σημερινή παράνομη εισαγωγή τους μηδαμινής αξίας.

Σταθερά μεγάλη είναι και η είσοδος μεταναστών από το Αφγανιστάν με πολύ μεγάλη έξαρση τις χρονιές 2015-2016 όπου εκμεταλλευόμενοι την συριακή κρίση εισήλθαν και αυτοί στον ελλαδικό χώρο μέσω των θαλάσσιων συνόρων μας προφασιζόμενοι πολιτικά αίτια. Βέβαια οι Αφγανοί διαφέρουν από τους αλβανούς πολίτες στο ότι θεώρησαν την Ελλάδα ως ενδιάμεση χώρα για την περαιτέρω προώθηση τους στην Ευρώπη όπου είναι και ο τελικός προορισμός τους, σε αντίθεση με τους Αλβανούς που η είσοδός τους στην χώρα αποσκοπεί και στην μόνιμη εγκατάσταση τους εδώ.

Τέλος, εντονότατη είναι και η μεταναστευτική κίνηση Σύριων πολιτών προς την Ελλάδα από το 2012 και έπειτα όπου λόγω του πολέμου εκεί, οι πολίτες αυτού του κράτους τρέπονται σε φυγή προς άλλες χώρες.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να τονιστεί ότι η μεγαλύτερη μάζα των παρανόμων μεταναστών που εισήλθαν στην Ελλάδα από την Μέση Ανατολή δεν επιθυμούσαν να παραμείνουν μόνιμα εδώ γι' αυτό δεν αιτήθηκαν άσυλο αλλά ήθελαν να προωθηθούν στην υπόλοιπη Ευρώπη. Εξαίρεση αποτελούν οι Πακιστανοί όπου το 26% περίπου των εισερχόμενων την περίοδο 2007-2016 αιτηθήκαν άσυλο στην Ελλάδα. Βάσει στοιχείων της Eurostat ένα πολύ μικρό ποσοστό της τάξεως του 6% επί του συνόλου των αιτήσεων ασύλου από τις διάφορες εθνικότητες μεταναστών, τελικά έλαβε άσυλο στην Ελλάδα την ίδια περίοδο.

Τέλος, σύμφωνα με το δελτίο τύπου της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής στις 30 Δεκεμβρίου του 2016 με τίτλο « Υπολογιζόμενος Πληθυσμός και Μεταναστευτικές Ροές της Χώρας έτους 2015», το μεταναστευτικό ισοζύγιο της Ελλάδας από το έτος 2010 και μετά είναι αρνητικό δηλαδή η εξαγωγή μεταναστών υπερέχει της εισαγωγής τους στην Ελλάδα. Απόσπασμα του πίνακα της στατιστικής αρχής είναι ο παρακάτω.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΙ -ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΕΤΟΣ	ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΙ	ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΟΙ	ΔΙΑΦΟΡΑ
2000	109251	46993	62258
2001	98471	45909	52562
2002	67220	39378	27842
2003	63141	37433	25708
2004	66871	38041	28830
2005	70933	38583	32350
2006	63094	38368	24726
2007	63298	40400	22898
2008	66529	43044	23485
2009	58613	43686	14927
2010	60462	62041	-1579
2011	60089	92404	-32315
2012	58200	124194	-65994
2013	57946	117094	-59148
2014	59014	106804	-47790
2015	64446	109351	-44905

ΠΗΓΗ: Ελληνική Στατιστική Αρχή, απόσπασμα πίνακα 3 του δελτίου τύπου με τίτλο «Υπολογιζόμενος Πληθυσμός και Μεταναστευτικές Ροές της Χώρας έτους 2015», Πειραιάς 30/12/2016.

2.2 Ανεργία

Η ανεργία ως οικονομικό μέγεθος έχει λάβει πολλούς ορισμούς ανά τα χρόνια πολλές φορές υποκινούμενος και εξυπηρετώντας πολιτικοοικονομικά συμφέροντα και άλλες πάλι φορές βασιζόμενος στις αρχές της στατιστικής. Λόγω αδυναμίας σύγκρισης των δεδομένων ανεργίας στις χώρες της ΕΟΚ από το 1983 και έπειτα η Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Eurostat) υποχρέωσε τα μέλη

της σε συλλογή και δημοσίευση ετήσιων Ερευνών Εργατικού Δυναμικού με εναρμονισμένη μέθοδο. Έτσι τέθηκαν οι παράμετροι για τον ενιαίο τρόπο ορισμού και κατ' επέκταση μέτρησης της ανεργίας στην Ευρώπη.

Συγκεκριμένα για την Ελλάδα ως άνεργοι ορίζονται τα άτομα ηλικίας 14 ετών και άνω, που συγκεντρώνουν όλες τις πιο κάτω προϋποθέσεις:

- δεν εργάζονται, δηλαδή δεν εργάστηκαν ούτε μία ώρα την τελευταία πριν από την ημέρα της έρευνας ημερολογιακή εβδομάδα ούτε είχαν μία εργασία από την οποία απουσίαζαν προσωρινά λόγω ασθένειας, άδειας, ταξιδιού αναψυχής, απεργίας, καιρικών συνθηκών, επισκευής μηχανημάτων ή καταστήματος κλπ.
- ζητούν εργασία, είτε ως μισθωτοί, είτε για να αρχίσουν μία δική τους εργασία,
- είναι διαθέσιμοι και μπορούν να αναλάβουν αμέσως την εργασία που τυχόν θα έβρισκαν (μέσα σε δύο εβδομάδες),
- είχαν κάνει (στη διάρκεια των τεσσάρων εβδομάδων πριν από την έρευνα) κάποιες συγκεκριμένες ενέργειες για να βρουν εργασία (π.χ. γράφτηκαν σε Γραφεία Απασχόλησης του ΟΑΕΔ, απευθύνθηκαν σε εργοδότες ή σε γνωστούς τους, παρακολουθούσαν αγγελίες σε εφημερίδες κλπ.)

Βέβαια ο τρόπος ερμηνείας των παραπάνω προϋποθέσεων ποικίλει από ερευνητή σε ερευνητή και άρα πάλι τα δεδομένα μπορεί να αποκλίνουν από την πραγματικότητα και γι' αυτό παρουσιάζονται περιπτώσεις επικαλύψεις των κατηγοριών και δεν είναι 100% διακριτή η κατηγοριοποίηση του εργατικού δυναμικού. Ένα απλό παράδειγμα είναι η «μαύρη εργασία» όπου το άτομο εργάζεται, αμείβεται αλλά δεν είναι νομίμως απασχολούμενο και άρα θεωρητικά είναι άνεργο. Στο κομμάτι της κεκαλυμμένης ανεργίας θα αναφερθούμε παρακάτω.

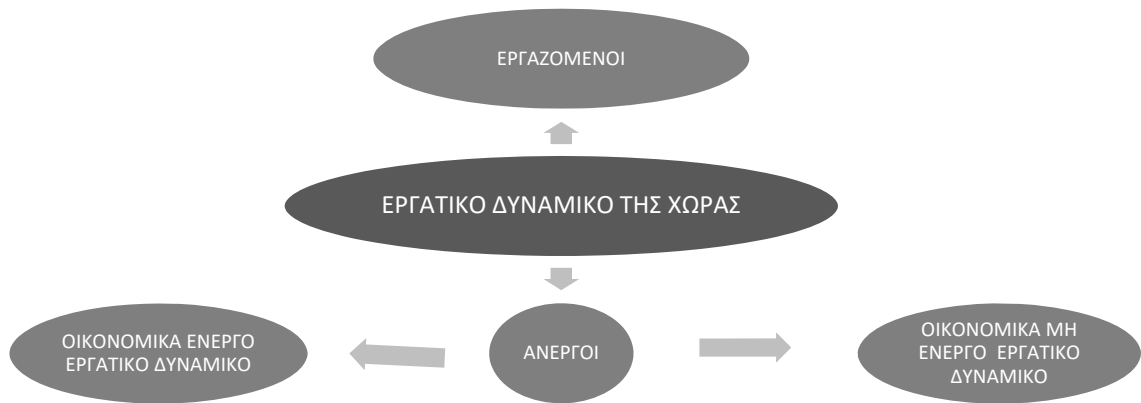
2.2.1 Κατηγοριοποίηση του Ανθρώπινου Δυναμικού της Χώρας με Βάση την Εργασιακή του Κατάσταση

Το εργατικό δυναμικό της χώρας μπορεί να χωριστεί σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία είναι το άνεργο εργατικό δυναμικό όπου ανήκουν όσοι είναι ικανοί για εργασία αλλά δεν εργάζονται και στην δεύτερη κατηγορία ανήκουν οι εργαζόμενοι. Το υπόλοιπο μέρος του πληθυσμού της χώρας (μη εργατικό δυναμικό) αποτελείται από τα παιδιά, τους ηλικιωμένους, τους ασθενείς, τους στρατιώτες, τις νοικοκυρές

κ.λπ. όπου είναι αδύνατον να εργαστούν και άρα δεν αποτελούν μέρος του εργατικού δυναμικού της χώρας.

Το άνεργο εργατικό δυναμικό μπορεί να κατηγοριοποιηθεί στο οικονομικά ενεργό εργατικό δυναμικό και στο μη-οικονομικά ενεργό εργατικό δυναμικό. Αυτή η διάκριση τακτοποιεί το ποσοστό των ατόμων που πραγματικά μπορούν να εργαστούν. Άτομα που απλά κατέχουν κάρτα ανεργίας αλλά στην ουσία δεν θέλουν να απασχοληθούν (π.χ. τεμπέληδες) ανήκουν στο μη-οικονομικά ενεργό εργατικό δυναμικό.

Με βάση τα παραπάνω έχουμε:

Σε μαθηματική μορφή οι ανωτέρω συνθήκες μπορούν να εκφραστούν ως εξής:

$$\text{Εργατικό Δυναμικό της Χώρας} = \text{Πληθυσμός της Χώρας} - \text{Άτομα που δεν μπορούν να εργαστούν}$$

$$\text{Άνεργο Εργατικό Δυναμικό της Χώρας} = \text{Οικονομικά Ενεργό} + \text{Οικονομικά μη Ενεργό Εργατικό Δυναμικό}$$

Η ανεργία μίας χώρας είναι ένας απόλυτος αριθμός που δείχνει το πλήθος των ατόμων που δεν εργάζονται. Η μέτρηση της ανεργίας γίνεται από τον αρμόδιο

δημόσιο φορέα όπου στην Ελλάδα είναι ο ΟΑΕΔ (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού).

Όμως η μέτρηση της ανεργίας ως απόλυτος αριθμός δεν μπορεί να δώσει την απαραίτητη πληροφορία του γεγονότος διότι η ανεργία είναι αριθμητικό μέγεθος που συσχετίζει το άνεργο εργατικό δυναμικό της χώρας με το συνολικό της πληθυσμό. Έτσι, ο δείκτης ανεργίας ως ποσοστό είναι πιο αντιπροσωπευτικός και πιο χρήσιμος ώστε να μπορούν να γίνονται και συγκρίσεις με τις άλλες χώρες κ.λπ.. Ο τύπος του δείκτη έχει ως εξής:

$$\text{ΤΥΠΟΣ 1: Ποσοστό Ανεργίας} = (\text{Αριθμός Ανέργων} / \text{Εργατικό δυναμικό}) * 100$$

Βέβαια, να μην ξεχνάμε ότι το μη-οικονομικά εργατικό δυναμικό δεν αποτελεί πραγματικά άνεργο δυναμικό εφόσον δεν σκοπεύει να εργαστεί. Άρα ο παρακάτω τύπος είναι πιο αντιπροσωπευτικός της πραγματικότητας:

$$\text{ΤΥΠΟΣ 2: Ποσοστό Ανεργίας} = \{(\text{Αριθμός Ανέργων-Μη Οικονομικά Ενεργό Εργατικό δυναμικό}) / \text{Εργατικό δυναμικό}\} * 100$$

Παρόλα αυτά και ο τύπος 2 δίνει μια πολύ γενική θεώρηση του ποσοστού ανεργίας διότι η ανεργία ως οικονομικό μέγεθος έχει μια μεγάλη γκάμα παραμέτρων που την προσδιορίζει. Οι παραπάνω διατυπώσεις βασίζονται στο ότι οι υπόλοιποι παράγοντες παραμένουν αμετάβλητοι.

Μια πιο εξιδανικευμένη μελέτη της ανεργίας μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ανεργία δεν εξαρτάται μόνο από τις προσλήψεις και τις απολύσεις του ενεργού εργατικού δυναμικού, αλλά στην ανεργία πρέπει να συμπεριληφθούν και τα ποσοστά ένταξης ατόμων στο άνεργο εργατικό δυναμικό ή στα εν ενεργεία άτομα που πρώτιστα ήταν στο μη – οικονομικά εργατικό δυναμικό και που μπορεί στην πορεία να άλλαξαν γνώμη και να αποφάσισαν να εργαστούν ή αντίστροφα, πρέπει να αναπροσαρμοστούν τα ποσοστά με εκείνο το μέρος των ανέργων ή εργαζόμενων που αποφάσισαν την απόσυρση τους από το οικονομικά ενεργό δυναμικό της χώρας και την αυτόματη ένταξη τους στο μη – οικονομικά ενεργό δυναμικό.

Με συναρτησιακή μορφή τα παραπάνω έχουν ως εξής:

ΤΥΠΟΣ 3: $U = F (EN, NE, UN, NU, EU, UE)$

U = ποσοστό ανεργίας

F = συνάρτηση

EN = απασχολούμενοι που εξέρχονται από το εργατικό δυναμικό

NE = μη ενεργοί που εισέρχονται στο εργατικό δυναμικό και βρίσκουν απασχόληση

UN = άνεργοι που εξέρχονται από το εργατικό δυναμικό

NU = μη ενεργοί που εισέρχονται στο εργατικό δυναμικό ως άνεργοι

EU = απασχολούμενοι που περνούν στην ανεργία

UE = άνεργοι που βρίσκουν απασχόληση

Οι ροές που αυξάνουν τον όγκο της ανεργίας (NU, EU) και μειώνουν τον όγκο του εργατικού δυναμικού (EN) επιδρούν αυξητικά στο ποσοστό ανεργίας, ενώ οι ροές που μειώνουν τον όγκο της ανεργίας (UE, UN) και αυξάνουν τον όγκο του εργατικού δυναμικού επιδρούν μειωτικά (NE) (Καραντίνος, 2001).

2.2.2 Είδη Ανεργίας

Η ανεργία, όπως και κάθε οικονομικό μέγεθος, είναι χρήσιμο να κατηγοριοποιηθεί ώστε να μπορεί να διερευνηθεί. Η εξειδικευμένη κατηγοριοποίηση των μεγεθών αποτελεί σημείο εκκίνησης οποιασδήποτε μελέτης διότι οι κατηγορίες που αναπτύσσονται οριοθετούν τις παραμέτρους βάσει των οποίων γίνονται οι αναλύσεις.

Μια πρώτη κατηγοριοποίηση της ανεργίας είναι βάσει του χρόνου, σε μακροχρόνια και βραχυχρόνια. Το σημείο διάκρισης των δύο κατηγοριών είναι το ένα έτος. Άνεργος έως 12 μήνες θεωρείται βραχυχρόνια άνεργος και από 12 μήνες και πάνω θεωρείται μακροχρόνια άνεργος.

Κάνοντας μία πιο εξειδικευμένη κατηγοριοποίηση της ανεργίας μπορούμε να διακρίνουμε τρία είδη ανεργίας: την ανεργία τριβής, την διαρθρωτική ανεργία και την κεϋνσιανή ανεργία.

Η **ανεργία τριβής** είναι το ελάχιστο ποσοστό ανεργίας που μπορεί να υπάρχει σε μια κοινωνία και που οφείλεται στις διακυμάνσεις που παρουσιάζονται και από πλευράς

εργατικού δυναμικού αλλά και από πλευράς των εργοδοτών. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται οι εργαζόμενοι που μετακινούνται από εργασία σε εργασία και που μπορεί να μένουν για μικρά διαστήματα άνεργοι αλλά και οι επιχειρήσεις όπου έχουν κενές θέσεις που δεν καλύπτονται άμεσα.

Η **διαρθρωτική ανεργία** οφείλεται στην αναντιστοιχία της προσφοράς και της ζήτησης εργατικού δυναμικού. Στην περίπτωση αυτή έχουμε υπερπροσφορά εργατικού δυναμικού και λίγες θέσεις εργασίας ή αντίστροφα πολλές θέσεις εργασίας που είναι αδύνατον να καλυφθούν με το διαθέσιμο εργατικό δυναμικό είτε λόγω έλλειψης προσόντων από μέρος του είτε λόγω ιδιαιτέρως προσοντούχων ατόμων που δεν επιθυμούν να εργαστούν σε θέσεις που τα προσόντα τους μένουν αναξιοποίητα.

Τέλος, η **κεϋνσιανή ανεργία**, είναι το αποτέλεσμα της πτώσης της οικονομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων και της οικονομίας γενικότερα όπου οδηγεί την αγορά σε μείωση της ζήτησης για εργατικό δυναμικό με αποτέλεσμα μέρος του εργατικού δυναμικού της κοινωνίας να παραμένει άνεργο.

Από τα τρία αυτά είδη η κεϋνσιανή ανεργία δημιουργεί μακροχρόνια άνεργους εφόσον η κυκλική πορεία της οικονομίας (άνοδος – ζενίθ – πτώση – ναδίρ) είναι μακροχρόνια και η ανεργία αντίστοιχα ακολουθεί το ρυθμό της οικονομίας.

Περαιτέρω κατηγοριοποιήσεις της ανεργίας είναι πολύ αναλυτικές και αποσκοπούν σε συγκεκριμένες μελέτες. Παραδείγματος χάριν κατηγορίες ανά φύλο, ανά εθνικότητα σε μία χώρα, ανά ηλικιακή ομάδα κ.λπ. δίνουν πολύ εξειδικευμένες πληροφορίες.

2.2.3 Θεωρητικές Ερμηνείες της Ανεργίας

Η ανάλυση των θεωρητικών ερμηνειών της ανεργίας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την κατανόηση της λογικής της ύπαρξης της. Ανά καιρούς έχουν διατυπωθεί διάφορες θεωρητικές αναλύσεις με κυριότερες την νεοκλασική και την κεϋνσιανή.

2.2.3.1 Η Νεοκλασική Θεωρία

Για τους νεοκλασικούς, τόσο η προσφορά όσο και η ζήτηση εργασίας είναι το αποτέλεσμα της συμπεριφοράς ατόμων απόλυτα ορθολογικών, που έχουν απεριόριστες ικανότητες να συλλέγουν και να επεξεργάζονται πληροφορίες και να ιεραρχούν τις προτιμήσεις τους και που κάνουν επιλογές ή παίρνουν αποφάσεις με στόχο τη μεγιστοποίηση του ατομικού τους οφέλους.

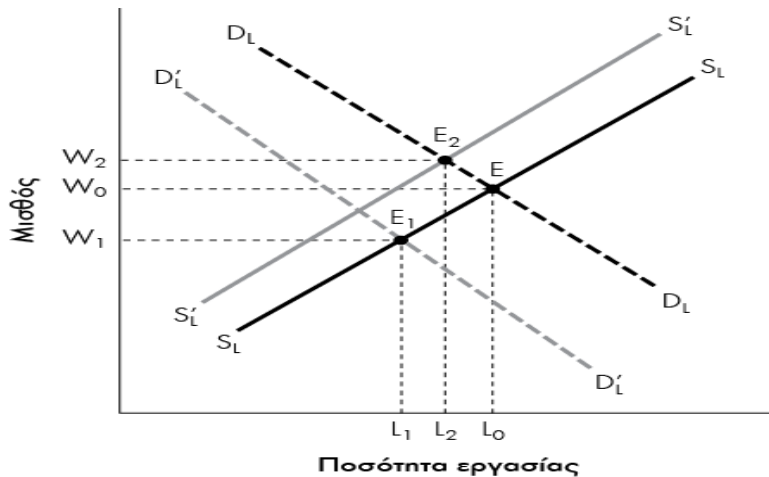
Η *προσφορά εργασίας* μία δεδομένη στιγμή εξαρτάται από την απόφαση των ατόμων για το αν θα εργασθούν ή όχι και πόσο, δηλαδή από το πώς τα άτομα δαπανούν το διαθέσιμο χρόνο τους.

Η ζήτηση για ελεύθερο χρόνο αποτελεί συνάρτηση τριών παραγόντων: του κόστους ευκαιρίας του ελεύθερου χρόνου, του εισοδήματος και των προτιμήσεων των ατόμων. Το κόστος ευκαιρίας μιας ώρας ελεύθερου χρόνου για ένα άτομο είναι το ωρομίσθιο που θα εισέπραττε εάν εκείνη την ώρα δούλευε. Υποθέτοντας ότι το εισόδημα και οι προτιμήσεις του ατόμου παραμένουν σταθερές, όσο μεγαλύτερο είναι το ωρομίσθιο, τόσο μεγαλύτερο είναι το κόστος ευκαιρίας της επιπρόσθετης ώρας ελεύθερου χρόνου και άρα τόσο μεγαλύτερο κίνητρο έχει το άτομο να υποκαθιστά τον ελεύθερο χρόνο με ώρες εργασίας. Από την άλλη, όσο το εισόδημα του ατόμου αυξάνεται, τόσο θα μειώνονται οι ώρες εργασίας που το άτομο θα είναι διατεθειμένο να δουλέψει με το ίδιο ωρομίσθιο και διατηρώντας τις ίδιες προτιμήσεις.

Η αύξηση του μισθού επηρεάζει την προσφορά εργασίας προς αντίθετες κατευθύνσεις: αφενός θετικά, επειδή αυξάνει το οριακό κόστος ευκαιρίας του ελεύθερου χρόνου (*αποτέλεσμα υποκατάστασης*), αφετέρου αρνητικά, επειδή αυξάνει το εισόδημα του ατόμου (*αποτέλεσμα εισοδήματος*). Είναι λοιπόν αδύνατον από θεωρητικής πλευράς να προσδιοριστεί το τελικό αποτέλεσμα μιας αύξησης του μισθού επί της προσφοράς εργασίας, διότι αυτό εξαρτάται από το σχετικό μέγεθος των αποτελεσμάτων υποκατάστασης και εισοδήματος.

Όσον αφορά τη *ζήτηση εργασίας*, αυτή εξαρτάται από τρεις παράγοντες: τη ζήτηση για το προϊόν, τις τιμές της εργασίας και του κεφαλαίου και την τεχνολογία. Στο βραχυχρόνιο διάστημα η επιχείρηση δεν μπορεί να αυξήσει το απόθεμα κεφαλαίου της και να αλλάξει την τεχνολογία της. Άρα η επιλογή του ύψους παραγωγής και του

ύψους απασχόλησης από την επιχείρηση αποτελούν δύο όψεις της ίδιας απόφασης και εξαρτώνται από το ύψος του πραγματικού μισθού. Η επιλογή του ύψους παραγωγής και απασχόλησης γίνεται με κριτήριο τη μεγιστοποίηση του κέρδους, στο σημείο όπου το οριακό έσοδο από την παραγωγή μιας επιπρόσθετης μονάδας προϊόντος ισούται με το οριακό κόστος της εργασίας.

ΣΧΗΜΑ 1. Καμπύλη προσφοράς και ζήτησης εργασίας.
ΠΗΓΗ: DAVID BEGG, *Εισαγωγή στην Οικονομική*, Κεφ.10

Στο σημείο όπου τέμνονται οι καμπύλες της προσφοράς και ζήτησης εργασίας, η προσφορά εργασίας είναι ίση με τη ζήτηση εργασίας και άρα η αγορά εργασίας ισορροπεί. Το ύψος του πραγματικού μισθού και της απασχόλησης που αντιστοιχούν σ' αυτό το σημείο ονομάζονται μισθός και απασχόληση ισορροπίας. Όταν ο τρέχον μισθός στην αγορά εργασίας υπερβαίνει ή είναι κατώτερος του μισθού ισορροπίας, τότε η ανισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας ασκεί καθοδικές ή ανοδικές πιέσεις στο μισθό και τον επαναφέρει στο ύψος ισορροπίας.

Η κατάσταση ισορροπίας στην αγορά εργασίας εξασφαλίζει πλήρη απασχόληση του εργατικού δυναμικού. Σ' αυτήν την κατάσταση η όποια ανεργία είναι μόνον *εκούσια*. Κι αυτό διότι αυτοί που παραμένουν άνεργοι είναι αυτοί που με τη θέλησή τους δεν δουλεύουν, επειδή θεωρούν ότι με το να θυσιάσουν τον ελεύθερο χρόνο τους για να εργαστούν, η μείωση της ευημερίας τους από την απώλεια ελεύθερου χρόνου είναι μεγαλύτερη από την αύξηση ευημερίας που θα προκαλούσε το εισόδημα από εργασία, με το δεδομένο ύψος μισθού.

Όμως, ακόμα και στην κατάσταση πλήρους απασχόλησης θα υπάρχει κάποια ανεργία τριβής, επειδή πάντα κάποια άτομα θα βρίσκονται σε αναζήτηση εργασίας σε μία αγορά εργασίας δυναμική με ατελείς ροές πληροφόρησης. Σε μία τέτοια αγορά εργασίας, οι άνεργοι και οι επιχειρήσεις που διαθέτουν κενές θέσεις εργασίας χρειάζονται χρόνο για να βρουν οι μεν τους δε.

Ειδικότερα, ανεργία τριβής εμφανίζεται όταν το άτομο δεν αποδέχεται απαραίτητα την πρώτη δουλειά που του προσφέρεται, μία στρατηγική που είναι απόλυτα ορθολογική σ' ένα κόσμο ατελούς πληροφόρησης. Όσο μικρότερη είναι η πιθανότητα να βρουν δουλειά οι άνεργοι κάποια δεδομένη περίοδο, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η διάρκεια της ανεργίας και τόσο υψηλότερο είναι το ποσοστό ανεργίας. Πάντως, το γεγονός ότι η ανεργία τριβής οφείλεται σε ατέλεια της αγοράς την καθιστά ακούσια.

Για τους νεοκλασικούς ακούσια ανεργία δημιουργείται επίσης από ατέλειες της αγοράς εργασίας που εμποδίζουν τον πραγματικό μισθό να κατέλθει στο επίπεδο ισορροπίας, ούτως ώστε να απορροφηθεί η πλεονάζουσα προσφορά εργασίας. Τέτοιες ατέλειες είναι το ιστορικό αποτέλεσμα της ανάπτυξης θεσμών στην αγορά εργασίας, όπως οι συλλογικές διαπραγματεύσεις, ο κατώτατος μισθός, τα επιδόματα ανεργίας.

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε, ότι η νεοκλασική θεωρία υποστηρίζει ότι **το επίπεδο του μισθού και το ύψος της απασχόλησης** καθορίζονται ταυτόχρονα στην αγορά εργασίας και ότι υπάρχει **ευθεία σχέση** μεταξύ τους. Το επίπεδο του μισθού καθορίζει το ύψος της απασχόλησης στο **βραχυχρόνιο διάστημα**, ενώ η όποια ακούσια ανεργία δημιουργείται, οφείλεται είτε στην ατελή πληροφόρηση είτε στους θεσμούς που προκαλούν ακαμψία στον πραγματικό μισθό, εμποδίζοντάς τον να κατέλθει στο επίπεδο ισορροπίας. Όταν αφεθούν να λειτουργήσουν απρόσκοπτα οι δυνάμεις της προσφοράς και της ζήτησης, τότε η αγορά εργασίας ισορροπεί στο σημείο πλήρους απασχόλησης και η υπάρχουσα ανεργία είναι εκούσια. Η τοποθέτηση της ανάλυσης στο βραχυχρόνιο διάστημα είναι συμβατή με την κύρια θέση της νεοκλασικής θεωρίας περί σταθερής ισορροπίας. Όταν η οικονομία συνολικά ή μία επί μέρους αγορά βρίσκονται σε κατάσταση ισορροπίας, τότε μόνο ένα εξωτερικό σοκ μπορεί να διαταράξει αυτήν την ισορροπία. Η ανισορροπία μπορεί να διατηρηθεί μόνον όσο διαρκεί το εξωτερικό σοκ, εφόσον οι δυνάμεις της

αγοράς έχουν την ικανότητα να επαναφέρουν από μόνες τους την οικονομία ή τη μεμονωμένη αγορά στην ισορροπία.

2.2.3.2 Η Κεϋνσιανή Θεωρία της Απασχόλησης

Για τον Keynes το ύψος της απασχόλησης δεν καθορίζεται στην αγορά εργασίας, στην οποία καθορίζεται μόνο ο ονομαστικός μισθός, ως αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης μεταξύ συνδικάτων και εργοδοσίας.

Η απασχόληση είναι ευθεία συνάρτηση της ενεργού ζήτησης, που προσδιορίζει άμεσα το προϊόν της οικονομίας. Το πέρασμα από τη ζήτηση και το προϊόν στην απασχόληση διαμεσολαβεί από την παραγωγικότητα της εργασίας, που θεωρείται βραχυχρόνια σταθερό μέγεθος, δεδομένου ότι σ' αυτό το διάστημα η τεχνολογία παραμένει αμετάβλητη. Άρα και η κεϋνσιανή θεωρία, όπως η νεοκλασική, έχει ως χρονικό πλαίσιο ανάλυσης το βραχυχρόνιο διάστημα.

Η ενεργός ζήτηση αποτελεί άθροισμα δύο μεγεθών: της κατανάλωσης (C) και της επένδυσης (I). Το ύψος της κατανάλωσης είναι συνάρτηση της ροπής προς κατανάλωση, που εξαρτάται από ψυχολογικούς παράγοντες, ενώ το ύψος της επένδυσης εξαρτάται από την οριακή απόδοση του κεφαλαίου και το επιτόκιο. Για να είναι συμφέρουσα η πραγματοποίηση επενδύσεων, η οριακή απόδοση του κεφαλαίου πρέπει να είναι υψηλότερη του τρέχοντος επιτοκίου.

Οι μισθοί επηρεάζουν έμμεσα την απασχόληση μέσω της επίδρασής τους στην οριακή απόδοση του κεφαλαίου. Η τελευταία εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, που σχετίζονται τόσο με την παρούσα κατάσταση των επενδύσεων και της ζήτησης όσο και με μακροπρόθεσμες προβλέψεις ως προς την εξέλιξη του όγκου του παγίου κεφαλαίου, του ύψους και της σύνθεσης της ζήτησης και των ονομαστικών μισθών. Οι μισθοί από τη μία πλευρά τροφοδοτούν την ενεργό ζήτηση και άρα επηρεάζουν ευνοϊκά την οριακή απόδοση του κεφαλαίου, ενώ από την άλλη αποτελούν συνιστώσα του κόστους παραγωγής και άρα οι όποιες αρνητικές προσδοκίες για την εξέλιξή τους επηρεάζουν δυσμενώς την οριακή απόδοση του κεφαλαίου.

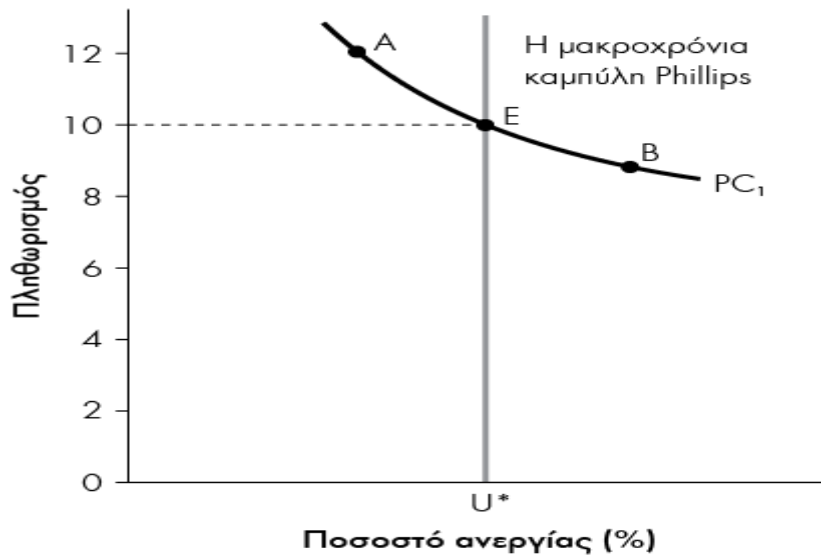
Επειδή όμως ο ρόλος των μισθών ως τροφοδότη της ενεργού ζήτησης είναι σημαντικότερος στην κεϋνσιανή θεωρία από το ρόλο τους ως συνιστώσα του

κόστους παραγωγής, γι' αυτό και η αύξησή τους επιδρά κατά κανόνα ευνοϊκά στην απασχόληση.

Ο φόβος του Keynes για υπέρμετρες αυξήσεις των ονομαστικών μισθών, έχει να κάνει με τον κίνδυνο του πληθωρισμού και όχι με αυτόν της ανεργίας και εκδηλώνεται κυρίως σε περίπτωση που η οικονομία πλησιάζει την πλήρη απασχόληση.

Ποιός είναι ο μηχανισμός μετάδοσης πληθωριστικών πιέσεων στις τιμές από τις αυξήσεις στους ονομαστικούς μισθούς; Ο Keynes δέχεται το θεώρημα των νεοκλασικών, ότι προκειμένου οι επιχειρήσεις να μεγιστοποιήσουν το κέρδος τους, πρέπει να εξισώσουν το οριακό προϊόν της εργασίας με τον πραγματικό μισθό. Όπως προαναφέραμε όμως, σύμφωνα με την κεϋνσιανή θεωρία, η απασχόληση καθορίζεται από το ύψος της ζήτησης για το προϊόν και άρα το οριακό προϊόν της εργασίας είναι δεδομένο για την επιχείρηση, όπως και το ύψος του ονομαστικού μισθού. Συνεπώς, προκειμένου η τελευταία να μεγιστοποιήσει τα κέρδη της προσαρμόζει την τιμή του προϊόντος της κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτευχθεί η εξίσωση $MPL=W/P$. Αν οι ονομαστικοί μισθοί αυξάνονται, ενώ το οριακό προϊόν της εργασίας φθίνει, τότε η αύξηση των τιμών των προϊόντων πρέπει να είναι μεγαλύτερη από την αύξηση των μισθών, προκειμένου να ικανοποιείται η συνθήκη μεγιστοποίησης των κερδών.

Οι πληθωριστικές πιέσεις είναι εντονότερες όταν η οικονομία πλησιάζει την πλήρη απασχόληση, οπότε η μείωση της ανεργίας αυξάνει τη διαπραγματευτική δύναμη της μισθωτής εργασίας, που επιτυγχάνει μεγάλες μισθολογικές αυξήσεις. Τη σχέση μεταξύ ποσοστού ανεργίας από τη μία πλευρά, μισθολογικών αυξήσεων και πληθωρισμού από την άλλη εκφράζει η καμπύλη Phillips, όπως αυτή αναμορφώθηκε από τον Lipsey, που αποτελούσε από το 1960 και μετά το κατεξοχήν εργαλείο των κεϋνσιανών, προκειμένου να δείξουν τις επιλογές που είχε να κάνει μία κυβέρνηση και μία κοινωνία μεταξύ διαφορετικών συνδυασμών ανεργίας και πληθωρισμού. Οι μακροοικονομικές πολιτικές τόνωσης της ενεργού ζήτησης (δημοσιονομική, νομισματική, πιστωτική) μπορούν να μειώσουν την ανεργία, αλλά με τίμημα τον πληθωρισμό.

ΣΧΗΜΑ 2. Καμπύλη Phillips.

ΠΗΓΗ: DAVID BEGG, Εισαγωγή στην Οικονομική, Κεφ.22.

2.2.4 Αίτια Ανεργίας

Οι άνθρωποι πολλές φορές, αν όχι σχεδόν όλες, έχουμε την τάση να πιστεύουμε ότι για ότι μας συμβαίνει ευθύνεται κάποιος άλλος, το σύστημα κλπ.. Προφανώς η γενική κατάσταση της χώρας είναι το πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορεί να κινηθεί η μάζα των πολιτών της όμως, υπάρχουν πραγματικά περιοριστικοί παράγοντες στα όρια της οικονομικής ανάπτυξης μας;

Οι απαισιόδοξοι πιστεύουν ότι η ελληνική οικονομία είναι σταθερά κολλημένη στο ναδίρ της και η ανάκαμψη της είναι πολύ μακριά από εμάς και πιθανόν να μην την προλάβουμε εμείς αλλά οι επόμενες γενεές. Για την κατηγορία αυτή τα αίτια της ανεργίας είναι η εξειδίκευση της εργασίας, η μεγάλη φορολόγηση, οι υψηλές ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων, η μετανάστευση, ο μεγάλος αριθμός ατόμων με πτυχία που δεν ρίχνουν τον πήχη κατά την διαπραγμάτευση των όρων εργασίας και πολλά άλλα.

Προφανώς κανείς δεν πιστεύει ότι η υπερβολική φορολόγηση ή οι υψηλές ασφαλιστικές εισφορές βοηθούν στην απασχόληση επιπλέον ατόμων στις επιχειρήσεις, ίσα - ίσα είναι αποτρεπτική η νόμιμη απασχόληση για τους εργοδότες εφόσον είναι αμφίβολο αν θα μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις.

Όμως ο αρνητισμός όταν διαχέετε με κάθε τρόπο στον λαό μιας χώρας δημιουργεί την εικόνα της διάλυσης, του τέλματος και της άσκοπης προσπάθειας για οποιαδήποτε αναπτυξιακή διαδικασία.

Η ανάπτυξη δεν είναι μόνο οικονομικό μέγεθος αλλά και ψυχολογικό. Η αίσθηση που δημιουργεί ο όρος "οικονομική κρίση" που εδώ και 8 χρόνια μας ακολουθεί και σε κάθε πτυχή της οικονομικής μας ζωής μας χαρακτηρίσει δεν αποτελεί και την καλύτερη βάση για αναπτυξιακά - επενδυτικά επαγγελματικά άλματα. Δυστυχώς ο φόβος είναι μεγάλη τροχοπέδη για οποιαδήποτε αλλαγή.

Η αισιόδοξη άποψη από την άλλη μεριά δεν αγνοεί τις παραπάνω παραμέτρους διότι πραγματικά υπάρχουν όμως πρέπει να ξεπεραστούν και ο τρόπος είναι με την καθαρότητα της σκέψης και με τη φαντασία. Οι απόφοιτοι μας δεν μπορεί, ή καλύτερα δεν επιτρέπεται, μετά από τόσα χρόνια τριβής με την επιστήμη που διάλεξαν να μάθουν να μην τους δόθηκαν ερεθίσματα για νέους τρόπους εκμετάλλευσης της. Σίγουρα δεν μπορούν να κάνουν όλοι ότι οραματίζονται όμως γιατί αυτοί οι λίγοι που έχουν την δυνατότητα να κάνουν την ιδέα τους πράξη να μην επιθυμούν να την πραγματοποιήσουν στην Ελλάδα, αλλά διαλέγουν μια πιο αναπτυγμένη και σταθερότερη χώρα; Πιστεύω ότι εδώ κρύβεται η πραγματική αιτία της ελληνικής οικονομικής παρακμής με όλα τα επακόλουθα της όπως η μεγάλη ανεργία. Το μυστικό είναι η διαφθορά και η έλλειψη ανιδιοτέλειας από όλους μας. Έχει χαθεί η ουσία της κοινωνίας. Οι κοινωνίες κατ' ορισμό δημιουργήθηκαν ώστε να εξασφαλιστεί η παρουσία των ανθρώπων πάνω στη γη μέσω της μαζικής

MASLOW PYRAMID : Η ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Εικόνα 1. Πυραμίδα του Maslow.

αντιμετώπισης των καταστάσεων, των κινδύνων κ.α. Η μαζικότητα μπορεί να εξασφαλίσει την ύπαρξη μας και την εξέλιξη μας και δεν εννοώ μόνο τη βιολογική, όπως ίσχυε τα προϊστορικά χρόνια, αλλά και την οικονομική μας εξέλιξη που στην εποχή μας αυτό είναι το επίπεδο που πολεμάμε να κατακτήσουμε.

Η πυραμίδα του Maslow θεωρώ ότι περιγράφει τέλεια την πορεία της ελληνικής πραγματικότητας. Οι Έλληνες τα χρόνια προ της κρίσης είχαν αποκτήσει διεθνώς τη φήμη του εργατικού και επαγγελματικά εξειδικευμένου λαού που μπορούσε να προμηθεύει τη διεθνή αγορά εργασίας με ανώτερα στελέχη. Το επίπεδο του κύρους των Ελλήνων εργαζομένων συμβάδισε με το ευρωπαϊκό επίπεδο. Παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια η κατάσταση μας οπισθοδρόμησε, όχι λόγω της ξαφνικής αποστροφής των Ελλήνων για επαγγελματική εξειδίκευση αλλά, λόγω της ανάγκης του εισοδήματος που ανάγκασε το ελληνικό εργατικό δυναμικό να εργαστεί εντατικότερα ώστε να εξασφαλίσει τα προς το ζην δεδομένου ότι η οικονομική κρίση έφερε μείωση μισθών και αντιστρόφως ανάλογη αγοραστική αξία του εισοδήματος. Έτσι φτάσαμε πάλι στο στάδιο της ασφάλειας και δυστυχώς υπάρχουν και κάποιοι που πασχίζουν και για την επιβίωση.

Σύμφωνα με αυτά, γιατί να οφείλεται η ανεργία στην εισροή μεταναστών που επιθυμούν να εγκατασταθούν εδώ και να εργαστούν και να μην θεωρηθεί επιπλέον ενίσχυση του υπάρχοντος εργατικού δυναμικού που προσπαθεί να κινήσει το μεγάλο γρανάζι της εθνικής οικονομίας και που φαίνεται ότι δεν τα καταφέρνει; Γιατί η πολιτεία δεν προωθεί την ανάπτυξη της βιομηχανίας και των επιστημονικών επαγγελμάτων ώστε οι πολλοί πτυχιούχοι Έλληνες να βρίσκουν εργασία στον τόπο τους; Γιατί επιβάλλονται διαρκώς νέοι φόροι και αυξάνονται οι ασφαλιστικές εισφορές;

Η απάντηση, για εμένα, κρύβεται στην εξαφάνιση της συντροφικότητας και της αλληλεγγύης ανάμεσα στα μέλη της κοινωνίας μας. Προσωπική μου άποψη είναι, ότι οι πολιτειακοί παράγοντες επιθυμούν πέρα από την εξουσία που τους χαρίζεται από το λαό και την οικονομική εξασφάλιση αυτών και δέκα γενεών μετά! Οι φόροι που επιβάλλονται είναι μισθοί κυρίως των ιδίων, ένα μεγάλο μέρος γίνονται μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων και ένα μικρό μέρος γίνονται επιδόματα για τον λαό. Οι θεωρίες περί μεταναστών ή Ελλήνων που απαξιώνουν την εργασία σε χαμηλού επιπέδου δουλείες είναι φήμη που διαιώνίζεται για να δικαιολογούν τα

αδικαιολόγητα και να έχει ο κόσμος να γεμίσει το μυαλό του με αυτά ώστε να χάνει την ουσία, όπου η ουσία είναι ότι δεν υπάρχουν δουλειές διότι η πολιτεία μας

διδάσκει ή να γίνουμε δημόσιοι υπάλληλοι ή να εργαζόμαστε ανασφάλιστοι ώστε να φαινόμαστε φτωχοί και να παίρνουμε τα επιδόματα!

Στην Ελλάδα των 10.000.000 περίπου ατόμων, το οικονομικά ενεργό εργατικό δυναμικό είναι 4.000.000 περίπου άτομα εκ των οποίων περίπου 2.500.000-3.000.000 άτομα είναι μισθωτοί (συμπεριλαμβανόμενων των δημοσίων υπαλλήλων), αριθμός μικρός σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό της χώρας. Αναλυτικά και σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία έχουμε τον παρακάτω πίνακα:

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ σε χιλιάδες άτομα

ΕΤΟΣ	ΜΙΣΘΩΤΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
2000	2.683,887	4.328,380	
2001	2.740,527	4.434,288	10.946.020
2002	2.852,673	4.495,681	
2003	2.916,122	4.604,092	
2004	3.013,883	4.646,871	
2005	2.956,672	4.731,335	
2006	3.069,856	4.795,069	
2007	3.151,158	4.856,363	
2008	3.214,832	4.829,003	
2009	3.190,806	4.705,483	
2010	3.150,008	4.381,819	
2011	2.919,753	4.105,223	10.815.197
2012	2.715,742	3.997,708	
2013	2.652,514	4.034,842	
2014	2.683,048	4.064,038	
2015	2.709,204	4.083,026	

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 : Υπάλληλοι στην Ελλάδα σε σχέση με το συνολικό ενεργό εργατικό δυναμικό της.

ΠΗΓΗ:<http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SEL21/2016>.

Η ανεργία είναι αποτέλεσμα της έλλειψης κινήτρων για άνοιγμα ιδιωτικών επιχειρήσεων. Ο δημόσιος τομέας δεν παράγει έργο, δεν αναπτύσσει κάποια δραστηριότητα που να μπορεί να πουληθεί και να παράγει χρήμα αλλά υπάρχει για να τακτοποιεί την ζωή των πολιτών ώστε να υπάρχει εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας, ασφάλεια κ.α. Άρα σε τι ωφελεί ο τόσο μεγάλος αριθμός δημοσίων υπαλλήλων;

Το ελληνικό δημόσιο είναι υπερτροφικό! Η αναλογία δημοσίων υπαλλήλων έναντι των ιδιωτικών είναι δυσανάλογα μεγάλη. Δεδομένου, όπως είπαμε και παραπάνω, ότι το δημόσιο δεν παράγει έργο, δεν ωφελεί πραγματικά το κράτος η ύπαρξη τόσων δημοσίων υπαλλήλων. Η ελληνική κοινωνία χρειάζεται εξωστρεφής παραγωγικές δραστηριότητες με ταυτόχρονη μείωση των εισαγωγών και περικοπή δημοσίων δαπανών. Η εξωστρεφής επιχειρηματικότητα θα μπορούσε να καλύψει τις δικές μας ανάγκες, θα μπορούσε να φέρει εισόδημα στο κράτος μέσω των εξαγωγών και τέλος θα μπορούσε να απορροφήσει τα μεταναστευτικά ρεύματα. Αυτή ακριβώς είναι η τακτική της Γερμανίας, η οποία είναι από τις πιο αναπτυγμένες χώρες που μπορεί να εξασφαλίσει από την ίδια της παραγωγή τις εσωτερικές ανάγκες της αλλά και να εξάγει και σε άλλες χώρες. Επίσης, μεγάλο μέρος μεταναστών που εγκαθίστανται σε αυτήν αφομοιώνονται από την κοινωνία της Γερμανίας και απασχολούνται εκεί.

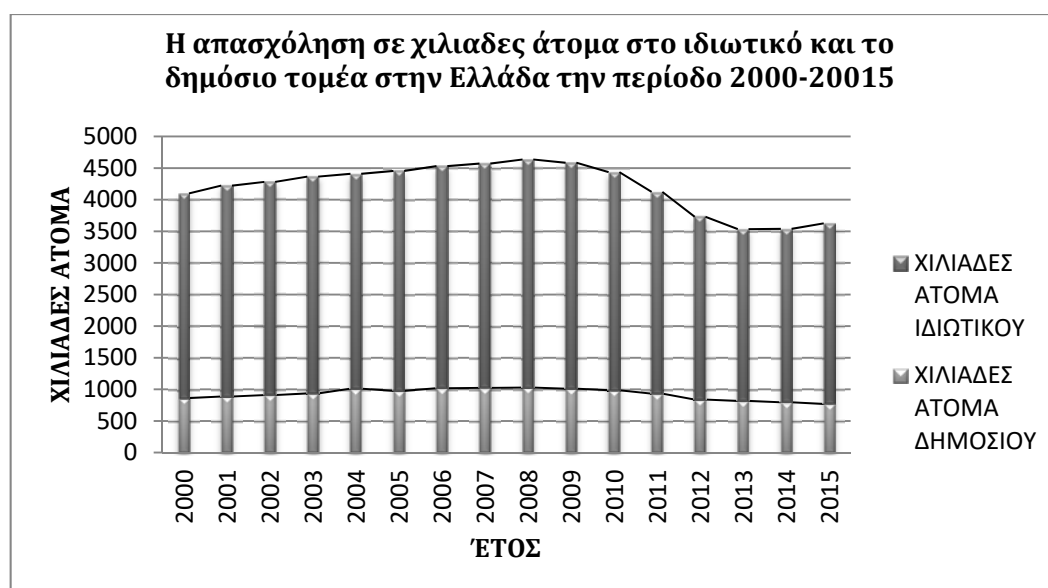
Σύμφωνα με το ενημερωτικό τεύχος του ΣΕΒ του Μαΐου 2016 σχετικά με τους εργαζόμενους του ελληνικού δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, είχαμε κατά το έτος 2015, 770.000 δημόσιους υπαλλήλους και 2.856.000 ιδιωτικούς υπαλλήλους και άρα συνολικά ενεργό εργατικό δυναμικό 3.626.000 άτομα. Επίσης την ίδια χρονιά οι συνταξιούχοι της Ελλάδος ήταν 2.650.000 άτομα. Η αναλογία των αμειβόμενων από τα κρατικά ταμεία (δημόσιοι υπάλληλοι + συνταξιούχοι) σε σύγκριση με τους αμειβόμενους από την ελεύθερη ιδιωτική αγορά είναι αντιστρόφως ανάλογη του λογικού αποτελέσματος. Τα δημόσια ταμεία συντηρούν το 54,5% του εν ενεργεία εργατικού δυναμικού και συνταξιούχων μαζί ενώ το 45,5% του ενεργού εργατικού δυναμικού απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα.

Αναλυτικά τα στατιστικά στοιχεία έχουν ως εξής:

ΕΤΟΣ	ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΑΤΟΜΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ	ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΑΤΟΜΑ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ	ΣΥΝΟΛΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΜΕΣΕΣ ΚΑΘΑΡΕΣ ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΕ €	ΜΕΣΕΣ ΚΑΘΑΡΕΣ ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΕ €
2000	864	3236	4100	21,07%		
2001	887	3336	4223	21,00%		
2002	910	3372	4282	21,25%		
2003	937	3429	4366	21,46%		
2004	1011	3399	4410	22,93%		
2005	978	3478	4456	21,95%	833	1111
2006	1019	3513	4532	22,48%	847	1128
2007	1024	3548	4572	22,40%	873	1161
2008	1029	3608	4637	22,19%	909	1196
2009	1012	3573	4585	22,07%	958	1234
2010	987	3450	4437	22,24%	954	1272
2011	933	3191	4124	22,62%	932	1261
2012	840	2890	3730	22,52%	851	1081
2013	818	2717	3535	23,14%	790	1039
2014	796	2743	3539	22,49%	779	1038
2015	770	2856	3626	21,24%	771	1053

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. Αριθμός απασχολούμενων και μισθοί σε ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. ΠΗΓΗ: Εβδομαδιαίο δελτίο για την Ελληνική οικονομία, ΣΕΒ, Μάιος 2016.

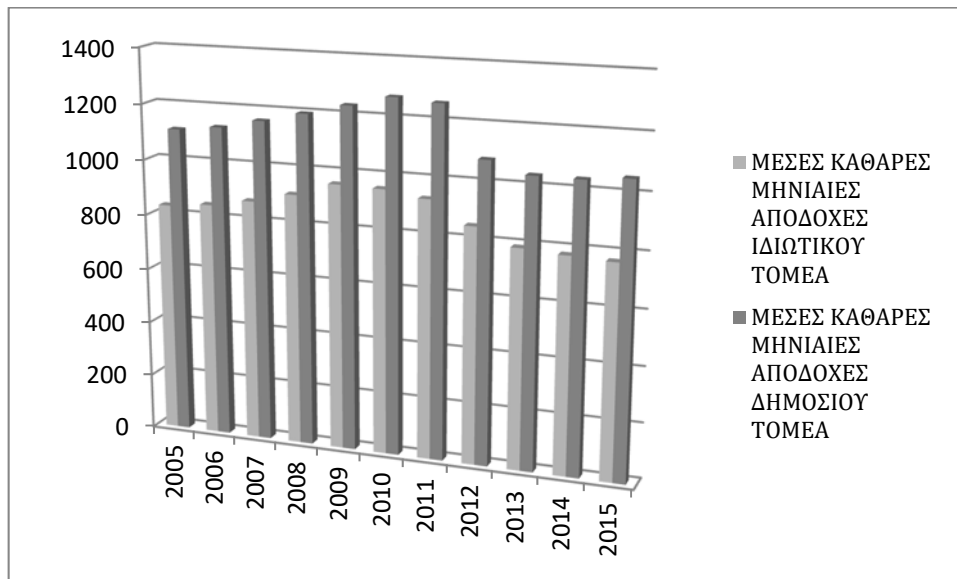
Η διαγραμματική απεικόνιση των ανωτέρω στοιχείων έχει ως εξής:

Διάγραμμα 3: Απασχόληση στον ιδιωτικό και στον δημόσιο τομέα

ΠΗΓΗ: Εβδομαδιαίο δελτίο για την Ελληνική οικονομία, ΣΕΒ, Μάιος 2016.

Επίσης η μισθολογική κλίμακα του δημόσιου τομέα είναι υψηλότερη της αντίστοιχης στον ιδιωτικού. Ο μέσος μισθός του δημόσιου τομέα, σύμφωνα πάλι με τον ΣΕΒ, κατά το έτος 2015 ήταν 1053,00 ευρώ ενώ στον ιδιωτικό τομέα ο αντίστοιχος μισθός είναι 771,00 ευρώ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5. Μέσες ετήσιες αποδοχές υπαλλήλων σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα την περίοδο 2005-2015.

ΠΗΓΗ: Εβδομαδιαίο δελτίο για την Ελληνική οικονομία, ΣΕΒ, Μάιος 2016.

Οι παραπάνω αναλογίες είναι σχεδόν σταθερές κατά την τελευταία δεκαετία και παρότι η Ελλάδα από το 2009 βρίσκεται σε περίοδο βαθιάς ύφεσης δεν έχει γίνει καμία προσπάθεια ανατροπής των αναλογιών αυτών.

Απόλυτα περιγραφικά είναι τα όσα γράφουν στο τεύχος του ΣΕΒ στις 5/5/2016 οι κύριοι Μιχάλης Μασουράκης, Μιχάλης Μητσόπουλος και Θανάσης Πρίντσιπας: «Στο πλαίσιο των εφεδρικών μέτρων που προκρίνονται από τους θεσμούς ύψους €3,6 δισ. μέχρι το 2018, γίνεται αναφορά σε περικοπές της δαπάνης για αμοιβές προσωπικού στο δημόσιο. Μία ορθολογική αντιμετώπιση του θέματος θα ήταν να περικοπεί σε εύλογο χρονικό διάστημα ο μέσος μισθός στον δημόσιο τομέα έτσι ώστε οι σχέσεις μεταξύ μισθών και απασχόλησης στην Ελλάδα να μην διαφέρει από εκείνους στη μέση

ευρωπαϊκή χώρα. Εάν συνέβαινε κάτι τέτοιο, ο μέσος μικτός μισθός θα έπρεπε να μειωθεί κατά -3% ή €565 ετησίως και η μέση απασχόληση κατά -50% ή 180 χιλ. υπαλλήλους. Εναλλακτικά ο μέσος όρος μπορεί να επιτευχθεί εάν η ιδιωτική οικονομία επεκταθεί κατά 2 εκατ. απασχολούμενους! Προφανώς αυτό είναι ανέφικτο και καταδεικνύει το μέγεθος του βάρους που σηκώνει ο ιδιωτικός τομέας για την μισθοδοσία του υπερτροφικού κράτους!».

Είναι εμφανέςτατο ότι η ιδιωτική απασχόληση έχει φορτωθεί το βάρος της συντήρησης του δημόσιου τομέα. Άρα μέσα σε αυτές τις συγκυρίες που το δημόσιο έχει παγιωμένες θέσεις για δημόσιους υπαλλήλους, που οι ιδιωτικές επιχειρήσεις πασχίζουν να επιβιώσουν, που υπάρχουν τεράστια προσφυγικά ρεύματα προς τη χώρα μας γιατί να θεωρούμε ότι η ανεργία είναι αποκύημα της φορολόγησης, των προσφύγων κ.α. και όχι της αιτίας που οδηγεί στην επιβολή αυτών των νέων επιβαρύνσεων όπου είναι οι τεράστιες κρατικές δαπάνες;

Βέβαια, στον αντίλογο των παραπάνω βρίσκονται οι διαφορές έρευνες των συνδικαλιστικών ενώσεων των δημοσίων υπαλλήλων και του υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης όπου αυτοί με τη σειρά τους και από τη θέση τους υποστηρίζουν ότι το ελληνικό δημόσιο σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες είναι μικρότερο και ότι δεν αποτελεί πρόβλημα το μέγεθος του.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, θα έλεγα ότι τα κοινωνικά προβλήματα όπως η ανεργία, γεννιούνται, αναπτύσσονται και δυστυχώς παραμένουν αιώνια άλυτα προβλήματα στις κοινωνίες όπου υπάρχει πρόσφορο έδαφος για να δημιουργηθούν. Σε κοινωνίες με αυστηρότατα κοινωνικά πλαίσια δεν μπορούν να ευδοκιμήσουν παραβατικές συμπεριφορές όπως η λαθραία μετακίνηση αλλοδαπών, ο παράνομος πλουτισμός κάποιων κ.α. και άρα να δημιουργούνται κοινωνικά προβλήματα και εντάσεις που να οδηγούν σε αποδιοργάνωση της κοινωνίας και εξάντληση των λίγων και πρόθυμων για εργασία και ανάπτυξη. Δυστυχώς, όσο τετριμμένο και να ακούγεται, η πολύ δημοκρατία κάνει κακό, το κοινωνικό κακό τρέφει την κοινωνική διάλυση και τέλος η κοινωνική διάλυση δημιουργεί άλυτα κοινωνικά προβλήματα. Φαύλος κύκλος...!

2.2.5 Ποσοστά Ανεργίας στην Ελλάδα

Για τα ποσοστά ανεργίας όπως έχουν εξελιχθεί ανά τα χρόνια η ΕΛΣΤΑΤ μπορεί να μας δώσει κατατοπιστικά στατιστικά στοιχεία. Σύμφωνα λοιπόν με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία η ανεργία στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία έχει εξελιχθεί όπως φαίνεται στον πίνακα.

Την περίοδο 2004-2008 η ανεργία ήταν κάτω του 10% με εξαίρεση το 2004 όπου ήταν 10,60% και μάλιστα έβαινε από έτος σε έτος μειούμενη. Από το έτος 2009 και έπειτα η οικονομική κρίση έφερε τη ραγδαία αύξηση της ανεργίας σε επίπεδα που μάστιζε έως και το ¼ του εργατικού δυναμικού της χώρας. Η κορύφωση ήταν το έτος 2013 όπου έφτασε το 27,50%. Από το επόμενο έτος και μετά παρουσιάζει μικρή σταθερή πτώση του 1,5% περίπου ανά έτος που μάλλον οφείλεται στην εξοικείωση των ανθρώπων με τους όρους της οικονομικής κρίσης και στην προσπάθεια τους να ορθοποδήσουν κάτω από τις νέες συνθήκες που διαμορφώθηκαν.

Πίνακας 6. Κατάσταση απασχόλησης και ποσοστό ανεργίας, για άτομα ηλικίας 15 - 74 ετών. Ετήσια αποτελέσματα Έρευνας Εργατικού Δυναμικού 2004 - 2016				
Μη προσαρμοσμένα εποχικά αποτελέσματα				
	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη ενεργοί	Ποσοστό ανεργίας %
2004	4381,80	519,90	3562,90	10,60
2005	4435,70	493,40	3545,20	10,00
2006	4518,50	448,20	3511,50	9,00
2007	4554,50	418,40	3508,00	8,40
2008	4599,40	387,90	3482,90	7,80
2009	4545,20	484,70	3402,60	9,60
2010	4378,50	639,30	33349,40	12,80
2011	4043,60	881,80	3381,00	17,90
2012	3687,30	1195,10	3364,10	24,50
2013	3507,80	1330,40	3345,50	27,50
2014	3527,00	1269,60	338,20	26,50
2015	3594,70	1196,70	3294,90	25,00
2016	3658,90	1126,10	3262,20	23,50

Διευκρίνιση: οι αριθμοί είναι σε χιλιάδες.

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 6. Ποσοστό ανεργίας, για άτομα ηλικίας 15 - 74 ετών. Ετήσια αποτελέσματα Έρευνας Εργατικού Δυναμικού 2004 - 2016.

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ.

2.3 Οι Μισθοί βάσει Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. στην Ελλάδα την Περίοδο 2000-2016.

Η Ελλάδα εντάχθηκε στο ευρώ την 1^η Ιανουαρίου του 2002. Κατά την προηγούμενη περίοδο όπου κρίνονταν τα δημοσιονομικά μεγέθη της Ελλάδος σύμφωνα με την συνθήκη του Μάαστριχ ώστε να αποφασιστεί η ικανότητα ένταξης της στο κοινό νόμισμα υπήρχαν ικανοποιητικές συνθήκες. Το ακαθάριστο προϊόν συνέχισε να αυξάνεται με ρυθμούς άνω του ευρωπαϊκού μέσου όρου εν μέρει λόγω των επενδύσεων σε υποδομές σχετιζόμενες με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, αλλά και λόγω της ευκολίας πρόσβασης σε πιστώσεις για καταναλωτικές δαπάνες. Ωστόσο η Ελλάδα από το 2001 έως και το 2005 βρέθηκε να παραβιάζει το κριτήριο για έλλειμμα κάτω από 3% του Συμφώνου Σταθερότητας.

Από τα τέλη του 2009 και αρχές 2010, εξαιτίας συνδυασμού διεθνών (οικονομική κρίση) και τοπικών (ανεξέλεγκτες δαπάνες κατά την περίοδο μέχρι τις εκλογές του 2009) παραγόντων η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα, καθώς έχει το δεύτερο μεγαλύτερο ετήσιο έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού και το δεύτερο μεγαλύτερο δημόσιο χρέος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το δημόσιο έλλειμμα του 2009 έφτασε στο 15,4% του ΑΕΠ. Αυτό, και τα αυξανόμενα επίπεδα χρέους (στο 127,1% του ΑΕΠ το 2009) οδήγησαν σε υψηλό κόστος

δανεισμού, που προκάλεσε μια σοβαρή οικονομική κρίση. Η Ελλάδα προσπαθεί να καλύψει το υπερβολικό δημόσιο έλλειμμα της στα ίχνη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Η πορεία της χώρας στην συνέχεια είναι γνωστή: τον Μάιο του 2010 υπογράφηκε Μνημόνιο με το ΔΝΤ την ΕΕ και την ΕΚΤ ώστε να καλυφθεί η δανειακή ανάγκη της χώρας.

Στον παρακάτω πίνακα παρατηρούμε μία αύξουσα πορεία των μισθών έως το έτος 2010. Συγκεκριμένα, από το έτος 2000 έως το 2010 οι εργαζόμενοι είδαν τους μισθούς να αυξάνονται κατά 78% περίπου. Την περίοδο αυτή η Ελλάδα ως προς την κατανάλωση συμβάδιζε με τα ευρωπαϊκά επίπεδα με μία και μόνο αξιοσημείωτη διαφορά. Η κατανάλωση δεν ήταν αποτέλεσμα μόνο της ίδιας παραγωγής αλλά και του πιστοληπτικού δανεισμού. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η Ελλάδα, ως σύνολο ατόμων με προσωπικά δάνεια από τράπεζες, έχει καταναλώσει αγαθά αξίας πολύ μεγαλύτερης της δυναμικότητας της και με υποχρέωση να επιστρέψει τα δανεικά μέσα στα συμφωνηθέντα χρονοδιαγράμματα. Όμως τη περίοδο της κορύφωσης της ελληνικής οικονομίας που ήταν τα χρόνια γύρω στο 2004 με τους Ολυμπιακούς Αγώνες είχε περάσει ανεπιστρεπτί και ο κάθε νοήμων έπρεπε να είχε προβλέψει ότι οι οικονομικοί κύκλοι μετά την κορύφωση φέρουν την πτώση έως το επίπεδο της ύφεσης.

Προφανώς δεν χρειάζεται να είναι κάποιος οικονομολόγος ώστε να παρατηρήσει αυτή την οικονομική διαδικασία διότι αυτή η κυκλική εξέλιξη είναι ο φυσικός κύκλος ζωής οποιουδήποτε φαινομένου πάνω στη γη, ακόμα και εμείς οι άνθρωποι ζούμε σε αυτό το ρυθμό, άρα η ευθύνη διαχείρισης της των αποφάσεων μας, μας βαρύνει όλους. Όμως ακόμα και έτσι, η μεγαλύτερη ευθύνη είναι του κράτους που δεν έθεσε τα όρια στις τράπεζες και στους πολίτες της ως προς την πιστοληπτική ικανότητα τους. Την περίοδο έως το τέλος του 2009 οι τράπεζες είχαν ανοίξει τις κάνουλες του δανειακού χρήματος και μοίραζαν το πλασματικό τους χρήμα. Η ανάπτυξη της χώρας μας βασίστηκε στο δανεικό πλασματικό χρήμα που ναι μεν δανεικό και άρα έπρεπε να επιστραφεί αλλά και πλασματικό από την άλλη άρα χωρίς πραγματικό αντίκρισμα και άρα δεν υπάρχει για να επιστραφεί!

Το κράτος λοιπόν τώρα αποφάσισε να παρέμβει, αφού έφτασαν όλα στο τέλμα τους, με την υπογραφή της πρώτης δανειακή σύμβασης με ΔΝΤ, ΕΕ ΕΚΤ με σκοπό τη

διάσωση του τραπεζικού συστήματος. Οι συνέπειες αυτών των δανειακών συμβάσεων για τους πολίτες είναι αρκετά οδυνηρές και για κάποιους ολέθριες.

Το έτος 2012 μάλιστα αποφασίστηκε η μείωση των μισθών των ιδιωτικών υπαλλήλων κατά 22% και 32% αναλόγως περιπτώσεως (Παράρτημα 1) και η πορεία των μισθών όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα πήρε την κατιούσα. Το έτος 2017 το επίπεδο του μισθού είναι όσο ήταν το 2005 δηλαδή δώδεκα χρόνια πριν, μείωση που φτάνει κατά μέσο όρο το 29%. Δεδομένου ότι οι τιμές των αγαθών είχαν αυξηθεί από το έτος 2005 έως σήμερα ο μισθός σήμερα έχει μικρότερο αντίκρισμα και άρα οι πολίτες έχουν μικρότερη αγοραστική δύναμη.

Πίνακας 7: Κατώτεροι Μισθοί στην Ελλάδα την περίοδο 2000-2017

ΕΤΟΣ	Κατώτερος Μισθός Βάσει ΕΓΣΣΕ	Ετήσιος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή με έτος βάσης το 2009		
		Μέσος ετήσιος δείκτης	Μεταβολή %	Αναπροσαρμοσμένος Μισθός έτους με βάση τον ΔΤΚ
2000	541,42	75,604	3,2	409,34
2001	547,63	78,155	3,4	428,00
2002	576,86	80,991	3,6	467,20
2003	606,52	83,851	3,5	508,57
2004	630,77	86,282	2,9	544,24
2005	667,68	89,341	3,5	596,51
2006	709,71	92,196	3,2	654,32
2007	748,93	94,865	2,9	710,47
2008	794,02	98,804	4,2	784,52
2009	840,33	100,000	1,2	840,33
2010	962,82	104,713	4,7	1008,20
2011	869,72	108,200	3,3	941,04
2012	780,19	109,824	1,5	856,84
2013	683,76	108,813	-0,9	744,02
2014	683,76	107,385	-1,3	734,26
2015	683,76	105,521	-1,7	721,51
2016	683,76	104,649	-0,8	715,55
2017	683,76	105,823	1,1	723,58

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ. Ίδια επεξεργασία δεδομένων.

Όμως ποιος μπορεί να είναι ο πραγματικός λόγος μείωσης των μισθών των εργαζομένων εν μέσω κρίσης; Η απάντηση αυτού του ερωτήματος απαιτεί τη θεωρητική διερεύνηση του θέματος. Οι δύο βασικές θεωρίες που απαντούν στην μείωση των μισθών είναι η νεοκλασική και η κεϋνσιανή θεωρία.

Η νεοκλασική θεωρία υποστηρίζει ότι οι αγορές αυτορυθμίζονται έτσι ώστε σε περίπτωση αύξησης της ανεργίας από μόνες τους οι αγορές προσαρμόζονται και επανέρχονται σε ισορροπία. Ο μόνος λόγος να μην αυτορυθμιστούν είναι αν υπάρξουν κρατικές παρεμβάσεις όπως είναι οι συλλογικές συμβάσεις, το ταμείο ανεργίας, τα διάφορα επιδόματα κ.α., τα οποία αυξάνουν το κόστος εργασίας και διαστρεβλώνουν την ελεύθερη αγορά μειώνοντας τη ζήτηση του εργατικού δυναμικού. Σύμφωνα πάντα με την νεοκλασική θεωρία η ανεργία μπορεί να αντιμετωπιστεί με την μείωση των μισθών ή και με την μείωση της προσφοράς εργατικού δυναμικού. Η μείωση των μισθών μπορεί να προκαλέσει αύξηση της απασχόλησης μεταξύ του 0,5% έως 2% ανάλογα με την ελαστικότητα της ζήτησης εργασίας ανά χώρα. Παραδείγματος χάριν, η ελαστικότητα της ζήτησης εργασίας στην Γερμανία είναι πιο ανελαστική έναντι της Ελλάδας και άρα στην Γερμανία η μείωση του μισθού προκαλεί μικρή αύξηση της απασχόλησης έναντι της Ελλάδας όπου μικρή μείωση του μισθού μπορεί να προκαλέσει μεγάλη αύξηση της απασχόλησης. Αυτά βέβαια σε θεωρητικό επίπεδο διότι στην πραγματικότητα οι αγορές δεν είναι μόνο αριθμοί αλλά οι εμπλεκόμενοι έχουν και ψυχολογικά κριτήρια στην διαδικασία λήψης επαγγελματικών αποφάσεων και, σύμφωνα με τον Keynes, οι απαισιόδοξες σημερινές εξελίξεις δημιουργούν απαισιόδοξα μελλοντικά επιχειρηματικά και καταναλωτικά σχέδια και άρα η μείωση των σημερινών μισθών αποτελεί τροχοπέδη αυριανών σχεδίων.

Περαιτέρω, με στόχο την καταπολέμηση της ανεργίας, η νεοκλασική σχολή προτείνει κυρίως τα εξής:

(α) Κατάργηση της υποχρέωσης πληρωμής συμφωνημένων μισθών, οι οποίοι καθορίζονται από τις εκάστοτε συλλογικές συμβάσεις, στην περίπτωση που η επιχείρηση ή ο κλάδος αντιμετωπίζουν προβλήματα ανταγωνισμού.

(β) Το ύψος των χρημάτων που λαμβάνουν οι άνεργοι από το ταμείο ανεργίας οφείλει να είναι τόσο χαμηλό, όσο για να συμφέρει την ανάληψη μίας θέσης εργασίας, με μικρότερο μισθό από την προηγούμενη.

(γ) Ελαστικότητα του χρόνου εργασίας, με μείωση του σε περιόδους που δεν υπάρχει ανάγκη και αύξηση του όταν διαφοροποιούνται οι συνθήκες. Η συγκεκριμένη «μέθοδος» περιορίζει τον κίνδυνο απολύσεων, όταν η Οικονομία βρίσκεται σε ύφεση.

(δ) Κατάργηση των «εξωτερικών» ρυθμίσεων και αλλαγές στην αγορά εργασίας – για παράδειγμα, κατάργηση της νομοθεσίας για την προστασία έναντι απολύσεων και τη διευκόλυνση της σύναψης συμβάσεων ορισμένου χρόνου εργασίας.

Από την άλλη η θεωρία του Keynes υποστηρίζει ότι η ανεργία εν μέρει οφείλεται στην ελλειμματική ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες. Σύμφωνα με την θεωρία αυτή, η μείωση των μισθών δεν μειώνει μόνο το κόστος των επιχειρήσεων αλλά μειώνει και την αγοραστική δύναμη των εργαζομένων και άρα για να μην υπάρξει πτώση της ζήτησης των αγαθών και των υπηρεσιών και κατ' επέκταση της παραγωγής, των επενδύσεων, του ΑΕΠ κ.λπ., θα πρέπει να βρεθεί ένας αντισταθμιστικός παράγοντας που να κρατήσει την κατανάλωση στα ίδια επίπεδα. Ένας τέτοιος αντισταθμιστικός παράγοντας είναι οι εξαγωγές.

Σύμφωνα με τον Keynes, η μείωση των μισθών δεν δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας αλλά σε συνάρτηση με την πτώση του επιπέδου των τιμών και του επιτοκίου των δανείων αυξάνονται οι επενδύσεις και άρα η οικονομία αποπληθωρίζεται.

Σε γενικές γραμμές η κεϋνσιανή θεωρία υποστηρίζει:

- Οι μισθοί είναι ανελαστικοί – δηλαδή, δεν μειώνονται όταν αυξάνεται η ανεργία. Ένας από τους λόγους είναι αναμφίβολα οι συλλογικές συμβάσεις, οι οποίες προσδιορίζουν τα χαμηλότερα επιτρεπόμενα επίπεδα αμοιβών. Ακόμη όμως και να μην υπήρχαν, οι εργαζόμενοι αντιδρούν έντονα σε μειώσεις του «ονομαστικού» μισθού τους.
- Ο μισθός δεν είναι μόνο ένα «μέγεθος», αλλά χρησιμεύει επίσης στη δημιουργία «κινήτρων» για τους εργαζομένους. Έτσι λοιπόν μπορεί να είναι λογική η αύξηση του

επάνω από το «σημείο ισορροπίας» για την επιχείρηση ή το κράτος, εάν λειτουργήσει ως κίνητρο για την αύξηση της παραγωγικότητας.

- Ο μισθός καθορίζει το βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων με αποτέλεσμα, πολλές φορές να αναζητείται δεύτερη απασχόληση, για την εξισορρόπηση τυχόν μειώσεων του. Αυτό αυξάνει με τη σειρά του την προσφορά στην αγορά εργασίας, οπότε απαιτούνται περαιτέρω μειώσεις για την εξισορρόπηση της.
- Η αγορά εργασίας δεν είναι «ομοιογενής», αλλά τοπική και κλαδική οπότε, μπορεί να μειώνονται οι αμοιβές σε μία περιοχή, λόγω υφιστάμενης «τοπικής» ανεργίας, ενώ ταυτόχρονα να αυξάνονται σε κάποια άλλη. Στην περίπτωση αυτή, είτε οφείλουν να μεταναστεύσουν οι εργαζόμενοι για την εύρεση υψηλότερα αμειβόμενων θέσεων εργασίας, είτε να μεταφέρουν οι επιχειρήσεις την παραγωγή τους στις περιοχές χαμηλότερου κόστους εργασίας. Εάν όμως οι «συντελεστές παραγωγής» δεν είναι ευέλικτοι, δεν μετακινούνται δηλαδή εύκολα από περιοχή σε περιοχή, τότε οι μειωμένοι μισθοί δεν εξαλείφουν την ανεργία.
- Η αγορά εργασίας είναι μία «δευτερογενής» αγορά. Δηλαδή, η εργασία δεν καλύπτει, όπως ένα προϊόν, μία συγκεκριμένη ανάγκη, δεν εργάζεται κανείς για την εργασία – η εργασία «πηγάζει» ουσιαστικά από τη συνολική ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες. Επομένως η άποψη των κλασικών, σύμφωνα με την οποία η ανεργία οφείλεται στην ανισορροπία μεταξύ ζήτησης και προσφοράς εργασίας, δεν είναι ολοκληρωμένη, αφού δεν συμπεριλαμβάνει τη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι, η κεϋνσιανή θεωρία προτείνει δημοσιονομικά μέτρα προκειμένου να αντιμετωπιστεί η ανεργία σε περίοδο ύφεσης, δηλαδή προτείνει αύξηση των δημοσίων δαπανών.

Φυσικά και αυτή η θεωρία όπως και η νεοκλασική δεν μπορούν να θεωρηθούν 100% εφαρμόσιμες για τα σημερινά οικονομικά δεδομένα όμως αποτελούν ένα καλό εγχειρίδιο για την κατανόηση των πολιτικοοικονομικών επιλογών των κρατών για την αντιμετώπιση περιόδων ύφεσης και κατ' επέκταση της ανεργίας με την προσαρμογή των μισθών.

Στην Ελλάδα λοιπόν του 2017, και με την ιστορική οικονομική μη αναπτυξιακή πολιτική της τα μέτρα λιτότητας που ελήφθησαν ήταν αποτέλεσμα της προσπάθειας

δημιουργίας ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της χώρας έναντι των εταίρων μας. Ουσιαστικά ήταν μια υποτίμηση εντός της χώρας ώστε, η χώρα μας να μπορέσει να βγει στις αγορές με πλεονεκτική θέση. Σε μία τέτοια περίπτωση τα παρακάτω μέτρα είναι «υποχρεωτικά».

Πρώτον, να μην υπάρξουν μισθολογικές αυξήσεις. Ίσως χρειαστούν και ονομαστικές μειώσεις, δηλαδή, το ποσοστό του πληθωρισμού να ήταν στην καλύτερη περίπτωση το ποσοστό μείωσης των πραγματικών εισοδημάτων.

Δεύτερον, αλλαγή του οικονομικού μοντέλου, δηλαδή η χώρα από εισαγωγική να γίνει εξαγωγική. Κάτι που δεν γίνεται από τη μία μέρα στην άλλη, και σε όλη τη διαδρομή θα υπήρχαν λουκέτα και πολλές αλλαγές στα εργασιακά (απελευθέρωση αγορών, υπηρεσιών, κ.λπ.).

Τρίτον, επειδή ο δανεισμός θα γινόταν ακριβότερος, ο προϋπολογισμός θα έπρεπε να είναι όσο το δυνατόν πιο ισοσκελισμένος. Δηλαδή όχι ελλείμματα. Επομένως, αυξήσεις φόρων και περικοπές δαπανών θα ήταν επιβεβλημένες. Διότι η δραχμή και η υποτίμηση μπορεί να λύνει υπό κάποιες συνθήκες το θέμα της ανταγωνιστικότητας (και της ανάπτυξης), όχι όμως το πρόβλημα της χρηματοδότησης. Μάλιστα, αν «κόψεις» νέο χρήμα, τότε αυτό θα γίνει πληθωρισμός και αυτομάτως το ποσοστό του θα πρέπει να μετατραπεί σε... περικοπές μισθών και συντάξεων. Αλλιώς, αν γίνουν αυξήσεις, τότε θα πρέπει να «ξανακοπεί» νέο χρήμα, να αυξηθεί πάλι ο πληθωρισμός και για να καταστεί πιο φθηνή η οικονομία θα πρέπει να γίνει νέα υποτίμηση... Δηλαδή φαύλος κύκλος, ο οποίος θα κλείσει είτε με χρεοκοπία είτε με σκληρά μέτρα λιτότητας.

Κεφάλαιο 3

Πόσο Σχετίζεται η Εισερχόμενη Μετανάστευση στην Ελλάδα με την Αύξηση της Ανεργίας;

3.1 Η Θεωρητική Πρόβλεψη και τα Εμπειρικά Ευρήματα της Διεθνούς Βιβλιογραφίας σχετικά με την Επίδραση της Μετανάστευσης στην Εγχώρια Ανεργία

Ας δούμε αρχικά από θεωρητικής απόψεως την επίδραση που ασκεί η εισερχόμενη μετανάστευση στον τομέα της απασχόλησης στη χώρα υποδοχής των μεταναστών.

3.1.1 Η Θεωρητική Πρόβλεψη της Διεθνούς Βιβλιογραφίας Σχετικά με την Επίδραση της Μετανάστευσης στην Ανεργία

Η είσοδος ξένων εργατών στην Ελληνική οικονομία παρέχει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα εξασφάλισης χαμηλόμισθης εργασίας. Αυτή η εισροή συντελεστών παραγωγής στην οικονομία έχει διττή διάσταση. Μπορεί από τη μία να θεωρηθούν απειλή για τους εγχώριους εργάτες ίδιου επιπέδου εφόσον θεωρούνται υποκατάστατοι των εγχώριων και από την άλλη να θεωρηθούν μέσο ανέλιξης των

πιο ειδικευμένων εγχώριων σε ανώτερες θέσεις εφόσον τις κατώτερες εργατικές θέσεις θα τις αναλάβουν οι νεόφερτοι αλλογενείς. Στην δεύτερη περίπτωση θεωρούνται συμπληρωματικοί των εγχώριων εργατών.

Η αίσθηση των Ελλήνων ότι, οι αλλογενείς εργάτες τους παίρνουν τις δουλειές και έτσι οι Έλληνες μένουν άνεργοι είναι ένα είδος ρατσισμού όπου καμία έρευνα δεν τη δικαιολογεί. Οι μετανάστες ως προς την απασχόληση ανήκουν σε δύο κατηγορίες: σε αυτούς που αναλαμβάνουν θέσεις που οι Έλληνες απαξίωναν και σε αυτούς που λόγω προσόντων ή (κυρίως) λόγω μεγαλύτερης συγκατάβασης επί των όρων εργασίας και αμοιβής αναλαμβάνουν θέσεις που σε κανονικές συνθήκες θα αναλάμβαναν οι Έλληνες. Στην πρώτη περίπτωση οι μετανάστες είναι συμπληρωματικοί των εγχώριων εργατών διότι αναλαμβάνουν ένα κομμάτι εργασίας που δεν προτίθενται να αναλάβουν οι εγχώριοι εργάτες παρόλο που είναι εξίσου σημαντικό για την ολοκλήρωση της παραγωγής. Στη δεύτερη περίπτωση που οι αλλογενείς υποκαθιστούν τους Έλληνες εργάτες πάλι υπάρχει θετικό αποτέλεσμα για την εγχώρια οικονομία. Το κέρδος στην περίπτωση αυτή είναι η δημιουργία εισοδήματος. Η εργασία είτε παρέχεται από γηγενείς είναι από αλλογενείς αυξάνει την εθνική παραγωγικότητα και κατ' επέκταση μεγεθύνει την εθνική οικονομία. Άρα πάλι η απασχόληση των αλλογενών θεωρείται θετική προοπτική εφόσον τα οφέλη της υπερκαλύπτουν την πιθανή ζημία από την υποκατάσταση των Ελλήνων εργαζομένων.

Επίσης, οι μισθοί έχουν άμεση σχέση με την απασχόληση και τις ώρες εργασίας και άρα οποιοδήποτε μέγεθος αν μεταβληθεί θα επηρεάσει και τα άλλα δύο. Παραδείγματος χάριν, αν αυξηθεί η απασχόληση εργατών (εγχώριων και αλλοδαπών) σε μία κλειστή οικονομία, οι μισθοί τους θα μειωθούν και άρα μέρος των εγχώριων εργατών θα αποφασίσουν να αποχωρήσουν από της εργασία τους ή να μειώσουν τις ώρες εργασίας τους. Αυτή είναι η περίπτωση που οι μετανάστες θεωρούνται υποκατάστατοι των εγχώριων εργαζομένων και θα οδηγήσει σε μείωση του ποσοστού συμμετοχής των εγχώριων εργατών στην απασχόληση της χώρας. Αντίθετα, στην περίπτωση που οι μετανάστες είναι συμπληρωματικοί των εγχώριων εργαζομένων, η μετανάστευση θα αυξήσει τους μισθούς των εγχώριων εργαζομένων και άρα και το ποσοστό απασχόλησης τους.

Τα θεωρητικά μοντέλα που εξετάζουν την επίδραση της μετανάστευσης στους μισθούς των ντόπιων εργατών δεν προβλέπουν άμεση πρόκληση ανεργίας για τους γηγενείς εργάτες αλλά προβλέπουν μετακίνηση των παραγωγικών συντελεστών (της εργασίας δηλαδή) ανάμεσα στους διάφορους κλάδους των οικονομικών δραστηριοτήτων της χώρας.

Τέλος έχουμε τα μοντέλα τα οποία επιτρέπουν την ύπαρξη ανεργίας στην ισορροπία όπως το μοντέλο των «αποτελεσματικών μισθών» των Shapiro και Stiglitz (1984). Σε αυτό το μοντέλο μία αύξηση στην μετανάστευση αυξάνει το μέγεθος του εργατικού δυναμικού, με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να μπορούν να μειώσουν τον μισθό και να αυξήσουν την απασχόληση. Η μείωση του μισθού όμως, θα συνοδευτεί από αύξηση του ποσοστού ανεργίας διότι η μείωση αυτή οδηγεί σε απροθυμία από μέρους των εργαζομένων για εργασία και άρα μείωση της απόδοσης και κατ'επέκταση απόλυση τους. Επειδή όμως ο φόβος της απόλυσης και της ανεργίας είναι μεγάλος οι εργαζόμενοι δεν εγκαταλείπουν την προσπάθεια για παραγωγικότητα. Ως εκ τούτου στην ισορροπία οι μισθοί συσχετίζονται αρνητικά με το ποσοστό ανεργίας, ενώ το πώς η αύξηση στο ποσοστό ανεργίας κατανέμεται μεταξύ ξένων και ντόπιων εργατών αποτελεί ένα εμπειρικό ερώτημα.

3.1.2 Εμπειρικά Ευρήματα της Διεθνούς Βιβλιογραφίας σχετικά με την Επίδραση της Μετανάστευσης στην Ανεργία

Γενικά είναι δύσκολο να υπολογιστεί το μέγεθος επίδρασης της μετανάστευσης στην εγχώρια ανεργία διότι τα χαρακτηριστικά των μεταναστευτικών ρευμάτων ανά περίοδο ποικίλουν όπως και οι κατά καιρούς ανάγκες των επιχειρήσεων.

Επίσης η παραμονή των μεταναστών στην χώρα και η απασχόληση τους εδώ τους δίνει τη δυνατότητα να βελτιώσουν τις δεξιότητες τους και τις εμπειρίες τους.

Υπάρχουν πολλές εμπειρικές μελέτες όπου εκτιμούν ότι υπάρχουν μικρές αρνητικές επιδράσεις των μεταναστευτικών ροών στην εγχώρια ανεργία. Μελέτη στην Ιταλία με βάση την έρευνα του Εργατικού Δυναμικού της από τους Venturini και Villosio(2002) βρήκαν ότι οι αλλογενείς εργάτες έχουν αρνητική επίδραση μόνο για τους νέους εργάτες και για τον βιομηχανικό τομέα. Αντίστοιχη μελέτη στο Ηνωμένο

Βασίλειο από τους Dustman, Fabbri Και Preston(2005) βρήκε μικρή αρνητική επίδραση και στατιστικά ασήμαντη της μετανάστευσης στην απασχόληση των ντόπιων.

Μία πρόσφατη μελέτη του Kemnitz (2003) βρήκε ότι η εισροή ανειδίκευτων μεταναστών οδηγεί σε αύξηση της συνολικής ανεργίας, βλάπτει τους ανειδίκευτους εγχώριους εργάτες και ωφελεί τους ειδικευμένους.

Άλλοι εμπειρικοί αναλυτές διαχωρίζουν τις μακροχρόνιες από τις βραχυχρόνιες επιδράσεις της μετανάστευσης και προβλέπουν πιθανή πρόσκαιρη αύξηση της ανεργίας βραχυχρόνια και μακροχρόνια το συνολικό ποσοστό της να μειώνεται. Στην Αυστραλία οι Pore και Withers (1993) συμπέραναν ότι η ήδη υπάρχουσα αυξημένη ανεργία απέτρεψε την εισροή μεταναστών στην χώρα.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι, οι εμπειρικές μελέτες βρήκαν ότι η μετανάστευση αυξάνει λίγο έως καθόλου τη συνολική ανεργία αλλά σε αρκετές περιπτώσεις αυξάνει την ανεργία σε κάποιες κατηγορίες του εργατικού δυναμικού.

3.2 Επικαλύψεις μεταξύ Εργασίας – Ανεργίας –Μη Οικονομικά Ενεργό Εργατικό Δυναμικό

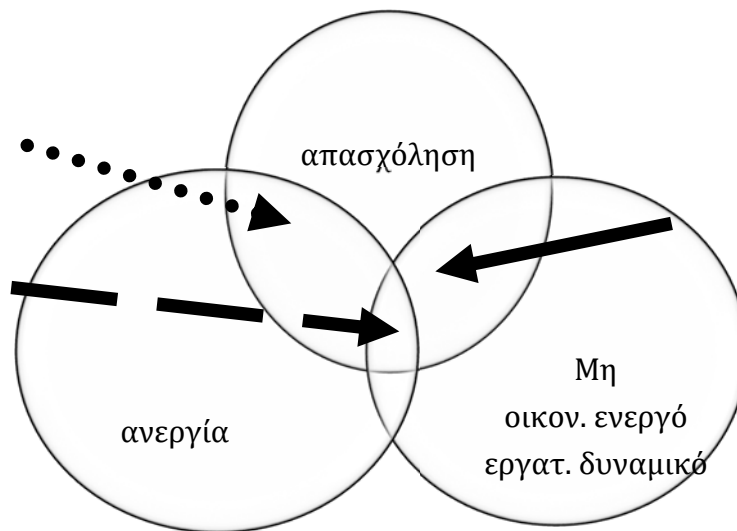
Οι θεωρητικές ερμηνείες και οι έρευνες της συσχέτισης της μετανάστευσης με την ανεργία βασίζονται σε κάποιες παραδοχές. Μία από τις παραμέτρους που δυστυχώς δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένη ούτε μπορεί να διερευνηθεί είναι η περίπτωση της επικάλυψης της εργασίας όταν δηλαδή η εργασιακή κατάσταση των ατόμων, γηγενών και αλλοδαπών, δεν είναι ξεκάθαρη και άρα υπάρχει διαρροή στοιχείων.

Τα στατιστικά δεδομένα που δημοσιεύονται έχουν συλλεχθεί και επεξεργαστεί βάσει συγκεκριμένων κανόνων. Όμως δεν πρέπει να παραβλέπουμε τις ειδικές συνθήκες που υπάρχουν σε κάθε περίπτωση. Παραδείγματος χάριν στο ποσοστό των ατόμων που έχουν εγγραφεί ως άνεργοι στο ΟΑΕΔ περιλαμβάνονται και τα άτομα που δεν επιθυμούν (π.χ. τεμπέληδες) ή που δεν μπορούν (π.χ. μητέρες με μικρά παιδιά) να εργαστούν παρά εκδίδουν κάρτα ανεργίας προκειμένου να είναι αποδέκτες των ευεργετικών ρυθμίσεων και των προνομίων που παρέχει το κράτος στους άνεργους

του (π.χ. δωρεάν μετακίνηση με τα μέσα μαζικής μεταφοράς) ή τέλος, των αλλοδαπών παράνομων μεταναστών που εργάζονται στην ελληνική επικράτεια και που δεν είναι πουθενά δηλωμένοι ως εργατικό δυναμικό.

Βλέπουμε λοιπόν ότι το όριο της εργασίας από την ανεργία είναι πολύ λεπτό όσο και της εκούσιας απασχόλησης με μειωμένο ωράριο και της ακούσιας μερικής απασχόλησης όταν αυτή επιβάλλεται από τους εργοδότες και από ανάγκη και τον φόβο της ανεργίας οι εργαζόμενοι αποδέχονται την μερική απασχόληση ή ακόμα την δηλωμένη μερική απασχόληση και ως απασχολούνται παραπάνω.

Αυτά λοιπόν τα όρια δημιουργούν επιπλέον κατηγορίες, ενδιάμεσες που στατιστικώς δεν μπορούν να διερευνηθούν παρόλα αυτά, έστω μόνο θεωρητικά πρέπει να τις διακρίνουμε. Η σχηματική απεικόνιση έχει ως εξής:

Σχήμα 3. Επικαλύψεις μεταξύ Εργασίας – Ανεργίας – Μη Οικονομικά Ενεργό Εργατικό Δυναμικό.

Στο παραπάνω σχήμα παρατηρούμε τα σημεία τομής των κύριων κύκλων και τα σημεία επικάλυψης του ενός από τον άλλον. Στο σημείο όπου ο κύκλος της απασχόλησης διασταυρώνεται με τον κύκλο της ανεργίας έχουμε την ακούσια απασχόληση δηλαδή την απασχόληση με ωράριο μερικής απασχόλησης που επιβάλλεται από την πλευρά του εργοδότη ενώ το άκρο του κύκλου της ανεργίας

που βρίσκεται μέσα στον κύκλο της απασχόλησης είναι η εκούσια απασχόληση, δηλαδή η μερική απασχόληση κατόπιν αποδοχής της από τον εργαζόμενο.

Στο σημείο διασταύρωσης του κύκλου της απασχόλησης με τον κύκλο του μη οικονομικά ενεργού εργατικού δυναμικού ανήκουν οι πρόωρα συνταξιοδοτηθέντες όπου θα μπορούσαν να εργάζονταν ακόμα αλλά αποφάσισαν την συνταξιοδότηση τους, οι άνεργοι που παρακολουθούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και άρα εξ ορισμού δεν θεωρούνται άνεργοι αν και δεν εργάζονται και τέλος ανήκουν και οι αποθαρρυσμένοι άνεργοι όπως είναι οι γυναίκες που ασχολούνται με τα οικιακά ή εκείνες που μετά την ανατροφή των παιδιών επιθυμούν να ξανά-εργαστούν αλλά δεν βρίσκουν πρόσφορο έδαφος για αναζήτηση εργασίας.

Η τελευταία κατηγορία που διακρίνουμε είναι τα σημεία διασταύρωσης και των τριών κύκλων όπου εκεί εντάσσεται η μαύρη εργασία.

Ως μαύρη εργασία ορίζεται μία κύρια ή δευτερεύουσα επαγγελματική δραστηριότητα που ασκείται μη ευκαιριακά και με σκοπό το κέρδος, χωρίς να τηρεί υποχρεώσεις νομικής, κανονιστικής ή συμβατικής φύσης. Η μαύρη εργασία μπορεί να είναι αδήλωτη αλλά νόμιμη, ή να είναι αδήλωτη και ταυτόχρονα παράνομη (χωρίς άδεια εργασίας, εργασία σε παράνομες δραστηριότητες).

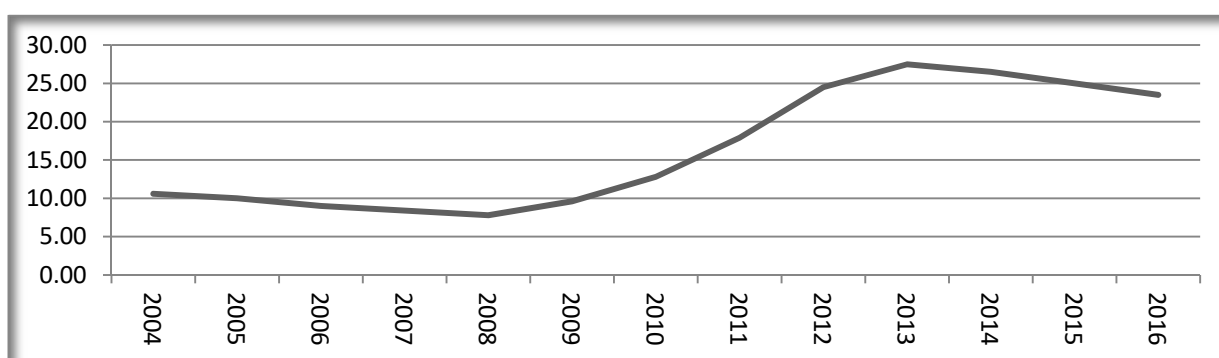
Αυτού του είδους η εργασία δημιουργεί μία μεγάλη «τρύπα» στα στατιστικά στοιχεία μέτρησης της ανεργίας γιατί δίνει πλασματικά στοιχεία. Οι αδήλωτοι εργαζόμενοι θεωρούνται άνεργοι ενώ δεν είναι.

Σε κάθε περίπτωση η στατιστική απεικόνιση των στοιχείων περιέχει μεγάλη απόκλιση από την πραγματικότητα που όμως είναι αδύνατον να μετρηθεί 100% και άρα δημοσιεύεται η καλύτερη δυνατή εκδοχή του γεγονότος. Τέλος, είναι εις γνώσι όλων μας ότι οι στατιστικές μετρήσεις πολλές φορές είναι εσκεμμένα γενικές και αόριστες ώστε να ικανοποιούν σκοπιμότητες.

3.3 Συσχέτιση Μετανάστευσης με την Ανεργία βάσει Στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ.

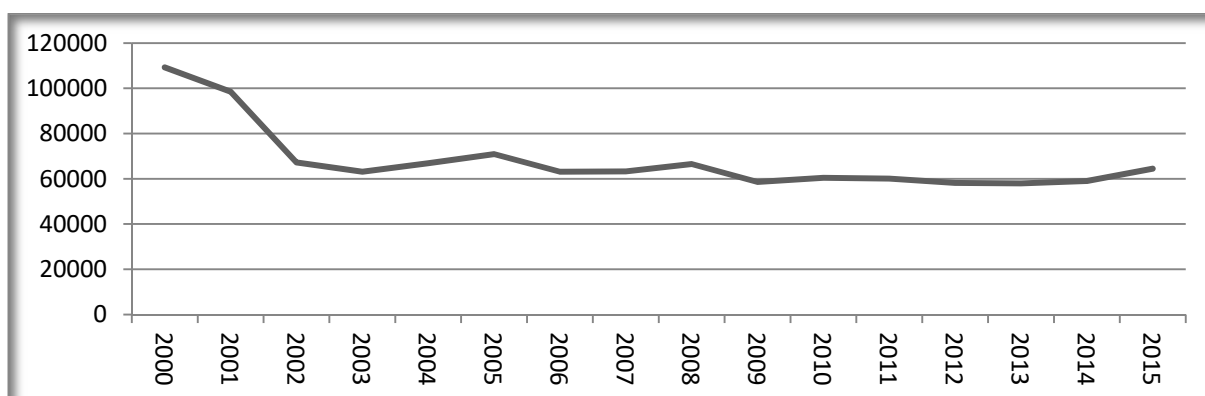
Παραπάνω, στο κεφάλαιο 2 για την ανεργία, είδαμε τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα κατά τα έτη 2004-2016.

Παρατηρήσαμε ότι έως το έτος 2009 η ανεργία ήταν κάτω του 10%. Από το επόμενο έτος το ποσοστό της άρχισε να ανέρχεται με κορύφωση το έτος 2013 όπου έφτασε το 27,50%! Η διαγραμματική απεικόνιση για τα έτη 2004-2016 έχει ως εξής:

Διάγραμμα 12: Η ανεργία στην Ελλάδα την περίοδο 2004-2016. Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ.

Στο κεφάλαιο 1 μελετήσαμε την εισερχόμενη μετανάστευση και διαπιστώσαμε ότι είχε μία σταθερή κίνηση γύρο στις 63000 ετησίως. Διαγραμματικά έχουμε για την περίοδο 2000-2015:

Διάγραμμα 13: Η εισερχόμενη μετανάστευση στην Ελλάδα την περίοδο 2000-2015. Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ.

Εκ πρώτης όψεως διαπιστώνουμε μηδενική συσχέτιση των δύο ανωτέρω οικονομικών φαινομένων και μάλιστα την περίοδο έξαρσης της ανεργίας στην Ελλάδα, την τριετία 2012-2014, οι εισερχόμενοι μετανάστες ήταν λιγότεροι των προηγούμενων ετών ενώ αντίθετα η ανεργία ήταν αύξουσα.

Ας το δούμε και από μια άλλη οπτική γωνία.

Ακούμε συχνά ότι οι πλούσιοι γίνονται πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι σε περιόδους κρίσης. Οι πλούσιοι που κατέχουν το κεφάλαιο προσπαθούν διαρκώς να αποκτούν περισσότερα. Οι περίοδοι κρίσης είναι μία μοναδική ευκαιρία για αυτούς να αποκτήσουν έξτρα κέρδος με πολλούς τρόπους όπως τις απολύσεις εργατικού δυναμικού, τον εκφοβισμό των εργαζομένων για περισσότερη εργασία και παραγωγικότητα, με αγορά ακινήτων από πλειστηριασμούς κ.α. Όλα αυτά δημιουργούν συνθήκες υποδούλωσης στο κεφαλαίο για τους μικρομεσαίους πολίτες. Ο φόβος γίνεται ο οδηγός των επαγγελματικών αποφάσεων των ανθρώπων και σίγουρα δεν είναι ο καλύτερος σύμβουλος.

Η θέση των κεφαλαιούχων ισχυροποιείται και το χάσμα φτωχών και πλουσίων αμβλύνεται. Αυτή η απόλυτα απρόσωπη και αυστηρά απολυταρχική αντιμετώπιση των εργαζομένων από τους εργοδότες τους, δημιουργεί καταπιεστικές συνθήκες διαβίωσης για τους ήδη εργαζόμενους, μηδενικές προοπτικές επιβίωσης για τους απολυμένους και αποστροφή για τους ονειροπόλους νέους που τώρα είναι η ώρα τους να ενταχθούν στο εργατικό δυναμικό της χώρας.

Η λύση για τους νέους και μορφωμένους αλλά και τους απολυμένους που ακόμα είναι σε ηλικία για εργασία είναι σχεδόν μονόδρομος. Η μετανάστευση σε άλλες χώρες όπου υπάρχουν θέσεις εργασίας είναι μία καλή προοπτική. Χώρες όπως η Γερμανία δέχονται ετησίως μεγάλο αριθμό μεταναστών και καταφέρνει η χώρα αυτή να τους εντάξει στο εργατικό σύστημα της και στην κοινωνική ζωής της. Το μυστικό της είναι η μεγάλη βιομηχανική παραγωγή της και η εξαγωγική πολιτική της. Στην Γερμανία εφαρμόζεται περιορισμένη εισαγωγή προϊόντων και δίνονται κίνητρα για όσο το δυνατόν μεγαλύτερη εξαγωγή προς τις άλλες χώρες. Κάθε νέο μέλος πρόθυμο για ουσιαστική συμβολή σε αυτό το σύστημα, αφομοιώνεται.

Στην Ελλάδα τα πράγματα είναι εντελώς αντίθετα. Οι μετανάστες για την πολιτεία είναι ένας λόγος για απόσπαση κονδυλίων από την Ε.Ε. για την συντήρησή τους, την

στέγαση τους, τη διατροφή κ.α. και για τους πολίτες είναι ένα βάρος δεδομένου ότι η ελληνική κοινωνία ακόμα και σήμερα δεν έχει αποβάλει την ρατσιστική διάθεση της απέναντι στους αλλογενείς και όχι άδικα εφόσον η ίδια η πολιτεία μας, μας τρέφει αυτά τα αισθήματα όταν μας αποδεικνύει καθημερινά ότι δεν μπορεί να αφομοιώσει τα εισερχόμενα μεταναστευτικά ρεύματα, να τα ελέγξει ή να μπορεί αξιοπρεπώς να τα προωθήσει σε άλλες χώρες.

Στην Ελλάδα λοιπόν όσοι μετανάστες αποφασίσουν να διαμένουν και να εργαστούν σίγουρα δεν καταλαμβάνουν επιτελικές θέσεις. Σίγουρα γίνονται εργάτες και μάλιστα με όρους εργασίας πολύ σκληρούς. Το σύνολο των μεταναστών στην Ελλάδα είναι αγρότες ή εργάτες σε θέσεις που οι Έλληνες πολίτες είχαν αποφασίσει να μην εργαστούν διότι όπως είπαμε και παραπάνω το κεφάλαιο - εργοδότες έθεταν αυστηρότατους όρους εργασίας. Όμως για έναν καταπιεσμένο και κατατρεγμένο όπως είναι οι εισερχόμενοι μετανάστες εδώ αυτό αποτελεί καλύτερη συνθήκη σε σχέση με αυτό που επικρατούσε στη χώρα τους και που τους έκανε να γίνουν μετανάστες.

Άρα οι μετανάστες δεν πήραν θέσεις εργασίας Ελλήνων αλλά συμβιβάστηκαν πρόθυμα με τους όρους εργασίας που τους προτάθηκαν. Το κράτος δεν ανέπτυξε νέες εργασιακές θέσεις και ήρθαν οι μετανάστες να τις αναλάβουν αλλά τις ήδη λιγότες εργασιακές θέσεις που οι Έλληνες από επιλογή δεν διάλεξαν ανέλαβαν οι αλλογενείς.

Το συμπέρασμα είναι το ίδιο. Οι μετανάστες δεν αντικατέστησαν τους Έλληνες αλλά ως συμπληρωματικό εργατικό δυναμικό εντάσσονται στην εργατική τάξη της χώρας μας.

Το ερώτημα άρα πρέπει να αναδιατυπωθεί. Γιατί η ελληνική πολιτεία δεν δημιουργεί συνθήκες κατάλληλες για να αναπτυχθεί η βιομηχανική παραγωγή μας και σίγα - σίγα να γίνει και η Ελλάδα εξαγωγική χώρα ώστε και νέες θέσεις εργασίας να αποκτήσουμε αλλά και εισερχόμενο εισόδημα για το κράτος; Η απάντηση κατά την γνώμη μου έχει να κάνει με την ευρωπαϊκή πολιτική που εφαρμόζεται στην ευρωζώνη όπου η Γερμανία έχει και την πίτα και το μαχαίρι και εκείνη είναι η πρωτοπόρος οικονομική χώρα και δεν σκοπεύει να το αλλάξει αυτό γι' αυτό και η οικονομική στήριξη που παρέχεται στην χώρα μας αλλά και σε άλλες χώρες όπως Ιρλανδία και Ισπανία πρέπει να είναι σύμφωνη με τα γερμανικά συμφέροντα. Σε όλη

αυτή τη θεωρία οι μετανάστες ως οικονομικό φαινόμενο δεν υπάρχουν σε αντίθεση με την ανεργία που υπάρχει. Θέλω να πω ότι η ανεργία ως οικονομικό μέγεθος έχει κάποιους μεταβλητούς οικονομικούς προσδιοριστικούς παράγοντες ώστε να μπορεί να μελετηθεί αλλά κανένας από αυτούς δεν σχετίζεται με τους μετανάστες γιατί μετανάστες υπάρχουν και σε άλλες χώρες, όπως στη Γερμανία και εκεί αφομοιώνονται οικονομικά άρα αποτελεί de facto ότι οι οικονομίες έχουν και μεταναστευτικά ρεύματα και άρα δεν αποτελεί μεταβλητό παράγοντα που μπορεί να αυξομειώσει την ανεργία ως συσχετιζόμενη έννοια.

Το συμπέρασμα είναι ότι οι μετανάστες είναι άτομα κατατρεγμένα όπως οι Πακιστανοί, οι Σύριοι και οι Αφρικανοί που εισέρχονται στην χώρα μας ή άτομα με υψηλές φιλοδοξίες όπως οι Έλληνες που εξέρχονται από την χώρα μας με προορισμό άλλες βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες και αποτελούν ένα καλό εργαλείο στα χέρια των κρατών προς εποικοδομητική εκμετάλλευση δεδομένου ότι η οποιαδήποτε τυχόν τεχνολογία τους μεταφέρεται στην χώρα εισδοχής και μπορεί να αποτελέσει πρώτη ύλη για δημιουργία. Η εκμετάλλευση τους είναι στη διάθεση του κράτους το οποίο πρέπει να ισχυροποιήσει την στάση του απέναντι στο κεφάλαιο και να τακτοποιήσει την δομή του, η οποία σήμερα έχει ανατραπεί και την εξουσία αντί να την έχει η πολιτεία την έχουν οι κεφαλαιοκράτες, γι' αυτό και ακμάζει η παραοικονομία που τροφοδοτεί και τροφοδοτείται από την παραμονή μετανάστευση, το παραεμπόριο και την μαύρη εργασία.

Κεφάλαιο 4

Ο Συσχετισμός της Αύξησης της Ανεργίας με την Πτωτική Τάση των Μισθών

4.1 Νόμος 4046/2012

Η Ελλάδα από το έτος 2010 βρίσκεται σε πρόγραμμα οικονομικής στήριξης από ΕΕ/ΕΚΤ/ΔΝΤ. Οι όροι της δανειακής συμβάσεως είναι αυστηρότατοι και προβλέπουν διαρκή επιτήρηση από τους θεσμούς ώστε να διαπιστώνεται σε μικρή περιοδική βάση η τήρηση των δεσμεύσεων από μέρος της Ελλάδας. Σε περίπτωση που το αναμενόμενο αποτέλεσμα δεν είναι ικανοποιητικό εφαρμόζονται νέα μέτρα.

Η δανειακή σύμβαση διευκόλυνσης που συνάφθηκε το 2010 περιείχε όρους όπου αναφέρονταν στην μείωση των μισθών σε δημόσιους και ιδιωτικούς υπαλλήλους καθώς και διάφορους άλλους όρους σχετικούς με την απασχόληση με διάφορες άλλες μορφές πιο ευέλικτες για τους εργοδότες ώστε να ενισχυθεί η απασχόληση, η παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα. Συγκεκριμένα αναφέρονταν στην σύμβαση:

«Ενίσχυση της αγοράς εργασίας και της εισοδηματικής πολιτικής. Σε εναρμόνιση με τη μείωση των μισθών του δημόσιου τομέα, οι μισθοί του ιδιωτικού τομέα πρέπει να γίνουν πιο ευέλικτοι ώστε να καταστεί δυνατή η συγκράτηση του κόστους για μια εκτεταμένη χρονική περίοδο. Μετά από διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους εντός του πλαισίου της κοινοτικής νομοθεσίας, η κυβέρνηση θα μεταρρυθμίσει το νομικό πλαίσιο για τις μισθολογικές διαπραγματεύσεις στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένης και της εξάλειψης της ασυμμετρίας στη διαιτησία. Η κυβέρνηση θα υιοθετήσει νομοθεσία για τη θέσπιση ελάχιστων μισθών για νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας προκειμένου να προωθηθεί η δημιουργία θέσεων απασχόλησης για ειδικές ομάδες που βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο, όπως οι νέοι και οι μακροχρόνια άνεργοι. Παράλληλα, η κυβέρνηση θα εφαρμόσει το νέο σύστημα ελέγχου για την αδήλωτη εργασία και θα εκσυγχρονίσει τους θεσμούς της αγοράς εργασίας. Η νομοθεσία για την προστασία της απασχόλησης θα αναθεωρηθεί, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων περί παράτασης της περιόδου μαθητείας, των κανόνων που διέπουν τις ομαδικές απολύσεις και της διευκόλυνσης της ευρύτερης χρήσης της μερικής απασχόλησης. Τα περιθώρια βελτίωσης της στόχευσης των κοινωνικών δαπανών θα αναθεωρηθούν προκειμένου να ενισχυθεί το κοινωνικό δίκτυο ασφαλείας για τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες».

Ο νόμος 4046/2012 επεγράφη ώστε να ικανοποιηθεί και αυτή η δέσμευση. (Παράρτημα Α και Β) .

4.2 Το Σκεπτικό πίσω από την Νομοθέτηση του 4046/2012

Τα χρόνια προ της κρίσης, η άσκηση πολιτικής μισθών οδήγησε την ελληνική οικονομία στο κρίσιμο σημείο της που βρίσκεται τα τελευταία χρόνια όπου λόγω αυτής της πολιτικής υπονομεύθηκε η ελληνική παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα σε διεθνές επίπεδο με άνισο αντίβαρο την προσωρινή οικονομική άνεση των Ελλήνων εργαζομένων που απασχολούνταν σε μη διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά. Προφανώς αυτή η προσωρινή άνοδος του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων ήταν μη διατηρήσιμη γι' αυτό και κατέρρευσε με την εκδήλωση της κρίσης. Άρα το πρόβλημα με την ελληνική οικονομία ήταν ότι οι μισθοί που είχαν

πρωτίστως θεσμοθετηθεί δεν ήταν οι κατάλληλοι για την ελληνική οικονομία δεδομένου ότι δεν ήταν τόσο αναπτυγμένη ώστε να μπορεί να τους αποδίδει μακροχρόνια.

Η Ελλάδα είναι μία μικρή χώρα αποτελούμενη από οικονομικά στοιχεία αντιφατικά μεταξύ τους. Είναι μέλος της Ευρωπαϊκή Ένωση δηλαδή της Ένωσης ελεύθερης κίνησης αγαθών και ανθρώπων στα όρια της όμως είναι αδύναμη ώστε να εκτελέσει αυτήν την λειτουργία. Έχει υψηλό δημόσιο χρέος, μικρή έως και μηδενική διαπραγματευτική δύναμη και περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων. Επίσης έχει υψηλό μισθολογικό και μη μισθολογικό κόστος για τα δεδομένα της ως χώρα με μικρή εξαγωγική παραγωγή και πολύ μεγάλη εισαγωγική δράση. Κάτω από αυτές τις συνθήκες η χώρα μας επιδιώκει να μετασχηματισθεί σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι ο καθορισμός και οι αναπροσαρμογές των μισθών επηρεάζουν σημαντικά τη λειτουργία και τις επιδόσεις της, τόσο διεθνώς όσο και εσωτερικά.

Στην έκθεση του ΣΕΒ τεύχος 14, 30/10/2017 αναφέρεται χαρακτηριστικά: *«Η κρίση κατέδειξε με τον πλέον επώδυνο τρόπο πως εάν οι αυξήσεις των μισθών δεν είναι συνεπείς με την πραγματικότητα που διαμορφώνουν παράγοντες όπως το μη μισθολογικό κόστος, η ικανότητα μετασχηματισμού της παραγωγής, το ρυθμιστικό και διοικητικό περιβάλλον, το κόστος χρηματοδότησης, η μακροοικονομική αβεβαιότητα και η λειτουργία «του κράτους δικαίου», τότε η εσωτερική και διεθνής ανταγωνιστικότητα της χώρας χειροτερεύει, αποθαρρύνεται η οικονομική ανάπτυξη και οδηγούμαστε σε απώλεια διεθνούς ανταγωνιστικότητας, απώλεια θέσεων εργασίας και μείωση εισοδημάτων για όλο και περισσότερα νοικοκυριά».*

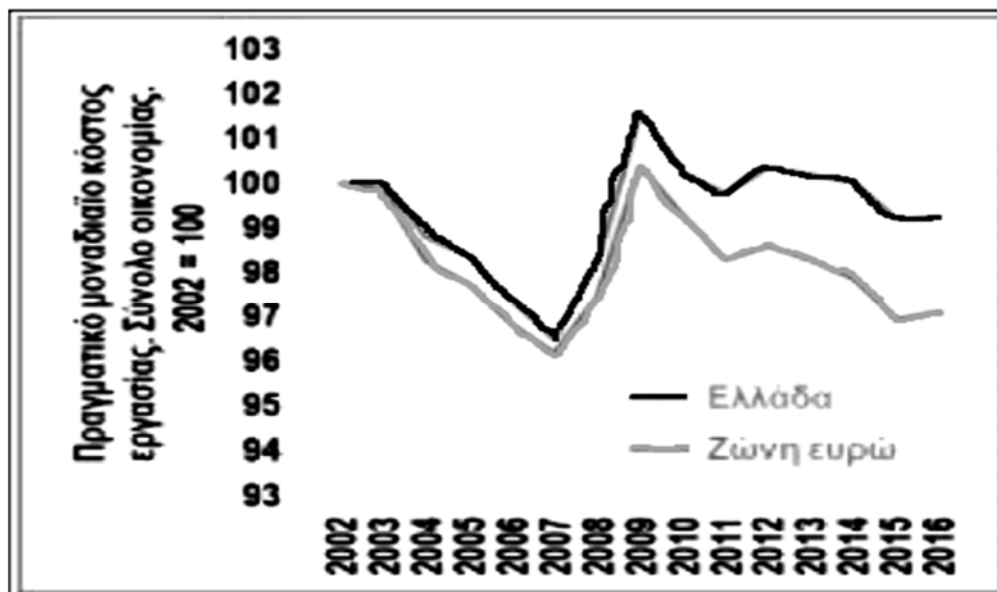
Το πρόβλημα δεν ήταν η αύξηση των μισθών αλλά ότι η χώρα προσπάθησε να εφαρμόσει σύστημα αποδοχών ανεπτυγμένης χώρας, χωρίς όμως να επιδιώξει και την παράλληλη (έστω, αν και θα έπρεπε να είναι πολλαπλά ανώτερη) ανάπτυξη της ιδιωτικής οικονομίας και των εξαγωγών που προσφέρουν οι ανεπτυγμένες χώρες.

Εάν οι αυξήσεις των μισθών και γενικότερα του κόστους εργασίας δεν είναι συνεπείς με την πραγματικότητα που διαμορφώνουν δηλαδή την παραγωγικότητα και την αποδοτικότητα της εργασίας, είναι βέβαιο ότι θα ενισχυθεί ο πληθωρισμός, θα χειροτερεύσει η εσωτερική και διεθνής ανταγωνιστικότητα της χώρας, θα οδηγηθεί σε αποδυνάμωση των εξαγωγών και της ικανότητας υποκατάστασης εισαγωγών, θα

αποθαρρυνθεί η οικονομική ανάπτυξη και τέλος θα οδηγηθεί σε απώλεια διεθνούς ανταγωνιστικότητας, θέσεων εργασίας και εισοδημάτων για όλο και περισσότερα νοικοκυριά. Σε αντίθετη περίπτωση αφού η παραγωγικότητα της χώρας έχει έλθει σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο τότε αυξάνεται η απασχόληση, διαχέοντας την ευημερία στο σύνολο της κοινωνίας, και η οικονομία μπορεί να προσφέρει υψηλότερους μισθούς χωρίς να υπονομεύεται η διεθνής ανταγωνιστικότητά της.

Σε σχετική μελέτη του ΣΕΒ αναφέρεται ότι: «Την περίοδο 1995 – 2007 το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε πραγματικούς όρους παρουσίασε μέση ετήσια αύξηση 3,9%, ο μέσος ετήσιος ονομαστικός μισθός αύξηση 7,0% ενώ ο πραγματικός μέσος μισθός (με αποπληθωριστή τον ΔTK) αυξήθηκε κατά 3,0% ετησίως την ίδια περίοδο. Το ποσοστό αυτό είναι αισθητά υψηλότερο από το αντίστοιχο της παραγωγικότητας της εργασίας, η οποία την ίδια περίοδο αυξήθηκε κατά 2,6%, συμβάλλοντας έτσι στη χειροτέρευση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας. Υψηλότερη αύξηση των μισθών την περίοδο 2000-2009, έναντι αυτής του συνόλου της οικονομίας (5,7%), εμφανίζεται στον χρηματοπιστωτικό τομέα (7,5%), στις τέχνες και διασκέδαση (7%), καθώς και στο Δημόσιο (6,6%), ενώ στον ανταγωνιζόμενο σε διεθνές επίπεδο δευτερογενή τομέα οι μισθοί αυξήθηκαν λιγότερο (4,5%). Στη συνέχεια, την περίοδο της κρίσης, παρατηρείται σημαντική μείωση των μέσων ονομαστικών και πραγματικών μισθών για το σύνολο της οικονομίας, η οποία για την περίοδο 2009 – 2016 ανέρχεται συνολικά σε 18,9% και 22,5% αντίστοιχα (μείωση ΑΕΠ κατά 22,9%). Από το 2011 ο μέσος πραγματικός μισθός έχει κατέλθει κάτω από το επίπεδο του 2002 και τα επόμενα έτη γύρω στο 88% αυτού. Αυτά τα ποσοστά εκφράζουν την επελθούσα «εσωτερική υποτίμηση», που είναι ποσοτικά σημαντική. Την περίοδο της κρίσης οι μειώσεις των μισθών στο Δημόσιο (-2,4%) εμφανίζονται μικρότερες από του συνόλου (- 3,1%) και από αυτές του δευτερογενούς τομέα (-3,4%) ή του εμπορίου μεταφορών και τουρισμού (-4,3%). Παρόμοιες διαπιστώσεις προκύπτουν εάν εξετάσουμε την εξέλιξη των πραγματικών μισθών κατά κλάδο.»

Την περίοδο 1995-2010 η αύξηση των μισθών στην Ελλάδα είναι πολλαπλάσια ανώτερη της αύξησης της παραγωγικότητας μας και σχεδόν διπλάσια την αντίστοιχης αύξησης των μισθών στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Το αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής είναι γνωστό. Η Ελλάδα ήταν από τις πρώτες χώρες με μεγάλο κόστος εργασίας και μικρή παραγωγικότητα.

ΠΗΓΗ: Special Report ΣΕΒ, Τεύχος 14, 30/10/2017.

Διάγραμμα 14: Πραγματικό μοναδιαίο κόστος εργασίας.

Οι μειώσεις των μισθών από το 2010 και έπειτα σκόπευαν στην μείωση του κόστους εργασίας. Το 2016 το μοναδιαίο κόστος εργασίας στη μεταποίηση στην Ελλάδα είναι πλέον το δεύτερο χαμηλότερο στις εξεταζόμενες χώρες. Μόνο η Ιρλανδία εμφανίζει μοναδιαίο κόστος εργασίας χαμηλότερο από την Ελλάδα, που οφείλεται στην εντυπωσιακή αύξηση της παραγωγής της τα πρόσφατα έτη.

Φαίνεται ότι οι δραστικές μειώσεις στους μισθούς στην Ελλάδα από το 2010 έχουν πλέον αποκαταστήσει την απώλεια της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας με βάση το κόστος εργασίας την προηγούμενη δεκαπενταετία για το σύνολο της οικονομίας.

4.3 Η Αύξηση της Ανεργίας ως Αποτέλεσμα της Οικονομικής Ύφεσης

Παραπάνω αναλύσαμε τους λόγους μείωσης των μισθών στην Ελλάδα του 2010. Αν επιθυμούσαμε την επιγραμματική αναφορά στον λόγο της μείωσης τους θα λέγαμε ότι η οικονομική ένωση της Ευρώπης δημιουργεί πολλά θετικά για τα κράτη – μέλη, όπως ασφάλεια, σταθερότητα, ελευθερία διακίνησης ανθρώπων και εμπορευμάτων

κ.α. αλλά και μεγάλη αλληλεπίδραση μεταξύ των κρατών σε σημείο όπου η αυτονομία των επιμέρους οικονομιών αλλά και η γενικότερη πολιτική τους να περιορίζεται από τα υπόλοιπα μέλη.

Προφανώς, τα κράτη – μέλη μέσω των αρμόδιων επίτροπων ασκούν έλεγχο στις οικονομίες που βγαίνουν εκτός ελέγχου δεδομένου ότι η διολίσθηση ενός μπορεί να παρασύρει και άλλα μέλη. Από την άλλη είναι βέβαιο ότι το κάθε κράτος – μέλος θέλει να επαναφέρει την οικονομία του άλλου κράτους σε επίπεδο που να μην δημιουργεί πρόβλημα στους ίδιους αδιαφορώντας για την οικονομική άνθηση της παθούσας χώρας. Η Ελλάδα ανήκει στις χώρες που δεν μπορεί ανθήσει πέρα των τετριμμένων για αυτήν ορίων όσο και να ασκείται επάνω της έλεγχος διότι, η πραγματική αιτία της οικονομικής στασιμότητας της Ελλάδας βρίσκεται στην έλλειψη αναπτυξιακής εξαγωγικής πολιτικής των παραγόμενων προϊόντων της και όχι στην διαχείριση των παρόντων καταστάσεων.

Νομοθετήθηκαν ανά καιρούς πάμπολλα μέτρα ελέγχου για την αδήλωτη εργασία, για την δηλωμένη εργασία με διαφορετικούς όρους από αυτούς που πραγματικά ισχύουν, π.χ. μερική απασχόληση ενώ ο εργαζόμενος απασχολείται με πλήρης, δήλωση βασικού μισθού ενώ αμείβεται με παραπάνω σχεδόν πάντα με την συγκατάθεση του εργαζόμενου, και το σχεδόν εδώ αναφέρεται μόνο και μόνο για να καλυφτεί το 0,001% των περιπτώσεων που μπορεί να μην είναι έτσι, συστάθηκαν υπηρεσίες ελέγχου των μεταναστών ώστε να εκδίδονται νομιμοποιητικά έγγραφα για εργασία και άλλα πολλά μέτρα. Πρόσφατα δημιουργήθηκε ηλεκτρονική πλατφόρμα ώστε να δηλώνεται αυθημερόν η πρόσληψη νέου προσωπικού και να αποφεύγονται περιπτώσεις αργοπορίας ή τάλαιπωρίας. Επίσης πρόσφατα νομοθετήθηκε τσουχτερό πρόστιμο αξίας 10500,00 ευρώ σε περίπτωση ανασφάλιστου εργαζόμενου. Η λίστα με τα μέτρα μπορεί να γίνει πολύ μεγάλη όμως πιο είναι το αποτέλεσμα; Έπαψαν να απασχολούνται ανασφάλιστοι; Έπαψαν να υπάρχουν παράνομοι μετανάστες που εργάζονται στην ελληνική επικράτεια; Δηλώνεται η πραγματική κατάσταση απασχόλησης των εργαζόμενων; Όχι. Τίποτα δεν άλλαξε. Γιατί; Γιατί τα αντικίνητρα είναι ισχυρότερα από τα κίνητρα. Η διαφθορά των δημόσιων λειτουργιών είναι πάντα ανώτερη των όποιων νομοθετημάτων και η απεριόριστη ελευθερία των ενεργειών τους φτάνει στα όρια των προσωπικών τους απολαβών ζημιώνοντας το κράτος. Από την άλλη ο εκάστοτε

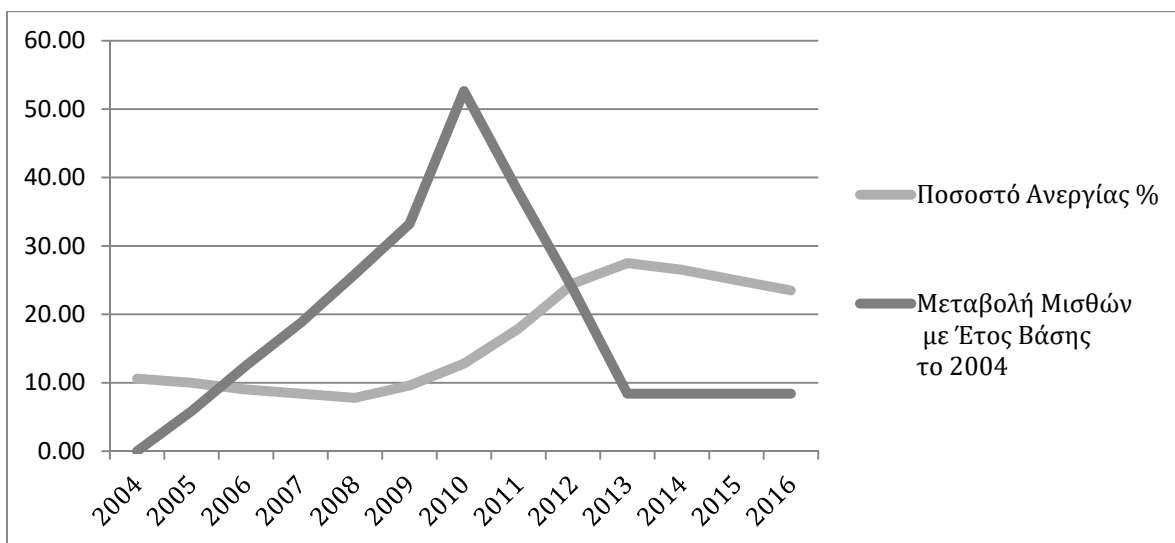
εργοδότης είναι διαθέσιμος να ρισκάρει απασχολώντας ανασφάλιστους εργαζόμενους εφόσον γνωρίσει την εναλλακτική συμπεριφορά των δημόσιων ελεγκτών. Εν ολίγοις, η προσωπική μου άποψη είναι ότι η ανεργία είναι πραγματική ως ένα ποσοστό, σίγουρα ανώτερο από ότι πριν την οικονομική κρίση και εικονική από το ποσοστό αυτό και πάνω έως και επιλογή των ανθρώπων στην Ελλάδα την εποχή αυτή. Η επιλογή της ανεργίας είναι απόφαση που λαμβάνεται συνυπολογίζοντας τα οφέλη της ανασφάλιστης εργασίας και της λήψης των παρεχόμενων κοινωνικών επιδομάτων που το κράτος παρέχει στους άνεργους.

Ας δούμε όμως την πιθανή συσχέτιση των δύο μεγεθών (ανεργία και μισθοί) με την χρήση στατιστικών στοιχείων και μετά να το παραλληλίσουμε με την εισερχόμενη μετανάστευση στην χώρα ώστε να διαπιστώσουμε πιθανές αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στα τρία μεγέθη.

Σε προηγούμενο κεφάλαιο είδαμε τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα για την περίοδο 2004-2016 καθώς και την εξέλιξη των μισθών για την ίδια περίοδο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΕΡΓΙΑ VS ΚΑΤΩΤΕΡΟΙ ΜΙΣΘΟΙ 2004-2016				ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΙ - ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ		
Έτη	Ποσοστό Ανεργίας %	Κατώτεροι Μισθοί βάσει ΕΓΣΣΕ	Μεταβολή Μισθών με έτος βάσης το 2004	Εισερχόμενοι Μετανάστες	Εξερχόμενοι Μετανάστες	Διαφορά
2004	10,6	630,77	-	66871	38041	28830
2005	10	667,68	5,85	70933	38583	32350
2006	9	709,71	12,51	63094	38368	24726
2007	8,4	748,93	18,73	63298	40400	22898
2008	7,8	794,02	25,88	66529	43044	23485
2009	9,6	840,33	33,22	58613	43686	14927
2010	12,8	962,82	52,64	60462	62041	-1579
2011	17,9	869,72	37,88	60089	92404	-32315
2012	24,5	780,19	23,69	58200	124194	-65994
2013	27,5	683,76	8,40	57946	117094	-59148
2014	26,5	683,76	8,40	59014	106804	-47790
2015	25	683,76	8,40	64446	109351	-44905
2016	23,5	683,76	8,40			

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ. Ίδια επεξεργασία δεδομένων.

Από το διάγραμμα παρατηρούμε ότι από το έτος 2004 έως το 2008 η ανεργία διαγράφει πτωτική πορεία που φτάνει η μεταβολή αυτή να αγγίζει το 2,8%. Έκτοτε παρατηρείται αύξηση της ανεργίας χρόνο με το χρόνο έως το έτος 2013. Η συνολική μεταβολή ανάμεσα στα έτη 2008-2013 αγγίζει το 19,7%! Τέλος από το έτος 2013 έως το 2016 παρατηρείται μικρή μείωση της ανεργίας της τάξεως το 4%.

Η μεταβολή των μισθών ακολουθεί μία έντονα αύξουσα πορεία έως το έτος 2010. Οι μισθοί έως τότε αυξάνονταν κάθε έτος. Το 2010 που η Ελλάδα μπήκε στο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης παρατηρείται μείωση των μισθών έως το έτος 2012. Στην συνέχεια με την νομοθέτηση του νόμου 4046 εφαρμόζεται η πολύ μεγάλη μείωση των μισθών της τάξεως του 22% και 32% ανά περίπτωση. Οι μισθοί σήμερα έχουν επιστρέψει στο επίπεδο των μισθών των ετών 2005-2006.

Παραλληλίζοντας τα δύο οικονομικά μεγέθη έχουμε, αύξηση των μισθών μέχρι το 2008 και μείωση της ανεργίας την ίδια περίοδο. Από το έτος 2009 έως το 2010 συνεχίσει η αύξουσα πορεία των μισθών αλλά τώρα αυξάνεται και η ανεργία. Στην συνέχεια, από το έτος 2011 έως το 2016 οι μισθοί μειώνονται και η ανεργία έως το 2013 αυξάνεται και στην πορεία μειώνεται έως και το έτος 2016.

Από την άλλη, το ισοζύγιο των μεταναστών της Ελλάδας παρουσιάζει από το έτος 2004 έως το 2008 μία μέση τιμή της τάξεως των 26000 ατόμων ετησίως. Με το ξέσπασμα της κρίσης το 2009 παρατηρείται μείωση των εισερχόμενων μεταναστών και σταθερή εξαγωγή μεταναστών με αποτέλεσμα το ισοζύγιο της μετανάστευσης

για το έτος αυτό σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια να είναι μειωμένο κατά το ήμισυ. Έκτοτε και έως σήμερα, το ισοζύγιο της μετανάστευσης είναι αρνητικό με κορύφωση το έτος 2012 όπου 66000 άτομα αποχώρησαν από την χώρα. Μεγάλος μέρος των εξερχόμενων αυτών ατόμων ήταν και Έλληνες που κινήθηκαν προς άλλες ευρωπαϊκές κυρίως χώρες με σκοπό την εργασία.

Παρατηρούμε ότι τα δύο πρώτα μεγέθη (μισθοί – ανεργία) διαγράφουν πορεία χωρίς απόλυτη αλληλεξάρτηση μεταξύ τους. Είναι εμφανή ότι η πορεία του κάθε μεγέθους επηρεάζεται από ένα πλήθος παραγόντων και ένας από αυτούς του παράγοντες είναι και το έτερο οικονομικό μέγεθος, όχι όμως το πρωτεύων. Όσο αφορά την επίδραση της μετανάστευσης επάνω στην πτωτική πορεία των μισθών και την αυξανόμενη τάση της ανεργίας δεν παρατηρείται συσχέτιση, απόδειξη είναι ότι την περίοδο από το 2011 και μετά όπου η ανεργία στην Ελλάδα βρίσκεται σε έξαρση, το μεταναστευτικό ισοζύγιο της χώρας είναι αρνητικό. Βέβαια, να διευκρινίσουμε για άλλη μία φορά ότι, η παράνομη μετανάστευση που δυστυχώς συνεπάγεται και παράνομη απασχόληση εντός της χώρας μας δεν μπορεί να μετρηθεί και είναι σχεδόν βέβαιο ότι αποτελεί μία μικρή αιτία της αύξησης της ανεργίας των γηγενών.

Η οικονομική κρίση επέφερε αύξηση της ανεργίας και μείωση των μισθών όπως επέφερε και αύξηση της εγκληματικότητας και ψυχοσωματικές παθήσεις στον πληθυσμό της χώρας, όπως και αποθάρρυνση των πιο επιστημονικά εξειδικευμένων να επιχειρήσουν στην Ελλάδα. Αλλά και αντίστροφα να το δούμε, η μείωση των μισθών δεν οδήγησε σε παράλληλη αύξηση της εργασίας αφού η ελληνική ανταγωνιστικότητα δεν μπόρεσε να ανακάμψει με τον ίδιο γρήγορο ρυθμό με τον οποίο μειώθηκαν οι μισθοί. Ίσως το μακροπρόθεσμο στοίχημα να είναι αυτό, δηλαδή αύξηση της ελληνικής ανταγωνιστικότητας, αύξηση της απασχόλησης και παράλληλη αύξηση των μισθών, προς το παρόν όμως είναι μόνο υποθετικός μελλοντικός στόχος.

Κεφάλαιο 5

Επίλογος.

Η Πολιτική Διαχείριση της Ανεργίας, των Μεταναστών και των Μισθών

5.1 Ενεργητικές και Παθητικές Πολιτικές

Η διαχείριση των καταστάσεων εντός της χώρας μας είναι ευθύνη της πολιτικής ηγεσίας μας η οποία θα πρέπει να κινηθεί εντός των προβλεπόμενων ευρωπαϊκών προτύπων αλλά και έχοντας την απόλυτη ευθύνη των πράξεων της έναντι των πολιτών της χώρας. Αυτό σημαίνει ότι η πολιτική ασυλία των προσώπων για τις ληφθείσες αποφάσεις τους δεν πρέπει να έχει θέση στην κοινωνία μας. Αυτό από μόνο του είναι η βάση ώστε η διαφθορά να μειωθεί διότι αν μη τι άλλο η υπευθυνότητα είναι η αρχή που μας κάνει όλους μας να σκεφτόμαστε πολύπλευρα και στην προκειμένη περίπτωση να σκεφτόμαστε υπέρ του κοινωνικού οφέλους εφόσον η οποιαδήποτε λάθος απόφαση θα θέτει η πολιτική ηγεσία υπόλογους στην κοινωνία.

Στην εδώ εξεταζόμενη περίπτωση όπου το θέμα είναι οικονομικό η περιορισμένη ευθύνη δεν έχει θέση. Η κοινωνία τα τελευταία χρόνια φυτοζωεί και αυτό είναι αποτέλεσμα της ανευθυνότητας όλων μας.

Ας δούμε όμως αναλυτικά τις δύο πιθανές πολιτικές που μπορούν να εφαρμοστούν στην περίπτωση της ανεργίας, του μεταναστευτικού και των μισθών στην χώρα μας καθώς και να διαπιστώσουμε ποια πολιτική αποφασίστηκε να ακολουθηθεί.

Αρχικά να αναφέρουμε ότι λέγοντας πολιτική απασχόλησης εννοούμε όλες εκείνες τις δράσεις που θα προγραμματιστούν, τα προγράμματα που θα υλοποιηθούν καθώς και τις δαπάνες που θα γίνουν ώστε αυτές οι δράσεις να ολοκληρωθούν προκειμένου η απασχόληση του εργατικού δυναμικού να βελτιωθεί ποιοτικά και ποσοτικά. Παραδείγματος χάριν, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, η τροφοδότηση του εγχωρίου εργατικού δυναμικού με την εισαγωγή αλλοδαπών, η εκπαίδευση των εργαζόμενων, τα κίνητρα για την αύξηση της παραγωγικότητας, τα κίνητρα για την μετεγκατάσταση του εργατικού δυναμικού, η βελτίωση της ποιότητας της παραγωγής, η επαγγελματική ισότητα των δύο φύλων, η μισθολογική ισότητα, η κοινωνική αλληλεγγύη και άλλα πολλά.

Κάνοντας την γενικότερη και πιο αντιπροσωπευτική διάκριση των πολιτικών απασχόληση μπορούμε να διακρίνουμε τις ενεργητικές και τις παθητικές πολιτικές.

Οι ενεργητικές πολιτικές επιδιώκουν την μείωση της ανεργίας με την αντιμετώπιση των αιτιών που την δημιούργησαν μέσω της αύξησης της απασχόλησης ενώ οι παθητικές πολιτικές επιδιώκουν την διαχείριση των συνεπειών μέσω της μείωσης της προσφοράς εργασίας.

Πιο αναλυτικά, οι παθητικές πολιτικές επιδιώκουν να καταστήσουν την ανεργία κοινωνικά ανεκτή μέσω της διατήρησης του εισοδήματος των ανέργων με κοινωνικά επιδόματα ή και με τον περιορισμό του όγκου της ανεργίας με την μείωση του εργατικού δυναμικού.

Τα επιδόματα ανέργων διαφέρουν από χώρα σε χώρα αλλά παντού στοχεύουν στην ασφάλεια και την αλληλεγγύη έναντι των ανέργων. Η πολιτική των επιδομάτων έχει διαφορούμενο αντίκτυπο. Από τη μία στοχεύει στην διατήρηση αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης των ανέργων έως ότου βρεθεί κάποια θέση εργασίας ανάλογη των προσόντων τους αλλά από την άλλη αποτρέπει τους πιο "αργοκίνητους"

ανέργους στην άμεση ενεργή αναζήτηση εργασίας εφόσον στο βραχυχρόνιο μέλλον έχουν εξασφαλισμένο εισόδημα. Η ιστορία έχει αποδείξει ότι σε κάθε κοινωνία υπάρχει ποσοστό και από τις δύο αυτές κατηγορίες η διαφορά είναι ότι ανάλογα με την περίοδο του οικονομικού κύκλου της οικονομίας - κοινωνίας τα ποσοστά αναδιατάσσονται και αντίστοιχα ευέλικτη πρέπει να είναι και η κοινωνική διαχείριση των επιδομάτων. Τα δύσκολο είναι ότι οι πολιτικές δεν είναι ευέλικτες και άρα από περίοδο σε περίοδο δεν αναπροσαρμόζονται αντ' αυτού παρατηρείται από χρόνο σε χρόνο μια εξελικτική και μειούμενη επιδοματική πολιτική διότι αυτό είναι πιο εύκολο να εφαρμοστεί, δεν προκαλεί κοινωνικές αναταραχές εφόσον οι αναπροσαρμογές είναι μικρές και μακροπρόθεσμες και είναι χρηματοοικονομικά πιο συμφέρον για το κράτος.

Η μείωση του όγκου της ανεργίας είναι μία πολιτική που στοχεύει στη μετακύλιση των ανέργων στο οικονομικά μη ενεργό εργατικό δυναμικό της χώρας. Ουσιαστικά είναι θεωρητικό μέτρο αντιμετώπισης της ανεργία και όχι πραγματικό. Η πολιτική αυτή απευθύνεται στους νέους, στους μετανάστες και τους ηλικιωμένους.

Όσο αφορά τους νέους εφαρμόζονται κριτήρια γνωστικών και εμπειρικών ικανοτήτων. Η απόκτηση απολυτηρίου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε υψηλότερο ποσοστό τριτοβάθμιας αποτελεί de facto για την αναζήτηση εργασίας. Επίσης η τεχνική - εμπειρική εκπαίδευση μέσω σεμιναρίων επαγγελματικής κατάρτισης είναι απαραίτητη διότι θεωρείται προσόν στην μετέπειτα αναζήτηση εργασίας. Όμως ο σημερινός σπουδαστής - φοιτητής - επαγγελματικά καταρτιζόμενος που παράλληλα μπορεί να αναζητά εργασία δεν θεωρείται άνεργος! Και αν οι σπουδές ή η επιμόρφωση διαρκέσει πολύ και σίγουρα άνω των 25 ετών δεδομένου ότι μέχρι τα 22-23 έτη σπουδάζουμε, θεωρητικά έχουμε μείωση των ανέργων κάτω των 25!!!

Από την άλλη οι εργαζόμενοι μετανάστες που όπως ήδη έχουμε πει απασχολούνται σε θέσεις που οι εγχώριοι δεν επιθυμούσαν αποτελούν στόχο των κυβερνήσεων που εφαρμόζουν παθητικές πολιτικές μέσω των κινήτρων επαναπατρισμού τους. Ο επαναπατρισμός των μεταναστών μειώνει το εργατικό δυναμικό και άρα και το πιθανό μελλοντικό άνεργο δυναμικό στην περίπτωση απόλυσης τους πράγμα που συνήθως συμβαίνει διότι οι θέσεις που αναλαμβάνουν κατά κύριο λόγο είναι εποχιακές και άρα τις περιόδους μείωσης της παραγωγής, απολύονται και

εγγράφονται στο ταμείο ανεργίας λαμβάνοντας το επίδομα ανεργίας και αναμένοντας παθητικά και αυτοί τη νέα πρόσληψη τους όταν τους ξανά-χρειαστούν οι εργοδότες τους.

Τέλος, η παθητική πολιτική απασχόλησης προέβλεπε την πρόωρη συνταξιοδότηση δημοσίων και ιδιωτικών υπαλλήλων ώστε να ελευθερωθούν θέσεις εργασίας τις οποίες θα αναλάμβαναν νέοι άνεργοι. Όμως το κόστος της συνταξιοδότησης έχει αποδειχτεί πολύ υψηλότερο του κόστους συντήρησης των ανέργων αλλά την παθητική πολιτική απασχόλησης ενδιέφερε η μείωση την ανεργίας που επιτεύχθηκε αφήνοντας στην άκρη το κόστος.

Η δεύτερη πολιτική απασχόλησης είναι η ενεργητική. Η πολιτική αυτή εφαρμόζει μετρά που στοχεύουν στην αύξηση της απασχόλησης καταπολεμώντας τα αίτια δημιουργίας της ανεργίας.

Ένα πρώτο μέτρο αυτής της πολιτικής είναι η επιδότηση της εργασίας σε αντιδιαστολή με την επιδότηση της ανεργίας που εφαρμόζει η παθητική πολιτική απασχόλησης. Η επιδότηση της εργασίας λειτουργεί ως υποστηρικτικός παράγοντας των επιχειρήσεων ώστε να διατηρήσουν τις υπάρχουσες θέσεις εργασίας ή και να προσλάβουν ανέργους οι επιχειρήσεις αναλαμβάνοντας το κράτος μέρος του μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους. Το μέτρο αυτό αναγνωρίζει το υψηλό κόστος απασχόλησης προσωπικού και επιδιώκει την παροχή βοήθειας στις επιχειρήσεις ώστε να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις κατά την περίοδο της κρίσης της οικονομίας. Οι υποστηρικτές αυτού του μέτρου διακρίνουν την θετική πλευρά του όπου βοηθά τις επιχειρήσεις να είναι εμπρόθεσμες στις πληρωμές τους εφόσον το κόστος της εργασίας κατά ένα μέρος καλύπτεται από το ίδιο το κράτος ενώ από την άλλη οι επικριτές προτάσσουν το επιχείρημα ότι με αυτό το μέτρο το κράτος υποστηρίζει ζημιολύγες επιχειρήσεις που δεν μπορούν να σταθούν στα πόδια τους και αρά θα έχουν και μειωμένη παραγωγικότητα.

Ένα άλλο μέτρο της ενεργητικής πολιτικής απασχόλησης είναι η επαγγελματική κατάρτιση του εργατικού δυναμικού πριν αναλάβουν οποιαδήποτε θέση εργασίας. Η επαγγελματική κατάρτιση στοχεύει στην βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ανέργων ώστε να θεωρηθούν προσοντούχοι κατά την αναζήτηση εργασίας. Το μέτρο αυτό όταν στοχεύει στην ουσιαστική επιμόρφωση των ανέργων αποτελεί

θετικό μέτρο που δεν προορίζεται στην αλλοίωση των ποσοστών ανέργων αλλά στην εποικοδομητική διαχείριση του εργατικού δυναμικού της χώρας.

Πέρα των παραπάνω η εκάστοτε ηγεσία έχει στη διάθεση της και θεσμικά μέτρα αντιμετώπισης της απασχόλησης. Λέγοντας θεσμικά μέτρα εννοούνται οι νομικές ρυθμίσεις που μπορούν να αναθεωρηθούν ώστε να προσαρμοστούν στην παρούσα κατάσταση. Τέτοια μέτρα είναι οι συλλογικές συμβάσεις, η νομοθέτηση ευέλικτων μορφών εργασίας και η νομοθέτηση κατώτερου βασικού μισθού. Σε κάθε περίπτωση και σε κάθε χώρα οι μεταρρυθμίσεις αυτές στοχεύουν στον επαναπροσδιορισμό των καταστάσεων και στην ελεγχόμενη αυτορρύθμιση του επιπέδου ισορροπίας της κοινωνικής και επαγγελματική ζωής του κράτους.

Είναι αλήθεια ότι στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει γίνει μεγάλη προσπάθεια επαναπροσδιορισμού του οικονομικού στόχου της χώρας με την ευρεία έννοια του όρου. Σε κάθε επίπεδο της οικονομίας προωθούνται μεταρρυθμίσεις με στόχο τον συγχρονισμό των εγχώριων καταστάσεων στα νέα παγκόσμια δεδομένα. Πολιτικές ενεργητικές και παθητικές από τις ανωτέρω έχουν εφαρμοστεί κατά καιρούς στη χώρα μας. Στην απασχόληση, προωθούνται πολιτικές πρωτόγνωρες για τα ελληνικά δεδομένα με στόχο την τόνωση της προσφοράς εργασίας και την σύγκλιση της εγχώριας ζήτησης εργασίας με την αντίστοιχη προσφορά και ταυτόχρονα την εξισορρόπηση της ελληνικής παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά πρότυπα.

5.2 Αξιολόγηση των Πολιτικών Απασχόλησης στην Ελλάδα την Περίοδο μετά την κρίση

Οι πρόσφατες τροποποιήσεις της εργατικής νομοθεσίας κρίθηκαν απαραίτητες διότι εκτιμήθηκε ότι οι ανελαστικές εργασιακές σχέσεις και συνθήκες αποτελούσαν τροχοπέδη στην παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων δεδομένου ότι το εργατικό δυναμικό των επιχειρήσεων αποτελεί μέρος του λειτουργικού κόστους τους που ήταν πολύ δύσκολο να περιοριστεί.

Παρόλα αυτά, παρατηρώντας εκ των υστέρων αυτές τις ρυθμίσεις διαπιστώνουμε την μονομερή βελτίωση των εργασιακών συνθηκών υπέρ των εργοδοτών

παραμελώντας τα εργασιακά δικαιώματα των εργαζομένων. Η ενίσχυση της ευελιξίας στη λύση της εργασιακής σχέσης καθώς και η μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας, δεν ανέστειλαν αποτελεσματικά την πορεία αύξησης της ανεργίας αντιθέτως δημιούργησαν συνθήκες εργασιακής αβεβαιότητας και ανασφάλειας για το εργατικό δυναμικό. Επίσης δεν περιορίστηκε ο βαθμός παραβίασης της εργατικής νομοθεσίας από μέρους των εργοδοτών.

Ο λόγος αυτής της παρεκτροπής των νέων ρυθμίσεων έγκειται στο ότι οι ρυθμίσεις αυτές στόχευαν αποκλειστικά στην ενίσχυση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας αλλά όχι και στην κοινωνική προαγωγή της ζωής των πολιτών της χώρας. Η ασφάλεια των εργαζομένων παραγκωνίζεται μπροστά στην ενίσχυση της παραγωγής. Η μειωμένη αποτελεσματικότητα των εργαζομένων τιμωρείται με απόλυση. Η αντικατάσταση των εργαζομένων από άλλους δεν έχει μεγάλο κόστος για την επιχείρηση και φυσικά οι σχέσεις εργαζομένων και εργοδοτών τείνουν να γίνουν απρόσωπες. Όλα αυτά είναι αποτέλεσμα της μονομερούς ρύθμισης των εργασιακών σχέσεων όπου τα εργατικά δικαιώματα καταστρατηγούνται.

Αυτό θα μπορούσε να είναι ένα μελλοντικό στοίχημα. Η σύζευξη των εργοδοτικών δικαιωμάτων, όπως ευέλικτη εργασία, φθηνό εργασιακό κόστος, ενίσχυση απασχόλησης, με την ταυτόχρονη ενίσχυση των εργατικών δικαιωμάτων, όπως ασφάλεια, αξιοπρεπής μισθός, αξιοπρεπής ιατροφαρμακευτική κάλυψη, θα μπορούσε να αποτελούσε μία νέα τροπή στις εξελίξεις σίγουρα θετικότερη της σημερινής κρατούσας καταστάσεως που κατά γενική ομολογία δεν είναι αποδεκτή δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού βρίσκεται σε κατάσταση οικονομικής στένωσης, και κατά συνέπεια σε ψυχολογική κατάπτωση και κοινωνική αποστασιοποίηση.

Η προώθηση των εργατικών δικαιωμάτων θα φέρει θετικές εξελίξεις στην κοινωνική ζωή των πολιτών του κράτους μας. Η οικονομική επιφάνεια των ατόμων που προφανώς εξασφαλίζεται μέσω της εργασίας, θα προωθήσει την κοινωνική ενεργοποίηση των ατόμων και τη συλλογική σκέψη. Εν συνεχεία η συλλογική συνοχή θα αποτελέσει παράγοντα εξέλιξης της εθνικής οικονομίας. Έτσι και η φορολογική επιβάρυνση των ατόμων θα είναι κοινωνικά αποδεκτή και φυσικά θα

βρίσκει και τον στόχο της που δεν είναι άλλος από την εξασφάλιση κοινωνικής αλληλεγγύης και ανώτερου επιπέδου διαβίωσης των πολιτών.

Συμπερασματικά, διαπιστώνουμε ότι ο βασικός σκοπός της εργασίας που είναι η εξασφάλιση των προς το ζην ταυτόχρονα με την κοινωνική καταξίωση των ατόμων, σήμερα έχει χάσει τον προσανατολισμό της αλλά έχει τρόπους να επαναπροσδιοριστεί με τις κατάλληλες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες πρέπει να συνάδουν με την σύγχρονη εποχή όπως έχει εξελιχθεί. Οι μεταρρυθμίσεις οφείλουν να επαναπροσδιορίζουν τους όρους κοινωνικής ύπαρξης μας με βάσει τις παρούσες καταστάσεις και όχι να μας επιστρέφουν έτη πίσω ώστε να «ξαναπάrouμε» την ιστορία από το σημείο εκείνο που άρχισε να λοξοδρομεί. Η ιστορία εξελίσσεται και δεν ανακυκλώνεται άρα και οι νέες συνθήκες θα πρέπει να δημιουργούν νέους εξελιγμένους τρόπους ζωής και όχι οπισθοδρομικές καταστάσεις που ο σύγχρονος άνθρωπος δεν μπορεί να ανεχτεί.

Παραρτήματα

Παράρτημα Α.

Πράξη 6 της 28.2.2012

(ΦΕΚΑ'38/28.2.2012)

Ρύθμιση θεμάτων για την

εφαρμογή της παρ. 6 του

άρθρου 1 του ν. 4046/2012

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έχοντας υπόψη:

1. Την παράγραφο 6 του άρθρου 1 του ν. 4046/2012 (Α' 28).
2. Τις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Ε' «Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις «Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις», παράγραφος 29 του Μνημονίου Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής και στο Κεφάλαιο 4 «Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις

για την Ενίσχυση της Ανάπτυξης» παράγραφος 4.1: «Διασφάλιση της ταχείας προσαρμογής της αγοράς εργασίας και ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας» του Μνημονίου Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής, τα σχέδια των οποίων εγκρίθηκαν κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 1 και προσαρτήθηκαν ως παράρτημα V στον ν. 4046/2012.

3. Το γεγονός ότι οι ανωτέρω ρυθμίσεις συνιστούν πλήρεις κανόνες δικαίου άμεσης εφαρμογής, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του ν. 4046/2012.

4. Την ανάγκη να ρυθμιστούν αναγκαία ζητήματα για την εφαρμογή των ανωτέρω ρυθμίσεων.

5. Την ανάγκη εφαρμογής συνολικών και σημαντικών διαρθρωτικών ρυθμίσεων, με στόχο την τόνωση της απασχόλησης και της παραγωγής και την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, με την απελευθέρωση των αγορών εργασίας, όπως αυτές δικαιολογούνται από λόγους γενικότερου συμφέροντος συνδεδεμένοι με τη λειτουργία της εθνικής οικονομίας και την ανάγκη λήψης έκτακτων μέτρων για την προστασία της.

6. Το άρθρο 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98).

7. Το γεγονός ότι, από την πράξη αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

8. Την από 28.2.2012 εισήγηση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου, αποφασίζει:

Άρθρο 1

1. Από 14.2.2012 και μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, τα κατώτατα διαμορφωμένα όρια μισθών και ημερομισθίων της από 15.7.2010 ισχύουσας Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας, όπως αυτά προβλέπονταν και ίσχυαν κατά την 1.1.2012, μειώνονται κατά 22%. Από 14.2.2012 και μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής μειώνονται κατά 32% τα κατώτατα διαμορφωμένα όρια μισθών και ημερομισθίων της από 15.7.2010 ισχύουσας Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας, όπως

αυτά προβλέπονταν και ίσχυαν κατά την 1.1.2012, για νέους, ηλικίας κάτω των 25 ετών. Τα μειωμένα κατά 32% κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων του προηγούμενου εδαφίου ισχύουν και για τους μαθητευόμενους της παρ. 9 του άρθρου 74 του ν. 3863/2010 (Α' 115). Η παρ. 8 του άρθρου 74 του ν. 3863/2010, το άρθρο 43 του ν. 3986/2011 (Α' 152) καθώς και κάθε άλλη ρύθμιση που είναι αντίθετη με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, καταργούνται.

3. Η άμεση προσαρμογή στα νέα μειωμένα κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων, όπως καθορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους, δεν προϋποθέτει τη σύμφωνη γνώμη των εργαζομένων.

4. Συμφωνίες των μερών που υπολείπονται των νέων μειωμένων κατώτατων μισθών και ημερομισθίων, όπως καθορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους, είναι αυτοδικαίως άκυρες ως προς τον όρο αυτό.

*** ΠΡΟΣΟΧΗ: Με την υποπαρ. ΙΑ.11 [ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΝΟΜΙΜΟΥ ΚΑΤΩΤΑΤΟΥ ΜΙΣΘΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΩΤΑΤΟΥ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ (ΔΙΑΤΑΞΗ ΠΛΑΙΣΙΟ), ΚΑΤΩΤΑΤΟΣ ΝΟΜΙΜΟΣ ΜΙΣΘΟΣ ΚΑΙ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ] παρ. 1 και 3 ορίζεται:

«1. Με την παρούσα διάταξη θεσπίζεται νέο σύστημα καθορισμού νόμιμου κατώτατου μισθού υπαλλήλων και ημερομισθίου εργατοτεχνιτών, το οποίο τίθεται σε ισχύ την 1.4.2013. Εντός του πρώτου τριμήνου του 2013 θεσπίζεται με πράξη υπουργικού συμβουλίου η διαδικασία διαμόρφωσης νομοθετικώς καθορισμένου νόμιμου κατώτατου μισθού και κατώτατου ημερομισθίου για τους εργαζόμενους ιδιωτικού δικαίου όλης της χώρας, λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση και τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, της αγοράς εργασίας (ιδίως ως προς τα ποσοστά ανεργίας και απασχόλησης) και τη διαβούλευση της κυβέρνησης με εκπροσώπους κοινωνικών εταίρων, εξειδικευμένους επιστημονικούς, ερευνητικούς και λοιπούς φορείς. Κατά το Α' τρίμηνο του 2014 το σύστημα αυτό αξιολογείται ως προς την απλότητα και αποτελεσματικότητα της εφαρμογής, τη μείωση της ανεργίας, την αύξηση της απασχόλησης και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3. Μέχρι τη λήξη της περιόδου οικονομικής προσαρμογής που προβλέπουν τα Μνημόνια που προσαρτώνται στο ν. 4046/2012 και οι επακολουθούσες

τροποποιήσεις αυτών καθορίζεται ο νόμιμος κατώτατος μισθός υπαλλήλων και το ημερομίσθιο εργατοτεχνιτών ως εξής:

(α) Για τους υπάλληλους άνω των 25 ετών ο κατώτατος μισθός ορίζεται 586,08 ευρώ και για τους εργατοτεχνίτες άνω των 25 ετών το κατώτατο ημερομίσθιο ορίζεται σε 26,18 ευρώ.

(β) Για τους υπάλληλους κάτω των 25 ετών ο κατώτατος μισθός ορίζεται 510,95 ευρώ και για τους εργατοτεχνίτες κάτω των 25 ετών το κατώτατο ημερομίσθιο ορίζεται σε 22,83 ευρώ.

(γ) i) Ο κατά τα άνω κατώτατος μισθός των υπαλλήλων άνω των 25 ετών προσαυξάνεται με ποσοστό 10% για κάθε τριετία προϋπηρεσίας και έως τρεις τριετίες και συνολικά 30% για προϋπηρεσία 9 ετών και άνω και το κατώτατο ημερομίσθιο των εργατοτεχνιτών άνω των 25 ετών προσαυξάνεται με ποσοστό 5% για κάθε τριετία προϋπηρεσίας και έως έξι τριετίες και συνολικά 30% για προϋπηρεσία 18 ετών και άνω. ii) Ο κατά τα άνω κατώτατος μισθός των υπαλλήλων κάτω των περ.1 25 ετών προσαυξάνεται με ποσοστό 10% για μία τριετία προϋπηρεσίας και για προϋπηρεσία 3 ετών και άνω και το κατώτατο ημερομίσθιο των εργατοτεχνιτών κάτω των 25 ετών προσαυξάνεται με ποσοστό 5% για κάθε τριετία προϋπηρεσίας και έως δύο τριετίες και συνολικά 10% για προϋπηρεσία 6 και άνω ετών. «iii) Για τους εγγεγραμμένους ανέργους στα οικεία μητρώα ανέργων, άνω των 25 ετών με διάρκεια συνεχόμενης ανεργίας μεγαλύτερη των 12 μηνών (μακροχρόνια ανεργία) που προσλαμβάνονται ως υπάλληλοι, ο κατώτατος μισθός της περίπτωσης α` της παρούσης παραγράφου προσαυξάνεται με ποσοστό 5% για κάθε τριετία και συνολικά με 15% για προϋπηρεσία 9 ετών και άνω.» *** Το στοιχείο iii) της περ.γ` προστέθηκε με το άρθρο πρώτο υποπαρ. ΙΑ.7 Ν. 4254/2014,ΦΕΚ Α 85/7.4.2014.

δ) Οι ως άνω προσαυξήσεις προϋπηρεσίας καταβάλλονται σε εργαζόμενο με προϋπηρεσία σε οποιονδήποτε εργοδότη και με οποιαδήποτε ειδικότητα, για μεν τους εργατοτεχνίτες μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, για δε τους υπάλληλους μετά τη συμπλήρωση του 19ου έτους της ηλικίας τους και ισχύουν για την συμπληρωθείσα υπηρεσία την 14.2.2012.

ε) Πέραν της μηνιαίας τακτικής προσαύξησης λόγω προϋπηρεσίας καμία άλλη προσαύξηση δεν περιλαμβάνεται στο νομοθετικώς καθορισμένο κατώτατο μισθό και ημερομίσθιο.

στ) Έως ότου η ανεργία διαμορφωθεί σε ποσοστό κάτω του 10% αναστέλλεται η προσαύξηση του νομοθετικώς καθορισμένου νόμιμου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου για προϋπηρεσία, που συμπληρώνεται μετά την 14.2.2012.

ζ) Ατομικές συμβάσεις εργασίας και συλλογικές συμβάσεις εργασίας κάθε είδους δεν επιτρέπεται να ορίζουν μηνιαίες τακτικές αποδοχές ή ημερομίσθιο πλήρους απασχόλησης κατώτερο από το νομοθετικώς καθορισμένο κατώτατο μισθό και ημερομίσθιο.

4. Κάθε αναφορά της ισχύουσας νομοθεσίας γενικά στον ελάχιστο μισθό ή στο ελάχιστο ημερομίσθιο της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (ΕΓΣΣΕ) νοείται ο νόμιμος νομοθετημένος κατώτατος μισθός και κατώτατο ημερομίσθιο.»

Άρθρο 2

1. Οι Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας συνάπτονται εφεξής για ορισμένο χρόνο ισχύος, η διάρκεια του οποίου δεν μπορεί να είναι μικρότερη από ένα (1) έτος και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία (3) έτη.

2. Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας που βρίσκονται σε ισχύ, ήδη 24 μήνες μέχρι την 14.2.2012 ή και περισσότερο, λήγουν στις 14.2.2013.

3. Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας που την 14.2.2012 βρίσκονταν σε ισχύ για χρονικό διάστημα μικρότερο των 24 μηνών, λήγουν με τη συμπλήρωση τριών (3) ετών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος τους, εκτός και αν καταγγελθούν νωρίτερα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 12 του ν. 1876/1990 (Α' 27).

4. Οι κανονιστικοί όροι Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας που θα λήξει ή θα καταγγελθεί, εξακολουθούν να ισχύουν επί ένα τρίμηνο από τη λήξη ή την καταγγελία τους. Κανονιστικοί όροι Συλλογικής Σύμβασης που έχει ήδη λήξει ή καταγγελθεί ισχύουν για ένα τρίμηνο από την ισχύ του ν. 4046/2012. Με την πάροδο του τριμήνου και εφόσον εν τω μεταξύ δεν έχει συναφθεί νέα Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, εξακολουθούν να ισχύουν από τους κανονιστικούς αυτούς όρους αποκλειστικώς οι όροι εκείνοι που αφορούν α) τον βασικό μισθό ή το βασικό

ημερομίσθιο και β) τα επιδόματα ωρίμανσης, τέκνων, σπουδών και επικινδύνου εργασίας, εφόσον τα επιδόματα αυτά προβλέπονταν στις Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας που έληξαν ή καταγγέλθηκαν, ενώ παύει αμέσως να ισχύει κάθε άλλο προβλεπόμενο σε αυτές επίδομα. Η προσαρμογή των συμβάσεων στις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου γίνεται χωρίς να απαιτείται προηγούμενη σύμφωνη γνώμη των εργαζομένων. Οι όροι του τρίτου εδαφίου που διατηρούνται, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρις ότου αντικατασταθούν από εκείνους της νέας Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας ή της νέας ή της τροποποιημένης ατομικής σύμβασης.

5. Οι διατάξεις των παραγράφων 1, 4 και 5 του άρθρου 9 του ν. 1876/1990 (Α' 27) παύουν να ισχύουν.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν και για τις Διαιτητικές Αποφάσεις.

Άρθρο 3

1. Από 14.2.2012 η προσφυγή στη διαιτησία, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 16 του Ν. 1876/1990 (Α' 27), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, γίνεται αποκλειστικά με κοινή συμφωνία των μερών. Η παράγραφος 2 του άρθρου 16 του Ν. 1876/1990 (Α' 27), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 14 του ν. 3899/2010 (Α' 212), παύει να ισχύει. Η παράγραφος 8 του άρθρου 16 του Ν. 1876/1990 (Α' 27), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 14 του ν. 3899/2010 (Α' 212) εξακολουθεί να ισχύει.

2. Η σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 16 του ν. 1876/1990 (Α' 27), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, προσφυγή στη διαιτησία περιορίζεται αποκλειστικά στον καθορισμό βασικού μισθού ή/και βασικού ημερομισθίου, και δεν επιτρέπεται να περιλαμβάνεται σε αυτήν κανένα άλλο ζήτημα αλλά ούτε και ρήτρες που διατηρούν κανονιστικούς όρους προηγούμενων Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας ή Διαιτητικών Αποφάσεων.

3. Μεταξύ των στοιχείων, που σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 16 του ν. 1876/1990 (Α' 27), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, λαμβάνει υπόψη του ο διαιτητής ή η Επιτροπή Διαιτησίας, περιλαμβάνονται και οικονομικά και χρηματοοικονομικά στοιχεία, που συγκεντρώθηκαν κατά την διαδικασία της διαιτησίας και κυρίως οι οικονομικές συνθήκες, η πρόοδος στην μείωση του κενού ανταγωνιστικότητας, η μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας κατά τη διάρκεια

του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής της χώρας και η παραγωγική δραστηριότητα στον επαγγελματικό κλάδο που σχετίζεται με την διαφορά.

4. Προσφυγές που έχουν κατατεθεί στον ΟΜΕΔ και μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί διαιτητική απόφαση, αν μεν έχουν κατατεθεί μονομερώς δεν συζητούνται και τίθενται στο αρχείο, ενώ αν έχουν κατατεθεί με κοινή συμφωνία των μερών κρίνονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

*** Οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 4 του άρθρου 3 της παρούσης ΑΚΥΡΩΘΗΚΑΝ με την απόφαση 2307/2014 ΣτΕ (ΟΛΟΜ).

*** Η παράγραφος 4 ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ με το άρθρο τέταρτο παρ. 5 Ν. 4303/2014, ΦΕΚ Α' 231/17.10.2014.

*** Βλ. πλέον άρθρο τέταρτο Ν. 4303/2014, με το οποίο αντικαταστάθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 15 (παρ. 4 και 6 εδ. α') και 16 Ν. 1876/1990 και προστέθηκαν στον ίδιο νόμο άρθρα 16Α και 16Β.

Άρθρο 4

Από 14.2.2012 και μέχρι το ποσοστό της ανεργίας να διαμορφωθεί σε ποσοστό κάτω του 10%, αναστέλλεται η ισχύς διατάξεων νόμων, κανονιστικών πράξεων, Συλλογικών Συμβάσεων ή Διαιτητικών Αποφάσεων, οι οποίες προβλέπουν αυξήσεις μισθών ή ημερομισθίων, περιλαμβανομένων και εκείνων περί υπηρεσιακών ωριμάνσεων, με μόνη προϋπόθεση την πάροδο συγκεκριμένου χρόνου εργασίας, όπως ενδεικτικά το επίδομα πολυετίας, το επίδομα χρόνου εργασίας, το επίδομα τριετίας και το επίδομα πενταετίας. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου λαμβάνεται υπόψη ο μέσος όρος του εθνικού ποσοστού ανεργίας των τελευταίων τεσσάρων τριμήνων, όπως αυτός αποτυπώνεται στην Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Άρθρο 5

1. Από 14.2.2012 συμβάσεις εργασίας εργαζομένων που προβλέπεται να λήγουν με τη συμπλήρωση ορίου ηλικίας ή με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης, νοούνται ως συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου και σε περίπτωση λύσης αυτών εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 2112/1920, όπως ισχύει.

Οι διατάξεις που προβλέπονται στο προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζονται και σε επιχειρήσεις, εταιρείες ή οργανισμούς που υπάγονται ή είχαν υπαχθεί οποτεδήποτε κατά το παρελθόν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός είχε οριοθετηθεί κάθε φορά με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α' 65) ή με τις διατάξεις του άρθρου 51 του ν. 1892/1990 (Α' 101).

2. Από την 14.2.2012 διατάξεις νόμων ή κανονιστικών αποφάσεων, καθώς και όροι Συλλογικών Συμβάσεων και Διαιτητικών Αποφάσεων, Κανονισμών Εργασίας, Οργανισμών Προσωπικού και αποφάσεων Διοίκησης επιχειρήσεων, που θεσπίζουν όρους που υποκρύπτουν μονιμότητα ή ρήτρες μονιμότητας παρεκκλίνοντας από τους γενικούς κανόνες της εργατικής νομοθεσίας ή/και προβλέπουν την εφαρμογή, αναλογική ή ευθεία, διατάξεων του Κώδικα περί Δημοσίων Υπαλλήλων, καταργούνται. Οι διατάξεις που προβλέπονται στο προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζονται και σε επιχειρήσεις, εταιρείες ή οργανισμούς που υπάγονται ή είχαν υπαχθεί οποτεδήποτε κατά το παρελθόν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός είχε οριοθετηθεί κάθε φορά με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α' 65) ή με τις διατάξεις του άρθρου 51 του ν. 1892/1990 (Α' 101).

Άρθρο 6

Η ισχύς της παρούσας αρχίζει από τη δημοσίευση της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις.

Η πράξη αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 28 Φεβρουαρίου 2012

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ακριβές Αντίγραφο

Ο Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης

ΣΩΤΗΡΙΟΣ Α. ΛΥΤΡΑΣ

Παράρτημα Β.

Ρύθμιση θεμάτων για την εφαρμογή της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 4046/2012.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αθήνα -3-2012

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Αριθ. Πρωτ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δ/νση Αμοιβής και Δ/νση Όρων εργασίας

Ταχ. Δ/νση: Πειραιώς 40

Ταχ. Κώδικας: 101 82

ΠΡΟΣ : Ως Πίνακας

Αποδεκτών

Πληροφορίες: Α. Δημητρακάκης

Β. Τσιώλη

Τηλέφωνο : 2131516448

: 2131516564

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ : Ρύθμιση θεμάτων για την εφαρμογή της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 4046/2012.

Με την 6^η Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου (Α'38), που δημοσιεύτηκε την 28^η Φεβρουαρίου 2012, ρυθμίζεται κάθε αναγκαίο ζήτημα που αφορά τη « Διασφάλιση της ταχείας προσαρμογής της αγοράς εργασίας και ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας». Με την ανωτέρω πράξη εξειδικεύονται θέματα που αφορούν τα νόμιμα κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων, την αμοιβή των νέων ηλικίας κάτω των 25 ετών, τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας, τη διαιτησία, την αναστολή αυξήσεων μισθών και ημερομισθίων, τη μετατροπή των συμβάσεων εργασίας που λήγουν με τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας ή με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης σε συμβάσεις αορίστου χρόνου και την κατάργηση των όρων εκείνων που υποκρύπτουν μονιμότητα ή εμπεριέχουν ρήτρες μονιμότητας.

Για την ενιαία αντιμετώπιση, ερμηνεία και εφαρμογή των αναφερομένων διατάξεων από τους υπαλλήλους του Υπουργείου μας, τους εργαζόμενους και εργοδότες, παρέχονται οι ακόλουθες οδηγίες :

ΑΡΘΡΟ 1

1. α. Τα κατώτατα νόμιμα όρια μισθών και ημερομισθίων καθορίζονται σε σχέση με τα κατώτατα όρια των μισθών και ημερομισθίων της από 15-7-2010 ισχύουσας Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας, όπως αυτά προβλέπονταν και ίσχυαν την 1-1-2012, **μειωμένα κατά 22%**. Η μείωση αφορά το χρονικό διάστημα, από 14-2-2012 και μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής στα πλαίσια του μηχανισμού στήριξης των ΕΕ/ΕΚΤ/ΔΝΤ.

Για την εκ του νόμου εφαρμογή των νέων κατώτατων νόμιμων μισθών και ημερομισθίων δεν απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των εργαζομένων. Τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν μικρότερα ποσοστά μείωσης, ή καθόλου μείωση, αλλά σε καμία περίπτωση μεγαλύτερη μείωση από το 22%, πέραν του οποίου η όποια συμφωνία είναι άκυρη.

Συγκεκριμένα:

Τα κατώτατα νόμιμα όρια μισθών και ημερομισθίων διαμορφώνονται ως εξής (η μείωση κατά 22% αφορά το βασικό μισθό ή ημερομίσθιο που προβλέπει η ισχύουσα ΕΓΣΣΕ):

- ◆ Βασικό ημερομίσθιο 26,18 ευρώ, για τον ανειδίκευτο άγαμο εργατοτεχνίτη.
- ◆ Βασικός μηνιαίος μισθός 586,08 ευρώ, για τον ανειδίκευτο άγαμο υπάλληλο.

Αναλυτικός Πίνακας

ΚΑΤΩΤΑΤΑ ΟΡΙΑ ΑΠΟΔΟΧΩΝ 2012 ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΗΛΙΚΙΑΣ ΑΝΩ ΤΩΝ 25 ΕΤΩΝ

ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΕΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΒΑΣΙΚΟ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΟ ΑΠΟ 14/2/2012	ΕΠΙΔΟΜΑ ΤΡΙΕΤΙΩΝ	ΕΠΙΔΟΜΑ ΓΑΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΑΜΩΝ ΑΠΟ 14/2/2012	ΣΥΝΟΛΟ ΕΓΓΑΜΩΝ ΑΠΟ 14/2/2012
0- 3	26,18	0,00	2,62	26,18	28,80
3- 6	26,18	1,31	2,62	27,49	30,11
6- 9	26,18	2,62	2,62	28,80	31,42
9-12	26,18	3,93	2,62	30,11	32,73
12-15	26,18	5,24	2,62	31,42	34,04
15-18	26,18	6,55	2,62	32,73	35,35
18-ΑΝΩ	26,18	7,85	2,62	34,03	36,65

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΙΣΘΟΣ ΑΠΟ 14/2/2012	ΕΠΙΔΟΜΑ ΤΡΙΕΤΙΩΝ	ΕΠΙΔΟΜΑ ΓΑΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΑΜΩΝ ΑΠΟ 14/2/2012	ΣΥΝΟΛΟ ΕΓΓΑΜΩΝ ΑΠΟ 14/2/2012
0- 3	586,08	0,00	58,61	586,08	644,69
3- 6	586,08	58,61	58,61	644,69	703,30
6- 9	586,08	117,22	58,61	703,30	761,91
9-ΑΝΩ	586,08	175,82	58,61	761,90	820,51

Ως προϋπηρεσία νοείται, κάθε υπηρεσία διανυθείσα από το μισθωτό σε οποιονδήποτε εργοδότη και με οποιαδήποτε ειδικότητα για τους εργατοτεχνίτες, για δε τους υπαλλήλους σε θέση παρεμφερή και ανάλογο, μετά τη συμπλήρωση του

δεκάτου ογδού (18^{ου}) ή του δεκάτου ενάτου (19^{ου}) έτους της ηλικίας τους, αντίστοιχα.

β. Τα κατώτατα νόμιμα όρια μισθών και ημερομισθίων για τους νέους ηλικίας κάτω των 25 ετών, ανεξαρτήτως κλάδου και ειδικότητας, (δεδομένου ότι καταργήθηκε το αρ. 43 του ν. 3986/2011 και κάθε αντίθετη διάταξη) και για τους ήδη εργαζόμενους, διαμορφώνονται σε σχέση με τα κατώτατα όρια των μισθών και ημερομισθίων της από 15-7-2010 ισχύουσας Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας, όπως αυτά προβλέπονταν και ίσχυαν κατά την 1-1-2012, **μειωμένα κατά 32%**. Η μείωση αφορά το χρονικό διάστημα, από 14-2-2012 και μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής στα πλαίσια του μηχανισμού στήριξης των ΕΕ/ΕΚΤ/ΔΝΤ.

Η παρ. 9 του άρθρου 74 του ν. 3863/2010 (Α' 115) τροποποιείται μόνο ως προς **την αμοιβή των μαθητευομένων**, η οποία ανέρχεται **πλέον στο 68%**, στα κατώτατα όρια των μισθών και ημερομισθίων της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας, όπως αυτά προβλέπονταν και ίσχυαν την 1-1-2012 και κατά τα λοιπά εξακολουθεί να ισχύει η εν λόγω διάταξη.

Για την εκ του νόμου εφαρμογή των νέων κατώτατων νόμιμων μισθών και ημερομισθίων δεν απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των εργαζομένων. Αυτό σημαίνει ότι τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν μικρότερα ποσοστά μείωσης, ή καθόλου μείωση, αλλά σε καμία περίπτωση μεγαλύτερη από το 32%, πέραν του οποίου η όποια συμφωνία είναι άκυρη.

Συγκεκριμένα:

Τα κατώτατα νόμιμα όρια μισθών και ημερομισθίων διαμορφώνονται ως εξής (η μείωση κατά 32% αφορά το βασικό μισθό ή ημερομίσθιο που προβλέπει η ισχύουσα ΕΓΣΣΕ):

- Βασικό ημερομίσθιο 22,83 ευρώ, για τον ανειδίκευτο άγαμο εργατοτεχνίτη.
- Βασικός μηνιαίος μισθός 510,95 ευρώ, για τον ανειδίκευτο άγαμο υπάλληλο .

Αναλυτικός Πίνακας

ΚΑΤΩΤΑΤΑ ΟΡΙΑ ΑΠΟΛΟΧΩΝ 2012 ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΕΧΡΙ 25 ΕΤΩΝ

ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΕΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΥΠΗ ΡΕΣΙΑΣ	ΒΑΣΙΚΟ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΟ ΑΠΟ 14/2/2012	ΕΠΙΔΟΜΑ ΤΡΙΕΤΙΩΝ	ΕΠΙΔΟΜΑ ΓΑΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΑΜΩΝ ΑΠΟ 14/2/2012	ΣΥΝΟΛΟ ΕΓΓΑΜΩΝ ΑΠΟ 14/2/2012
0- 3	22,83	0,00	2,28	22,83	25,11
3- 6	22,83	1,14	2,28	23,97	26,25
6- ΑΝΩ	22,83	2,28	2,28	25,11	27,39

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΥΠΗ ΡΕΣΙΑΣ	ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΙΣΘΟΣ ΑΠΟ 14/2/2012	ΕΠΙΔΟΜΑ ΤΡΙΕΤΙΩΝ	ΕΠΙΔΟΜΑ ΓΑΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΑΜΩΝ ΑΠΟ 14/2/2012	ΣΥΝΟΛΟ ΕΓΓΑΜΩΝ ΑΠΟ 14/2/2012
0- 3	510,95	0,00	51,10	510,95	562,05
3- ΑΝΩ	510,95	51,10	51,10	562,05	613,15

γ. Τα ανωτέρω νόμιμα όρια μισθών και ημερομισθίων αποτελούν τα κατώτατα όρια και οποιαδήποτε άλλη συμφωνία που υπολείπεται αυτών είναι αυτοδικαίως άκυρη και οι παραβάτες εργοδότες υφίστανται τις κυρώσεις των άρθρων 24 και 28 του ν.3996/2011.

ΑΡΘΡΟ 2

1. Από 14-02-12 οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας **συνάπτονται για ορισμένο χρόνο ισχύος, η διάρκεια του οποίου δεν μπορεί να είναι μικρότερη από ένα (1) έτος και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία (3) έτη.**

2. Οι συλλογικές συμβάσεις που βρίσκονται σε ισχύ, ήδη 24 μήνες μέχρι την 14-2-12 ή και περισσότερο, λήγουν μετά την παρέλευση ενός έτους, ήτοι στις 14-2-13, εκτός κι αν λήγουν ή καταγγελθούν νωρίτερα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 12 του ν. 1876/1990, το οποίο δεν καταργήθηκε. Συνεπώς οι συμβάσεις αυτές

δεν θεωρούνται, αλλά ούτε έχουν μετατραπεί σε συμβάσεις ορισμένου χρόνου (παρ. 1 αρ 12 ν. 1876/1990).

3. Οι συλλογικές συμβάσεις που δεν έχουν καταγγελθεί και βρίσκονται σε ισχύ, για χρονικό διάστημα μικρότερο των 24 μηνών μέχρι την 14-2-12, λήγουν το αργότερο εντός τριών (3) ετών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος τους, εκτός κι αν λήξουν ή καταγγελθούν νωρίτερα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 12 του ν. 1876/1990, το οποίο δεν καταργήθηκε.

4. Α. Οι κανονιστικοί όροι συλλογικής σύμβασης, που θα λήξει ή θα καταγγελθεί, εξακολουθούν να ισχύουν για ένα τρίμηνο από τη λήξη ή την καταγγελία τους. Αυτό σημαίνει ότι για τους ήδη εργαζόμενους εξακολουθούν να ισχύουν επί τρίμηνο οι όροι της συλλογικής σύμβασης που έληξε ή καταγγέλθηκε, ενώ για τους προσλαμβανόμενους κατά τη διάρκεια του τριμήνου, μετά τη λήξη ή την καταγγελία της σ.σ.ε., οι όροι της συλλογικής σύμβασης, που έληξε ή καταγγέλθηκε ισχύουν μόνο εφόσον ικανοποιούνται τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 8 του ν. 1876/1990.

Β. Οι κανονιστικοί όροι συλλογικής σύμβασης που έχει ήδη λήξει ή καταγγελθεί μέχρι την 14-02-12 ισχύουν για ένα τρίμηνο, δηλαδή μέχρι την 14-05-12: Νοούνται οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας οι οποίες έληξαν ή καταγγέλθηκαν εντός του τελευταίου εξαμήνου πριν την έναρξη ισχύος του ν. 4046/2012 και αυτές ισχύουν για ένα τρίμηνο 14.2.2012 έως 14.5.2012.

Μετά την ισχύ του ν. 4046/12, για τις σ.σ.ε. που έχουν λήξει ή καταγγελθεί και το διάστημα από 14.2.2012 μέχρι 14.5.2012, αποτελεί για αυτές το β' τρίμηνο επί του 6μηνου της παράτασης ισχύος τους, συνεχίζουν να ισχύουν μέχρι 14.5.12. Αν όμως αποτελεί το α' τρίμηνο του 6μηνου που διατρέχεται και δεδομένου ότι η θέσπιση 3μηνης διάρκειας παράτασης υφίσταται από 14.2.2012, τότε αυτή η σ.σ.ε από 14.5.2012 δεν ισχύει, και άρα μετά το πέρας του τριμήνου αυτού εφαρμόζεται και για αυτές τις σ.σ.ε. η παρ. 4 του αρ. 2 της 6/28.2.2012 ΠΥΣ, εκτός κι αν εν τω μεταξύ συναφθεί νέα σ.σ.ε.

[Μέχρι την 14.2.2012 ίσχυαν τα κάτωθι:

(ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 1). Ως προς τους εργοδότες και εργαζόμενους που ήταν μέλη των συνδικαλιστικών οργανώσεων που είχαν υπογράψει μια σ.σ.ε., που δεν είχε κηρυχθεί υποχρεωτική και η σ.σ.ε. αυτή έληγε ή καταγγελλόταν τότε: Κατά τη διάρκεια της βμηνης παράτασης, η σ.σ.ε. ίσχυε για τους ήδη εργαζόμενους, αλλά και για τους νεοπροσληφθέντες εντός του βμηνου (παρ. 4 του αρ. 9 σε συνδυασμό με την παρ. 2 του αρ. 8 του ν. 1876/1990).

(ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 2) Ως προς τους εργοδότες που δεν ήταν μέλη των εργοδοτικών οργανώσεων που είχαν υπογράψει μια σ.σ.ε, αλλά καλύπτονταν μέσω του θεσμού της επέκτασης (κήρυξη υποχρεωτικής) από τους κανονιστικούς όρους της επεκταθείσης σ.σ.ε και η σ.σ.ε. αυτή έληγε ή καταγγελλόταν τότε : Κατά τη διάρκεια της βμηνης παράτασης, η επεκταθείσα σ.σ.ε. ίσχυε για τους ήδη εργαζόμενους, αλλά και για τους νεοπροσληφθέντες εντός του βμηνου (παρ. 4 του αρ. 9 σε συνδυασμό με την παρ. 2 του αρ. 8 του ν. 1876/1990).

(ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 3) Ως προς τους εργοδότες και τους εργαζόμενους που **δεν** ήταν μέλη των συνδικαλιστικών οργανώσεων που είχαν υπογράψει μια σ.σ.ε και η σ.σ.ε **δεν** επεκτάθηκε τότε: Ο μισθός και το ημερομίσθιο καθορίζονταν με βάση την αρχή της ελεύθερης συμφωνίας μεταξύ εργοδότη και εργαζόμενου με κατώτατο όριο τους μισθούς και τα ημερομίσθια της εκάστοτε ισχύουσας Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας, όπως αυτά ίσχυαν. **Το ίδιο καθεστώς ισχύει και μετά την 14.2.2012 για αυτήν την περίπτωση.]**

Γ. Για τις Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας που έχουν λήξει ή καταγγελθεί και μέχρι την 14.2.2012 έχει παρέλθει και το βμηνο παράτασης ισχύος τους, όπως προέβλεπε η παρ. 5 του αρ. 9 του ν. 1876/1990, (που καταργήθηκε με το ν. 4046/2012), δίνεται η παράταση του τριμήνου (14.2.2012 έως 14.5.2012) μόνο για τη σύναψη νέων Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας από τα μέρη, που έχουν το δικαίωμα αυτό σύμφωνα με το νόμο διότι:

α. Οι Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας που έχουν λήξει ή καταγγελθεί και μέχρι την 14.2.2012 έχει παρέλθει και το βμηνο παράτασης ισχύος τους έχουν πάψει να παράγουν έννομα αποτελέσματα ως συλλογικές συμβάσεις και οι όροι τους έχουν απολέσει τον κανονιστικό χαρακτήρα τους, παραμένουν δε στις ατομικές συμβάσεις ως απλοί ενοχικοί όροι. Συνεπώς δεν θα ήταν ποτέ δυνατή η «αναβίωσή» τους ως Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας, μια και έχει επέλθει στην πραγματικότητα η

«υποκατάστασή» τους από ενεργές ατομικές συμβάσεις εργασίας. Αυτό ενισχύεται και από το γεγονός ότι πολλές ατομικές συμβάσεις εργασίας που ενσωμάτωσαν όρους σ.σ.ε., που έληξαν ή καταγγέλθηκαν και έχει περάσει για αυτές και το 6μηνο της παράτασης ισχύος τους, έχουν τροποποιηθεί με νέες συμφωνίες των μερών, πράγμα που θα οδηγούσε στην αυτόματη εκ νέου και εκ του νόμου τροποποίηση τους, αντίθετα από τη βούληση των συμβαλλομένων μερών. Αυτό θα αποτελούσε καταφανή παρέμβαση στην ατομική σύμβαση. Συνεπώς, για την ανωτέρω περίπτωση, η βούληση του νομοθέτη περιορίζεται στην επί τρίμηνο επαναδιαπραγμάτευση των σ.σ.ε που έληξαν ή καταγγέλθηκαν και έχει παρέλθει και το 6μηνο της παράτασης ισχύος τους και αυτό εντός του διαστήματος από 14.2.2012 μέχρι 14.5.2012. Κατά τη διάρκεια του ανωτέρω διαστήματος, αλλά και μετά την εκπνοή του αν δεν συναφθεί νέα σ.σ.ε., για τους ήδη εργαζόμενους, παραμένουν σεβαστές και ισχυρές οι ατομικές συμβάσεις εργασίας που έχουν ενσωματώσει στο περιεχόμενό τους τους όρους αυτών των σ.σ.ε. (που έληξαν ή καταγγέλθηκαν και πέρασε και το εξάμηνο ισχύος τους) καθώς και οι όποιες τροποποιήσεις αυτών των ατομικών συμβάσεων εργασίας.

β. Από τα ανωτέρω συνάγεται **ότι και για τις περιπτώσεις νέων προσλήψεων κατά το διάστημα από 14.2.2012 μέχρι 14.5.2012,** οι προσλαμβανόμενοι σε νέο εργοδότη δεν μπορούν να «καρπωθούν» τα έννομα αποτελέσματα σ.σ.ε. που έληξαν ή καταγγέλθηκαν και έχει περατωθεί και το 6μηνο της παράτασης ισχύος τους, μια και αυτές έχουν σταματήσει να τα παράγουν ως συλλογικές συμφωνίες και οι οποίες μόνο με ατομικές συμβάσεις μπορούν να μετουσιωθούν. Άρα για τους προσλαμβανόμενους σε νέο εργοδότη θα ισχύσουν ατομικές συμφωνίες, που αποτυπώνουν τη βούληση των μερών και πάντα εντός των νομίμων ορίων.

5. Όταν παρέλθει το τρίμηνο από τη λήξη ή την καταγγελία της σ.σ.ε και δεν συναφθεί νέα σ.σ.ε, τότε όλοι οι κανονιστικοί όροι που αφορούν επιδόματα παύουν να ισχύουν, συνεχίζουν όμως να ισχύουν αποκλειστικά αυτοί που αφορούν αφενός το βασικό μισθό/ημερομίσθιο (της σ.σ.ε. που έληξε ή καταγγέλθηκε) και αφετέρου τα επιδόματα ωρίμανσης, τέκνων, σπουδών και επικινδύνου εργασίας, εφόσον τα επιδόματα αυτά προβλέπονταν στις σ.σ.ε που έληξαν ή καταγγέλθηκαν.

Έτσι **για τους ήδη εργαζόμενους**, εξακολουθούν να ισχύουν οι κανονιστικοί όροι που αφορούν το βασικό μισθό ή ημερομίσθιο, και τα επιδόματα ωρίμανσης, τέκνων, σπουδών και επικινδύνου εργασίας, εφόσον προβλέπονταν. Επειδή η συγκεκριμένη προσαρμογή ορίζεται από το νόμο, δεν απαιτείται σύμφωνη γνώμη των εργαζομένων. Οποιοδήποτε άλλο επίδομα που προβλέπεται παύει να ισχύει.

Οι όροι του προηγούμενου εδαφίου που διατηρούνται (βασικός μισθός ή ημερομίσθιο, τα επιδόματα ωρίμανσης, τέκνων, σπουδών και επικινδύνου εργασίας) παραμένουν μέχρις ότου αντικατασταθούν από τους όρους νέας συλλογικής σύμβασης εργασίας. Με τη νέα συλλογική σύμβαση εργασίας τα μέρη μπορούν να διαπραγματευτούν και όρους πέραν των ανωτέρω.

Όσον αφορά τη σύναψη νέας ή τροποποιημένης ατομικής σύμβασης εργασίας, εργοδότες και εργαζόμενοι μπορούν **να συμφωνήσουν** αμοιβές τουλάχιστον στο ύψος των μισθών και ημερομισθίων της παρ. 1 α του άρθρου 1 της παρούσης εγκυκλίου.

Ως «επίδομα ωρίμανσης» νοούνται τα επιδόματα που καταβάλλονται για το σύνολο του χρόνου υπηρεσίας του εργαζομένου, που έχει διανυθεί στον ίδιο ή άλλο εργοδότη, δηλαδή της κάθε μισθολογικής κλίμακας (μονοετής, διετής, τριετής κτλ).

Ως «επίδομα σπουδών», νοείται το αντίστοιχο επίδομα που χορηγείται με βάση τους τίτλους σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών, επαγγελματικής εκπαίδευσης, ημεδαπών ή μη εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ή σχολών.

Ως «επίδομα επικινδύνου εργασίας» νοούνται τα επιδόματα που χορηγούνται λόγω των συνθηκών εργασίας, που συνεπάγονται κίνδυνο για την σωματική ακεραιότητα και τη ζωή του εργαζομένου.

6. Οι διατάξεις των παρ. 1, 4 και 5 του άρθρου 9 του ν. 1876/90 (Α'27) παύουν να ισχύουν.

7. Τα ανωτέρω (ερμηνεία του αρ. 2 της με αριθμό 6/ 28.2.2012 ΠΥΣ) ισχύουν για όλες τις σ.σ.ε. (κλαδικές, ομοιοεπαγγελματικές, τοπικές ή εθνικές, επιχειρησιακές), ανεξάρτητα αν έχουν κυρωθεί ή όχι με νόμο, και ανεξάρτητα από το αν έχουν τη μορφή Υπουργικής Απόφασης, διοικητικής πράξης κανονιστικού χαρακτήρα, κλπ., καθώς και για τις Διαιτητικές Αποφάσεις.

ΑΡΘΡΟ 3

1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 16 του ν. 1876/90 (Α'27), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του ν.3899/10 (Α'212), καταργείται. Εάν οι συλλογικές διαπραγματεύσεις για την υπογραφή σ.σ.ε αποτύχουν, η προσφυγή στη διαιτησία είναι δυνατή μόνο εάν συναινούν και τα δύο συμβαλλόμενα μέρη, δηλαδή με κοινή συμφωνία των μερών και όχι μονομερώς. Εξακολουθεί να ισχύει η αναστολή της άσκησης του δικαιώματος της απεργίας για διάστημα δέκα (10) ημερών από την ημέρα προσφυγής, στις περιπτώσεις προσφυγής στη Διαιτησία (παρ. 8 του άρθρου 16 του ν. 1876/90).

2. Η προσφυγή στη διαιτησία γίνεται μόνο για θέματα που αφορούν τον καθορισμό βασικού μισθού ή/και ημερομισθίου. Δεν περιλαμβάνεται κανένας άλλος κανονιστικός όρος ή ρήτρα διατήρησης κανονιστικών όρων προηγούμενων Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας ή Διαιτητικών Αποφάσεων, κι αν υπάρξει, τότε αυτός ο όρος ή ρήτρα δεν παράγει έννομο αποτέλεσμα.

3. Ο διαιτητής μελετά όλα τα στοιχεία τα οποία συγκεντρώθηκαν κατά τη διαδικασία της Διαιτησίας, σύμφωνα με το αρ. 16 του ν. 1876/90, όπως αυτός ισχύει, μεταξύ των οποίων είναι και τα οικονομικά και χρηματοοικονομικά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά τη διαδικασία της Διαιτησίας και κυρίως λαμβάνει υπόψη του τις οικονομικές συνθήκες, την πρόοδο στην μείωση του κενού ανταγωνιστικότητας, τη μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας κατά τη διάρκεια του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής της χώρας στα πλαίσια του μηχανισμού στήριξης των ΕΕ/ΕΚΤ/ΔΝΤ και την παραγωγική δραστηριότητα στον επαγγελματικό κλάδο που σχετίζεται με τη διαφορά.

4. Προσφυγές που έχουν κατατεθεί μονομερώς μέχρι την 14.2.2012 και δεν έχει εκδοθεί διαιτητική απόφαση, τίθενται στο αρχείο . Όσες έχουν κατατεθεί με κοινή συμφωνία των μερών εξετάζονται σύμφωνα με όσα αναφέρονται στις παρ. 2 και 3 του παρόντος άρθρου (αρ. 3 της 6^{ης} Πράξης του Υπουργικού Συμβουλίου/28.2.12).

ΑΡΘΡΟ 4

Από 14-02-12, και μέχρι το ποσοστό της ανεργίας να διαμορφωθεί κάτω του 10%, αναστέλλεται η εφαρμογή όρων συλλογικών συμβάσεων εργασίας, διαιτητικών

αποφάσεων, Υπουργικών Αποφάσεων ή διοικητικών πράξεων κανονιστικού χαρακτήρα, που προβλέπουν αύξηση των αποδοχών των εργαζομένων, δηλαδή των μισθών ή ημερομισθίων ή του βασικού μισθού, περιλαμβανομένων της υπηρεσιακής ωρίμανσης καθώς και του επιδόματος πολυετίας, χρόνου εργασίας, τριετίας, πενταετίας κλπ.

ΑΡΘΡΟ 5

1. Οι συμβάσεις εργασίας εργαζομένων σε επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις, **περιλαμβανομένων** και των επιχειρήσεων, εταιρειών ή οργανισμών που υπάγονται ή είχαν υπαχθεί οποτεδήποτε κατά το παρελθόν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός είχε οριοθετηθεί κάθε φορά με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (Α' 65) ή με τις διατάξεις του άρθρου 51 του Ν. 1892/1990 (Α' 101), που περιέχουν όρους για τη λήξη αυτών των συμβάσεων με τη συμπλήρωση κάποιου ορίου ηλικίας ή με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης των εργαζομένων, **από την 14-2-2012**, ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου 4046/2012, μετατρέπονται σε συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου, με άμεση ισχύ. Επομένως σε περίπτωση καταγγελίας των ως άνω συμβάσεων, μετά την 14.2.2012, εφαρμογή έχουν οι διατάξεις της ισχύουσας εργατικής νομοθεσίας για τις συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου.

2. Διατάξεις νόμων ή κανονιστικών αποφάσεων, καθώς και όροι Συλλογικών Συμβάσεων και Διαιτητικών Αποφάσεων, Κανονισμών Εργασίας Προσωπικού, Οργανισμών Προσωπικού και αποφάσεων Διοίκησης Επιχειρήσεων, που θεσπίζουν ρήτρες μονιμότητας ή δεσμευτικούς όρους που υποκρύπτουν μονιμότητα, καταργούνται.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 του αρ. 5 της υπ. αρ 6/28.2.2012 ΠΥΣ οι ρήτρες αυτές ή οι όροι αυτοί καταργούνται στην περίπτωση που παρεκκλίνουν από τους γενικούς κανόνες της εργατικής νομοθεσίας . Εκτός από αυτή την περίπτωση η ΠΥΣ διακρίνει και άλλη μία κατά την οποία οι ρήτρες αυτές ή οι όροι αυτοί καταργούνται και συγκεκριμένα, όταν εκτός από την παρέκκλιση από τους γενικούς κανόνες του εργατικού δικαίου, συντρέχει η εφαρμογή τους να είναι αναλογική ή ευθεία με διατάξεις του Κώδικα περί Δημοσίων Υπαλλήλων. Η τελευταία περίπτωση μπορεί να

λειτουργεί και μόνη της προκειμένου να θεωρηθεί μία ρήτρα ως ρήτρα μονιμότητας ή ως υποκρύπτουσα μονιμότητα.

Συνεπώς κατά τα ανωτέρω, **ως «ρήτρες μονιμότητας» ή ως «όροι που υποκρύπτουν μονιμότητα»** θα μπορούσαν να θεωρηθούν ιδίως οι ρήτρες ή οι όροι εκείνες που ορίζουν ότι η λήξη συμβάσεων εργασίας πραγματοποιείται με τη συμπλήρωση κάποιου ορίου ηλικίας ή με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης του εργαζομένου. Επίσης θα μπορούσαν να θεωρηθούν και όλοι εκείνοι οι ειδικοί εργασιακοί όροι που διασφαλίζουν τη σταθερότητα στη θέση εργασίας, όπως είναι οι υπηρεσιακές μετακινήσεις, οι μετατάξεις, οι αποσπάσεις, οι μεταθέσεις, οι τοποθετήσεις, η κατάληψη πάσης φύσεως θέσεως ευθύνης και η ανάκληση αυτής και γενικά οποιοσδήποτε άλλος όρος που μπορεί με τρόπο αναλογικό ή με ευθεία εφαρμογή να παραπέμπει στις διατάξεις του Κώδικα περί Δημοσίων Υπαλλήλων.

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και στις επιχειρήσεις, εταιρείες ή οργανισμούς που υπάγονται ή είχαν υπαχθεί οποτεδήποτε κατά το παρελθόν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός είχε οριοθετηθεί κάθε φορά με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (Α' 65) ή με τις διατάξεις του άρθρου 51 του Ν. 1892/1990 (Α' 101).

Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ANNA ΣΤΡΑΤΙΝΑΚΗ

Βιβλιογραφία

Borjas G., (2016). *Τα Οικονομικά της Εργασίας*. Εκδόσεις Κριτική.

Borjas G, (1995). *The Economic Benefits from Immigration*, p.p.3-22, Journal of Economic Perspectives.

Borjas G., (1994). *The Economics of Immigration*, Journal of Economic Literature, pp 1667-1717. University of California at San Diego and National Bureau of Economic Research.

David Begg (2016). *Εισαγωγή στην Οικονομική*, Κεφ.10 και 22. Ψηφιακή Έκδοση.

Dustman, Fabbri και Preston, (2005), *The impact of immigration on the British labour market*, http://www.ucl.ac.uk/~uctpb21/Cpapers/ecoj_1038.pdf (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 20.02.2018).

Eurostat Statistics Explained, (2017). *Στατιστικές Απασχόλησης*.
http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics/el (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 02.01.2018).

Eurostat (2016). Immigration – persons.
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00176&plugin=1> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 02.12.2017).

Kemnitz, (2003), *Immigration, Unemployment, and Pensions*.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1467-9442.00003> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 20.02.2018).

Maslow Ab., (1995). *Η ψυχολογία της Ύπαρξης*. Αθήνα: Εκδόσεις Δίοδος.

Phillip Inman (2017). The Truth About Wages and Immigration Emerges at Last.
<https://www.theguardian.com/world/2017/sep/06/the-truth-about-wages-and-immigration-emerges-at-last>. ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 25/02/2018.

Pope and Withers,(1993). *Do Migrants Rob Jobs? Lessons of Australian History, 1861–1991*. <https://www.popline.org/node/328481> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 21.02.2018).

Thyssen M., (2017). *Απασχόληση: Έκθεση της Επιτροπής Δείχνει Ενισχυμένη Αύξηση των Μισθών και Ταχύτερη Μετάβαση από την Ανεργία στην Απασχόληση*. europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3867_el.pdf (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: .01.02.2078).

Venturini και Villosio, (2002), *Are Immigrants Competing with Natives in the Italian Labor Market? The Employment Effect*.

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=310076 (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 20.02.2018).

Αγγελάκη Μ., Βενιέρη Δ., Γεωργιάδης Κ., Καρακιουλάφη Χρ., Καραμεσίνη Μ., Καρβούνης Αντ., Καψάλης Απ., Κουτρούκης Θ., Ναγόπουλος Ν., Οικονόμου Χαρ., Παπαφλωράτος Τρ., Σκαμνάκης Χρ., Σταμέλος Γ., Δτερηίου Λ., Τράντας Ν., φερόνας Αν., (2011). *Η Κοινωνική Πολιτική Της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αθήνα, Εκδόσεις Διόνικος.

Αγοραστάκης Γ., (2008). *1^η Μάη-«Εργασία, ένα Αγαθό που το Κατάντησαν Φθινό Εμπόρευμα»*. <http://www.istologos.gr/2008-06-23-10-18-00/2008-06-19-08-44-13/260-1stmay.html#.WqTr22rFLIU> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 4.12.2017).

Αγοραστάκης Γ., (2008). *Οικονομικοί Μετανάστες στην Ελλάδα, Γενική & Τοπική Τοποθέτηση*. <http://www.istologos.gr/2008-06-23-10-18-00/2008-06-19-08-44-13/109--a-.html#.WqTsYWrFLIU> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 4.12.2017).

Βαρουφάκης Γιάνης. (2007) *Πολιτική Οικονομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Βιλιάρδος Β., (2014). *Το Τέρας της Ανεργίας*. <https://analyst.gr/2014/03/22/7193/> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 04.12.2017).

Γιβάνης Χρ, (1970) *Νέο Ορθογραφικό Ερμηνευτικό Λεξικό*. Αθήνα: Εκδόσεις Χρ. Γιοβάνη.

Γαβρόγλου Σ. , (2012). *Το κόστος Εργασίας στην Ελλάδα Πριν και Μετά το Μνημόνιο*. http://www.eiead.gr/publications/docs/-_1-2012.pdf. Εθνικό Ινστιτούτο εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού.

Γεωργακοπούλου Θ., Λιανού Θ., Μπενου Θ., Τσεκουρα Γ., Χατζηπροκοπίου Μ., Χρήστου Γ.. (1998) *Εισαγωγή στην Πολιτική Οικονομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ευγ. Μπένου.

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2017). *Έρευνα Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού*. <https://www.statistics.gr/statistics/-/publication/SJO02/-> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 04.01.2018).

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2016), *Δελτίο Τύπου, Υπολογιζόμενος Πληθυσμός και Μεταναστευτικές Ροές της Χώρας έτους 2015*, Πειραιάς.

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2011). *Απογραφή Πληθυσμού _ Κατοίκων 2011. Στατιστικά Αποτελέσματα για το Λόγο Εγκατάστασης στην Ελλάδα των Μεταναστών από Χώρες Εξωτερικού*.

http://www.statistics.gr/el/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=4&p_p_col_pos=1&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_javax.faces.resource=document&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_ln=downloadResources&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_documentID=151585&documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_locale=el (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 20/12/2017).

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2011). *Εργατικό Δυναμικό 2017*. http://www.statistics.gr/documents/20181/5346500/elstat_labour_force_2017.pdf/6e33d521-58b7-4288-acdb-266afd04af50 (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 23/12/2017).

Εθνικό Ινστιτούτο εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (2017). *Ετήσια Έκθεση 2017*. <http://www.eiead.gr/publications/docs/2015/%CE%95%CE%A4%CE%97%CE%A3%CE%99%CE%91%20%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97%20%CE%95%CE%99%CE%95%CE%91%CE%94-2017.pdf> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 10/02/2018).

Η Ελλάδα ως Χώρα Ασύλου. (2014)

<http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/Extras/Greece/UNHCR-CoA-Greece-2014-EL.pdf> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ : 08.11.2017).

Η κατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα. Διαπιστώσεις και προτάσεις της Υ.Α.

(2011) <http://www.unhcr.gr/genikes-plirofories/ellada.html?L=0#c2265>.

(ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 08.11.2017).

Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ_ΙΝΕΕ/ΓΣΕΕ (2015). *Οι Εξελίξεις των Συλλογικών Συμβάσεων και της Επίλυσης των Συλλογικών Διαφορών κατά το 2014.* Αθήνα.

Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ_ΙΝΕΕ/ΓΣΕΕ (2014). *Η Ελληνική Οικονομία και η Απασχόληση.* Ετήσια Έκθεση 2014, Αθήνα.

Καραμεσίνη Μ., (2013). *Ανεργία και Πολιτικές Απασχόλησης.* Αθήνα. Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

Καραντίνος Δημ., (2001). *Ροές στην Αγορά Εργασίας και Ανεργία.* E-Publishing, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, том 106.

Καρκούλη Αλ., Κοτζαμάνης Β., (2016). *Οι μεταναστευτικές εισροές στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία: ένταση και βασικά χαρακτηριστικά των παρατύπως εισερχομένων ως και των αιτούντων άσυλο.* <http://www.tovima.gr/files/1/2016/04/metanaroes.pdf> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 03.12.2017).

Κιόχος Π. (1996) *Ιδιωτική Οικονομική.* Αθήνα: Εκδόσεις Α. Σταμούλης.

Λιανός Θ.,Νταούλη-Ντεμούση Α.. (1998) *Οικονομική της Εργασίας.* Αθήνα: Εκδόσεις Ευγ. Μπένου.

Μασουράκης Μ., Μητσόπουλος Μ., Πρίντσιπας Θ., (2017).

Special Report του ΣΕΒ, τεύχος 14. *Μισθοί & Ανταγωνιστικότητα*.
[http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/50604/SPECIAL%20REPORT 30 10 2017.pdf](http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/50604/SPECIAL%20REPORT%2030%2010%2017.pdf) (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 11.2.2017).

Μασουράκης Μ., Μητσόπουλος Μ., Πρίντσιπας Θ., (2016).
Εβδομαδιαίο δελτίο του ΣΕΒ για την Ελληνική οικονομία: *Υπερτροφικός Δημόσιος Τομέας, Εξουθενωμένη Ιδιωτική Οικονομία!*
http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/49416/weekly_5_5_2016.pdf
(ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 12.12.2017).

Νάτσιου Κ., (2017). *Το Θεσμικό Πλαίσιο της Μεταναστευτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
[https://www.huffingtonpost.gr/konstantia-natsiou/to-thesmiko-plaisio-tis-metanastefitikis-politikis-tis-evropaikis-enosis b 18049756.html](https://www.huffingtonpost.gr/konstantia-natsiou/to-thesmiko-plaisio-tis-metanastefitikis-politikis-tis-evropaikis-enosis-b-18049756.html). (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 17.12.2017).

Πετμεζάς Δ. Μεγακλής. (2002) *Οι διεθνείς Οργανισμοί και η Οργάνωση των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων*. Θεσσαλονίκη: Εκτύπωση Φ. Βερβερίδης – Π. Πολυχρονίδης Α.Ε.

Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης με τη συνεργασία της Αντιπροεδρίας της Κυβέρνησης και του Υπουργείου Οικονομικών – Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, (2016). *Η Αλήθεια για το Ελληνικό Δημόσιο*.
http://www.minadmin.gov.gr/wpcontent/uploads/20160606_dt_h_alitheia_gia_to_dimosio.pdf (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 03.12.2017).

Ψειρίδου Αν., Λιανός Θ., (2015). *Η Αγορά Εργασίας στο Κεϋνσιανό Υπόδειγμα*.
[https://repository.kallipos.gr/pdfviewer/web/viewer.html?file=/bitstream/11419/1963/1/15305702 MACRO chapter 09.pdf](https://repository.kallipos.gr/pdfviewer/web/viewer.html?file=/bitstream/11419/1963/1/15305702_MACRO%20chapter%2009.pdf) (ΠΡΟΣΒΑΣΗ: 02.01.2018).

